

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

مَسْئَلَةُ طَرَاذِ الْإِسْلَامِيَّةِ

از منظر امام خمینی (ره)
و مقام معتمدین و رهبران مدینه عالی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مسجد طراز اسلامی از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری

نویسنده:

محمد حسن جعفرزاده

ناشر چاپی:

دفتر مطالعات و پژوهش های مرکز رسیدگی به امور مساجد

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۲	مسجد طراز اسلامی از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری
۱۲	مشخصات کتاب
۱۲	اشاره
۱۶	فهرست
۲۳	مقدمه
۲۷	فصل اول: اهمیت و جایگاه مسجد
۲۷	اشاره
۲۹	۱. منزلت مسجد در صدر اسلام
۲۹	۱-۱. مسجد، یکی از زیباترین ابتکارات اسلام در جامعه سازی
۳۰	۱-۲. مساجد، مرکزی برای کارهای بزرگ
۳۱	۲. تأثیر متقابل مسجد و انقلاب اسلامی
۳۱	۲-۱. وضعیت مساجد در قیل از انقلاب
۳۱	۲-۱-۱. تلاش برای به انزوا کشیدن مساجد
۳۲	۲-۱-۲. تلاش برای تبدیل مساجد به ابزاری در خدمت استعمار
۳۳	۲-۲. نقش مساجد در پیروزی انقلاب
۳۳	۲-۲-۱. شروع انقلاب از مساجد
۳۴	۲-۲-۲. اقبال مردم به مساجد، زمینه ساز پیروزی
۳۴	۲-۳. جایگاه مسجد در تداوم انقلاب
۳۴	۲-۳-۱. برکات عظیم مساجد برای حرکت انقلاب
۳۶	۲-۳-۲. مساجد، پایگاه حرکت مردم در جهت دین
۳۷	۲-۴. نقش انقلاب در ارتقا جایگاه مسجد
۳۷	۲-۴-۱. آبادانی مساجد، هدف انقلاب
۳۸	۲-۴-۲. رشد کمی و کیفی حضور مردم در مساجد

۴۰	.....	۳. جایگاه مسجد در جهان اسلام
۴۰	.....	اشاره
۴۱	.....	۳-۱. مساجد، کانون بیداری اسلامی
۴۴	.....	۳-۲. مساجد، محور اقدامات و مباحث سیاسی امت اسلامی
۴۵	.....	۴. دشمنان و مسجد طراز اسلامی
۴۵	.....	۴-۱. ترس و کینه دشمنان از مساجد
۴۶	.....	۴-۲. تلاش برای نابودی مساجد جهان اسلام
۴۹	.....	فصل دوم: چیستی مسجد طراز اسلامی
۴۹	.....	اشاره
۵۱	.....	۱. ماهیت
۵۱	.....	۱-۱. مسجد، مظهر آمیختگی دنیا و آخرت
۵۱	.....	۱-۲. مسجد، جایگاه عبادت و پایگاه سیاست
۵۲	.....	۱-۳. مسجد، پایگاه نشاط، معنویت و اخلاق
۵۳	.....	۱-۴. مسجد، سنگر اسلام و انقلاب
۵۴	.....	۱-۵. مسجد، پایگاه معرفت و روشنگری
۵۵	.....	۲. شاخص ها
۵۵	.....	۲-۱. آباد و پررونق
۵۵	.....	۲-۱-۱. ملاک، آبادی مساجد
۵۶	.....	۲-۱-۲. مساجد، روزه روز گرمتر و سرشار از نماز گزار
۵۸	.....	۲-۲. مرکز و کانون شهر و روستا
۵۸	.....	۲-۳. دارای آرایه های ظاهری و معنوی
۵۸	.....	۲-۳-۱. نمایش پاکیزگی و زیبایی در مساجد
۶۰	.....	۲-۳-۲. مساجد، لبریز از نشاط و معنویت
۶۱	.....	۲-۴. مایه برکت و به دور از زحمت
۶۲	.....	۲-۵. دارای روابط مستحکم با مردم
۶۲	.....	۲-۵-۱. برقراری ارتباط با همه اقشار

۶۳	۲-۵-۲. افطاری در ماه رمضان، بستری برای ارتباط
۶۴	۲-۶. مکانی جذاب برای جوانان
۶۵	۳. آثار و کارکردهای مسجد
۶۵	۳-۱. کارکرد عبادی
۶۶	۳-۲. کارکرد سیاسی اجتماعی
۶۶	۳-۲-۱. مسجد، مرکز و کانون سیاست
۶۸	۳-۲-۲. مسجد، محل رتق و فتق امور مردم
۷۰	۳-۳. کارکرد تبلیغی
۷۱	۳-۴. کارکرد آموزشی تربیتی
۷۳	۳-۵. کارکرد مبارزاتی و نظامی
۷۵	فصل سوم: چگونگی مسجد طراز اسلامی
۷۵	اشاره
۷۷	۱. آسیب شناسی
۷۷	۱-۱. آفات
۷۷	۱-۱-۱. کمبود و نارسایی مساجد
۷۸	۱-۱-۲. کم توجهی در اداره مساجد
۷۹	۱-۱-۳. کم رونق بودن حضور در مساجد
۸۰	۱-۱-۴. زرق و برق و اشرافی گری در ظاهر مساجد
۸۰	۱-۱-۵. افراط و تفریط در استفاده از کارکردهای مساجد
۸۳	۱-۲. موانع
۸۳	۱-۲-۱. توطئه ی مسجد خالی
۸۴	۱-۲-۲. توطئه مسجد ضرار
۸۵	۲. تکلیف شناسی
۸۵	۲-۱. مردم و جوانان
۸۵	۲-۱-۱. رونق بخشی به مساجد با نمازجماعت های باشکوه
۸۶	۲-۱-۲. حضور پررنگ در ایام مذهبی و انقلابی

۸۸	۳-۱-۲. اقامه مجالس دعا و عزاداری در مساجد
۸۹	۲-۲. مسئولین و نهادهای نظام
۸۹	۱-۲-۲. لزوم اهتمام مسئولین به مساجد
۹۰	۲-۲-۲. سهولت دسترسی به مسجد در محل اجتماع مردم
۹۱	۲-۳. متولیان و امام مسجد
۹۱	۱-۲-۳. حفظ و فعال کردن مساجد
۹۲	۲-۲-۳. برنامه ریزی برای اداره بهتر و پیشرفت مساجد
۹۳	۳-۲-۳. اهتمام به ابعاد تبلیغی، آموزشی و فرهنگی - هنری
۹۴	۲-۴. نیروی مقاومت بسیج
۹۵	۲-۵. حوزه های علمیه و روحانیون
۹۷	۲-۶. دانشگاه و دانشگاهیان
۹۹	فصل چهارم: امام جماعت طراز اسلامی
۹۹	اشاره
۱۰۱	۱. منزلت و جایگاه
۱۰۱	۱-۱. اهمیت پیش نماز و پیش نمازی
۱۰۲	۲-۱. نقش تاثیرگذار ائمه جماعت
۱۰۳	۳-۱. لزوم توجه مردم به ائمه جماعت
۱۰۴	۲. آسیب ها و چالش ها
۱۰۴	۱-۲-۱. آفات
۱۰۴	۱-۲-۱. کوتاهی و ضعف در وظایف اصلی
۱۰۷	۲-۲-۱. تضعیف انقلاب و نظام اسلامی
۱۰۹	۲-۲. توطئه ها
۱۱۰	۳. شاخص ها و ویژگی ها
۱۱۰	۱-۳. الگو و سرمشق
۱۱۲	۲-۳. مربی دلسوز
۱۱۳	۳-۳. پرتلاش و پرکار

۱۱۴	۳-۴. مردمی و جوان گرا
۱۱۷	۳-۵. بصیر و انقلابی
۱۲۳	۳-۶. معرفت بخش و بصیرت دهنده
۱۲۶	۳-۷. وحدت آفرین
۱۳۱	فهرست تفصیلی
۱۳۱	اشاره
۱۳۳	فصل اول: اهمیت و جایگاه مسجد
۱۳۳	۱. منزلت مسجد در صدر اسلام
۱۳۳	۲. تأثیر متقابل مسجد و انقلاب اسلامی
۱۳۳	۲-۱. وضعیت مساجد در قبل از انقلاب
۱۳۴	۲-۲. نقش مساجد در پیروزی انقلاب
۱۳۴	۲-۳. جایگاه مسجد در تداوم انقلاب
۱۳۵	۲-۴. نقش انقلاب در ارتقاء جایگاه مسجد
۱۳۶	۳. جایگاه مسجد در بیداری اسلامی
۱۳۷	۴. ترس و کینه دشمنان از مسجد طراز اسلامی
۱۳۷	فصل دوم: چیستی مسجد طراز اسلامی
۱۳۷	۱. ماهیت
۱۳۸	۲. شاخص ها
۱۳۸	۲-۱. آباد و پر رونق
۱۴۰	۲-۲. مرکز و کانون شهر و روستا
۱۴۰	۲-۳. دارای آرایه های ظاهری و معنوی
۱۴۱	۲-۴. مایه برکت و به دور از زحمت
۱۴۱	۲-۵. دارای روابط مستحکم با مردم
۱۴۲	۲-۶. مکانی جذاب برای جوانان
۱۴۲	۳. آثار و برکات
۱۴۲	۳-۱. کارکرد عبادی

۱۴۲	۳-۲. کارکرد سیاسی اجتماعی
۱۴۳	۳-۳. کارکرد تبلیغی
۱۴۳	۳-۴. کارکرد آموزشی تربیتی
۱۴۴	۵-۳. کارکرد مبارزاتی و نظامی
۱۴۴	فصل سوم: چگونگی مسجد طراز اسلامی
۱۴۴	۱. آسیب شناسی
۱۴۴	۱-۱. آفات
۱۴۶	۱-۲. موانع
۱۴۶	۲. تکلیف شناسی
۱۴۶	۲-۱. مردم و جوانان
۱۴۷	۲-۲. مسئولین و نهادهای نظام
۱۴۸	۲-۳. متولیان و امام مسجد
۱۴۸	۲-۴. نیروی مقاومت بسیج
۱۴۹	۲-۵. حوزه های علمیه و روحانیون
۱۴۹	۲-۶. دانشگاه و دانشگاهیان
۱۵۰	فصل چهارم: امام جماعت طراز اسلامی
۱۵۰	۱. منزلت و جایگاه
۱۵۰	۲. آسیب ها و چالش ها
۱۵۰	۲-۱. آفات
۱۵۱	۲-۲. توطئه ها
۱۵۲	۳. شاخص ها و ویژگی ها
۱۵۲	۳-۱. الگو و سرمشق
۱۵۲	۳-۲. مربی دلسوز
۱۵۲	۳-۳. پرتلاش و پرکار
۱۵۲	۳-۴. مردمی و جوان گرا
۱۵۳	۳-۵. بصیر و انقلابی

۱۵۴ ----- ۳-۶. معرفت بخش و بصیرت دهنده

۱۵۴ ----- ۳-۷. وحدت آفرین

۱۵۶ ----- درباره مرکز

مسجد طراز اسلامی از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور: مسجد طراز اسلامی از دیدگاه امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری / محمد حسن جعفرزاده.

مشخصات نشر: دفتر مطالعات و پژوهش های مرکز رسیدگی به امور مساجد

مشخصات ظاهری: ۱۴۲ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۹-۵۲۰۹-۶۱-۷

وضعیت فهرست نویسی: فاپا

موضوع: مسجدها -- ایران

موضوع: مسجدها -- جنبه های اجتماعی

موضوع: مسجدها -- تاثیر

رده بندی کنگره: BP۲۶۱/۲ / الف ۹ س ۱۳۹۴۸

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۵

شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۶۸۶۹۹

ص: ۱

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ٢

مسجد طراز اسلامی از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری

ص: ۳

فهرست

مقدمه	۱۱
فصل اول: اهمیت و جایگاه مسجد	۱۵
۱. منزلت مسجد در صدر اسلام	۱۷
۱-۱. مسجد، یکی از زیباترین ابتکارات اسلام در جامعه سازی	۱۷
۱-۲. مساجد، مرکزی برای کارهای بزرگ	۱۸
۲. تأثیر متقابل مسجد و انقلاب اسلامی	۱۹
۲-۱. وضعیت مساجد در قبل از انقلاب	۱۹
۲-۱-۱. تلاش برای به انزوا کشیدن مساجد	۱۹
۲-۱-۲. تلاش برای تبدیل مساجد به ابزاری در خدمت استعمار	۲۰
۲-۲. نقش مساجد در پیروزی انقلاب	۲۱
۲-۲-۱. شروع انقلاب از مساجد	۲۱
۲-۲-۲. اقبال مردم به مساجد، زمینه ساز پیروزی	۲۲
۳-۲. جایگاه مسجد در تداوم انقلاب	۲۲
۳-۲-۱. برکات عظیم مساجد برای حرکت انقلاب	۲۲

- ۲-۳-۲. مساجد، پایگاه حرکت مردم در جهت دین ۲۴
- ۴-۲. نقش انقلاب در ارتقا جایگاه مسجد ۲۵
- ۲-۴-۱. آبادانی مساجد، هدف انقلاب ۲۵
- ۲-۴-۲. رشد کمی و کیفی حضور مردم در مساجد ۲۶
۳. جایگاه مسجد در جهان اسلام ۲۸
- ۱-۳. مساجد، کانون بیداری اسلامی ۲۹
- ۲-۳. مساجد، محور اقدامات و مباحث سیاسی امت اسلامی ۳۲
۴. دشمنان و مسجد طراز اسلامی ۳۳
- ۱-۴. ترس و کینه دشمنان از مساجد ۳۳
- ۲-۴. تلاش برای نابودی مساجد جهان اسلام ۳۴

فصل دوم: چیستی مسجد طراز اسلامی ۳۷

۱. ماهیت ۳۹
- ۱-۱. مسجد، مظهر آمیختگی دنیا و آخرت ۳۹
- ۲-۱. مسجد، جایگاه عبادت و پایگاه سیاست ۳۹
- ۳-۱. مسجد، پایگاه نشاط، معنویت و اخلاق ۴۰
- ۴-۱. مسجد، سنگر اسلام و انقلاب ۴۱
- ۵-۱. مسجد، پایگاه معرفت و روشنگری ۴۲
۲. شاخص‌ها ۴۳
- ۱-۲. آباد و پررونق ۴۳
- ۱-۱-۲. ملاک، آبادی مساجد ۴۳
- ۲-۱-۲. مساجد، روزبه روز گرمتر و سرشار از نمازگزار ۴۴

- ۲-۲. مرکز و کانون شهر و روستا ۴۶
- ۳-۲. دارای آرایه‌های ظاهری و معنوی ۴۶
- ۲-۳-۱. نمایش پاکیزگی و زیبایی در مساجد ۴۶
- ۲-۳-۲. مساجد، لبریز از نشاط و معنویت ۴۸
- ۲-۴. مایه برکت و به دور از زحمت ۴۹
- ۲-۵. دارای روابط مستحکم با مردم ۵۰
- ۲-۵-۱. برقراری ارتباط با همه اقشار ۵۰
- ۲-۵-۲. افطاری در ماه رمضان، بستری برای ارتباط ۵۱
- ۲-۶. مکانی جذاب برای جوانان ۵۲
۳. آثار و کارکردهای مسجد ۵۳
- ۳-۱. کارکرد عبادی ۵۳
- ۳-۲. کارکرد سیاسی اجتماعی ۵۴
- ۳-۲-۱. مسجد، مرکز و کانون سیاست ۵۴
- ۳-۲-۲. مسجد، محل رتق و فتق امور مردم ۵۶
- ۳-۳. کارکرد تبلیغی ۵۸
- ۳-۴. کارکرد آموزشی تربیتی ۵۹
- ۳-۵. کارکرد مبارزاتی و نظامی ۶۱

فصل سوم: چگونگی مسجد طراز اسلامی ۶۳

۱. آسیب شناسی ۶۵
- ۱-۱. آفات ۶۵
- ۱-۱-۱. کمبود و نارسایی مساجد ۶۵

- ۱-۱-۲. کم توجهی در اداره مساجد ۶۶
- ۱-۱-۳. کم رونق بودن حضور در مساجد ۶۷
- ۱-۱-۴. زرق و برق و اشرافی گری در ظاهر مساجد ۶۸
- ۱-۱-۵. افراط و تفریط در استفاده از کارکردهای مساجد ۶۸
- ۱-۲. موانع ۷۱
- ۱-۲-۱. توطئه ی مسجد خالی ۷۱
- ۲-۲-۱. توطئه مسجد ضرار ۷۲
- ۲. تکلیف شناسی ۷۳**
- ۱-۲. مردم و جوانان ۷۳
- ۱-۱-۲. رونق بخشی به مساجد با نماز جماعت های باشکوه ۷۳
- ۲-۱-۲. حضور پررنگ در ایام مذهبی و انقلابی ۷۴
- ۳-۱-۲. اقامه مجالس دعا و عزاداری در مساجد ۷۶
- ۲-۲. مسئولین و نهادهای نظام ۷۷
- ۱-۲-۲. لزوم اهتمام مسئولین به مساجد ۷۷
- ۲-۲-۲. سهولت دسترسی به مسجد در محل اجتماع مردم ۷۸
- ۳-۲. متولیان و امام مسجد ۷۹
- ۱-۳-۲. حفظ و فعال کردن مساجد ۷۹
- ۲-۲-۳. برنامه ریزی برای اداره بهتر و پیشرفت مساجد ۸۰
- ۳-۲-۳. اهتمام به ابعاد تبلیغی، آموزشی و فرهنگی - هنری ۸۱
- ۴-۲. نیروی مقاومت بسیج ۸۲
- ۵-۲. حوزه های علمیه و روحانیون ۸۳
- ۶-۲. دانشگاه و دانشگاهیان ۸۵

فصل چهارم: امام جماعت طراز اسلامی ۸۷

۱. منزلت و جایگاه ۸۹

۱-۱. اهمیت پیش نماز و پیش نمازی ۸۹

۱-۲. نقش تاثیرگذار ائمه جماعت ۹۰

۱-۳. لزوم توجه مردم به ائمه جماعت ۹۱

۲. آسیب‌ها و چالش‌ها ۹۲

۱-۲. آفات ۹۲

۱-۲-۱. کوتاهی و ضعف در وظایف اصلی ۹۲

۲-۲-۱. تضعیف انقلاب و نظام اسلامی ۹۵

۲-۲. توطئه‌ها ۹۷

۳. شاخص‌ها و ویژگی‌ها ۹۸

۱-۳. الگو و سرمشق ۹۸

۲-۳. مربی دلسوز ۱۰۰

۳-۳. پرتلاش و پرکار ۱۰۱

۴-۳. مردمی و جوان‌گرا ۱۰۲

۵-۳. بصیر و انقلابی ۱۰۵

۶-۳. معرفت بخش و بصیرت دهنده ۱۱۱

۷-۳. وحدت آفرین ۱۱۴

مسجد از مهم ترین نهادهای جامعه اسلامی با کارکردی جامع و چندمنظوره به شمار می آید و همواره در طول تاریخ اسلام نقش بنیادین و محوری در شکل گیری تمدن اسلامی و پیشرفت جامعه ایفا نموده است. در صدر اسلام اولین اقدام پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) برای پایه گذاری بنای حکومت اسلامی در مدینه، احداث مسجد بود و در ادامه راه تا دوران معصومین (علیهم السلام) مکانی برای عبادت، تجمعات سیاسی، فرهنگی و بهترین جایگاه علم آموزی و فراگیری قرآن و معارف و احکام اسلام و گره گشایی از مشکلات مردم بوده است. لذا مسجد علاوه بر آثار عبادی و پرورش معنوی اهل ایمان، با گستره نقش ها، فعالیت ها و برنامه ها، در امور اجتماعی و امور تربیتی نیز نقش مهمی را عهده دار است.

جایگاه مسجد در گذر زمان فراز و فرودهایی داشته است که بالاترین میزان اثربخشی مسجد در جامعه را می توان در نهضت های دینی و سیاسی تاریخ اسلام مشاهده نمود. در دوران معاصر نیز این روند ادامه یافت و با پیروزی انقلاب اسلامی جایگاه و گستره تأثیر مسجد به اوج خود رسید و به عنوان پایگاه اصلی انقلاب نقش

آفرینی کرد. مسجد نقطه شروع قیام و خروش مردم و مرکز راهبری و اتاق فکر مبارزان بود و با سخنرانی و روشنگری و ابلاغ پیام‌ها و سازماندهی مردمی در مساجد، سرنگونی رژیم طاغوت تحقق یافت.

در مقابل به برکت انقلاب اسلامی، مساجد نیز جایگاه اصلی خود را بازیافتند و فعالیت و نقش آنها در مسیر صحیح توسعه یافت. که البته این مهم با هدایت رهبران و نظریه پردازان انقلاب اسلامی و تبیین ویژگی‌های مسجد طراز اسلامی بر مبنای آیات مبارک قرآن کریم و روایات ائمه معصومین (علیهم السلام)، در طول سالیان بر برکت انقلاب اسلامی صورت گرفت.

پر واضح است که دستیابی به تمدن نوین اسلامی و اعتلاء معنوی و مادی جامعه بر اساس آموزه‌های اسلام ناب، به جز از مسیر مسجد و با تکیه بر کارکردها و ظرفیت‌های عظیم آن میسر نخواهد بود.

بنابراین لازم است با مرور مبانی فکری و عقیدتی و تبیین افق و کارکردها و ترمیم نگاه متولیان و فعالان حوزه دین و فرهنگ به سمت تحقق مسجد طراز اسلامی حرکت کنیم و حداکثر توان و ظرفیت را برای تعمیق و گسترش فرهنگ مسجد محوری در سبک زندگی اسلامی به کار گیریم.

لذا بر آن شدیم تا با گردآوری و إحصاء دقیق مواضع و فرمایشات معمار کبیر انقلاب، امام خمینی (ره) و رهبر حکیم و فرزانه، حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (دامت برکاته)، خاستگاه، ابعاد، لوازم و افق مسجد طراز اسلامی را به تصویر بکشیم.

امید است این فرمایشات چراغ راهی باشد برای بنیان و خادمان خانه‌های خدا و منشوری برای عمران و آبادی مادی و معنوی آنها.

لازم است از تلاش های خالصانه پژوهشگر ارجمند، جناب آقای محمدحسن جعفرزاده و همکاران گرانقدر در دفتر مطالعات و پژوهش های مرکز رسیدگی به امور مساجد قدردانی نماییم.

جعلنا الله من عامری مساجدالله

مرکز رسیدگی به امور مساجد

معاونت فرهنگی - اجتماعی

ص: ۱۳

فصل اول: اهمیت و جایگاه مسجد

اشاره

ص: ۱۵

۱. منزلت مسجد در صدر اسلام

۱-۱. مسجد، یکی از زیباترین ابتکارات اسلام در جامعه سازی

پدید آوردن هویتی به نام مسجد، در شمار پرمغزترین ابتکارهای اسلام در آغاز تشکیل جامعه اسلامی است؛

پدید آوردن هویتی به نام مسجد، نخست در قبا و سپس در مدینه، در شمار زیباترین و پرمغزترین ابتکارهای اسلام در آغاز تشکیل جامعه اسلامی است. (۱)

ارتش اسلام هر جا رفته است، اول مسجد درست کردند و برای آباد کردن مساجد کوشش می کردند؛

ارتش اسلام هر جا رفته است و سردارهای اسلام هر جا پا گذاشتند، همان جایی که پا گذاشتند اول مسجد درست کردند. وقتی به قاهره رسیدند اول خط کشیدند برای مسجد و همه جا این طور بود؛ مسجد مطرح بود، معبد مطرح بود و ارتش اسلام برای آباد کردن مساجد و محراب ها کوشش می کردند. (۲)

ص: ۱۷

۱- .بیانات در دیدار اعضا دفاتر نمایندگی رهبری در دانشگاه ها ۲۰/۰۴/۱۳۸۹.

۲- .صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۷.

پیغمبر همه کارهای بزرگ دنیا را در مساجد انجام می دادند؛

پیغمبر اسلام با آن وضعی که آن وقت داشت و بنده هایی که همه خاضع او شده بودند، توی مجلس وقتی می نشست نمی فهمید کسی که کدام یک از آنها پیامبر است. عرب می گفت کدام پیغمبر است؟ آن با اسم پیغمبر می گفت این. وضعش این طور بود که مجلسش مسجد بود. در مسجد بود و همه کارهای بزرگ دنیا را هم مساجد انجام می دادند. (۱)

مسجد در صدر اسلام، مرکز همه تصمیم گیری های مهم و کارهای بزرگ بود؛

در صدر اسلام...، در زمان نبی مکرم اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) و همچنین در زمان حکومت با برکت امیرالمؤمنین (علیه السلام)، مسجد مرکز همه تصمیم گیری های مهم و کارهای بزرگ بود. نمی خواهیم از لحاظ وضع زمان، مسجد امروز را به مسجد کوفه زمان امیرالمؤمنین تشبیه کنیم؛ زیرا اقتضاهای هر زمان متفاوت است. به طور کلی مسجد به عنوان یک پایگاه دین، عبودیت و معرفت، می تواند برای جوامع اسلامی منشأ و سرآغاز حرکات بزرگ و برکات ماندگار باشد. (۲)

مسجد در صدر اسلام ابزاری در دست کسانی بود که می خواستند کشور را اداره کنند؛

در صدر اسلام، مسجد و نماز جمعه یک ابزاری بود در دست کسانی که می خواستند فعالیت در امور کشوری بکنند. از مسجد همه این مسائل بیرون می رفت، شکل می گرفت. (۳)

ص: ۱۸

۱- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۲۳۳.

۲- بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

۳- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۳۷.

۲. تأثیر متقابل مسجد و انقلاب اسلامی

۲-۱. وضعیت مساجد در قبل از انقلاب

۱-۱-۲. تلاش برای به انزوا کشیدن مساجد

غایت آمال رضاخان این بود که مسجدی ها دست از کار بردارند و میدان را برای جولان آنها خالی کنند؛

آن روز که رضا خان تعرّض به عمّامه ها می کرد من به یکی از ائمه جماعت گفتم اگر شما را نظمیّه بردند و عمّامه را برداشتند و موقع مسجد بود با همان لباس مبدل بروید مسجد. آنها غایت آمالشان این است که مسجدی ها دست از کار خود بردارند و متدیّنین میدان را برای جولان آنها خالی کنند. (۱)

رژیم پهلوی می خواهد مساجد را به کناره گیری، انزوا و تسلیم وادارد

[رژیم پهلوی می خواهد] مساجد... و شئون روحانیت را تحت نظارت سازمان ضداسلامی اوقاف قرار داده [تا] به کناره گیری، انزوا و تسلیم سنگرهای اسلام به مخالفین و عمّال اجانب وادارند. (۲)

قبل از انقلاب، روحانی جرأت نداشت در گوشه مسجد علیه امریکا یک کلمه حرف بزند؛

یک روحانی جرأت نداشت در گوشه فلان مسجد علیه امریکا یک کلمه حرف بزند؛ اگر حرف می زد، او را به زندان می بردند؛ البته روحانیون جرأت می کردند، می گفتند و دنبالش را هم می کشیدند؛ اما اختناق تا این حد بود آن روز، همین روحانیت، همین دین، همین ملت مسلمان، همین جوانان مؤمن، توانستند آن بلای تاریخی را بر سر

ص: ۱۹

۱- صحیفه امام، ج ۱، ص: ۳۰.

۲- صحیفه امام، ج ۲، ص: ۴۸۳.

شما امریکایی ها در آورند و این کشور با این عظمت را از چنگ شما بیرون بکشند. (۱)

۲-۱-۲. تلاش برای تبدیل مساجد به ابزاری در خدمت استعمار

عمال استعمار با تظاهر به مسلمانی، کمر به نابودی اسلام بسته اند و می خواهند مساجد را قبضه کنند؛

مبارزه با علم و فرهنگ با شدت هر چه بیشتر ادامه دارد و می خواهند ملت بدبخت را به دستور استعمارگران عقب مانده نگه دارند. با ادعای اسلام و تظاهر به مسلمانی کمر به نابودی اسلام بسته و احکام مقدسه قرآن را یکی پس از دیگری محو و نابود می کنند. علمای اعلام و محصّلین علوم اسلامی در تحت فشار عمال استعمار دست و پا می زنند. مدارس علوم دینی، مساجد و محافل اسلامی را می خواهند قبضه کنند و این برنامه را مقداری عملی کرده اند. (۲)

می خواهند مساجد را تحت نظارت سازمان ضد اسلامی اوقاف قرار دهد تا مجری اغراض استعمار سازند؛

در راه اجرای این نقشه های استعماری خطرناک دست به کار شده اند که مساجد، تکایا، مدارس و دیگر مراکز اسلامی و شئون روحانیت را تحت نظارت سازمان ضداسلامی اوقاف قرار داده علماء، وعاظ و ائمه جماعت را مجری اغراض نامشروع دستگاه جبار و عمال کثیف استعمار سازند. (۳)

در مشروطیت، همان گرایش ضد کلیسایی در غرب به عنوان ضد مسجد و ضد دین بروز پیدا کرد؛

ص: ۲۰

۱- . خطبه های نماز جمعه تهران ۱۳۷۸/۰۹/۲۶.

۲- . صحیفه امام، ج ۲، ص: ۳۲۴.

۳- . صحیفه امام، ج ۲، ص: ۴۸۳.

شما وقتی که وارد مقوله آزادی در مشروطیت می شوید - که یک مقوله خیلی پر جنجال و شلوغی هم هست - می بینید همان گرایش ضد کلیسائی در غرب که شاخصه مهم آزادی بود، در اینجا هم به عنوان ضد مسجد و ضد روحانیت و ضد دین بروز پیدا می کند. (۱)

۲-۲. نقش مساجد در پیروزی انقلاب

۲-۲-۱. شروع انقلاب از مساجد

مساجد نهضت را درست کرده است؛

قدرت اسلام است که از حلقوم روحانیت بیرون می آید. اینها را نشکنید. خدایا، تو می دانی که من برای اینکه معمم هستم از روحانیت طرفداری نمی کنم. برای اینکه می دانم این قشرند، این قشرند که می توانند ملت را نجات بدهند؛ این قشرند که مردم آنها را می خواهند. این مساجد است که این بساط را درست کرد. این مساجد است که نهضت را درست کرد. (۲)

انقلاب از خانه مذهب یعنی مسجد شروع شد؛

انقلاب از خانه مذهب

- یعنی مسجد و مدرسه دینی - آغاز شد؛ (۳) انقلاب از اینجا شروع شد: از مسجد و دین و تقوا. (۴) انقلاب از مساجد شروع شد. (۵)

مساجد از جمله عواملی است که در پیروزی انقلاب نقش تعیین کننده داشت؛

شعائر اسلامی و مساجد و نمازهای جمعه و عزاداری ها، از جمله عواملی است که در

ص: ۲۱

۱- در چهارمین نشست اندیشه های راهبردی با موضوع آزادی ۲۴/۰۸/۱۳۹۱.

۲- صحیفه امام، ج ۸، ص: ۶۰.

۳- خطبه های نماز جمعه تهران ۲۰/۱۱/۱۳۶۸.

۴- بیانات در دیدار روحانیان و مبلغان اعزامی به مناسبت فرارسیدن ماه مبارک رمضان ۱۷/۱۱/۱۳۷۲.

۵- سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴/

پیروزی انقلاب و تداوم آن، نقش تعیین کننده ای داشته است. (۱)

۲-۲-۲. اقبال مردم به مساجد، زمینه ساز پیروزی

بسیج عمومی در نهضت که منجر به پیروزی شد، از سنگرهای الهی مساجد انجام می شد؛

ملت مبارز رمز پیروزی را یافته است، و با هوشیاری دریافته که بسیج عمومی از سنگرهای الهی مساجد و منابر و محافل دینی گردید. (۲)

اقبال مردم به مساجد و تبدیل آن به مرکزی برای آگاهی و افشای اسرار طاغوت، یکی از علل پیروزی است؛

یکی از علل پیروزی این انقلاب مبارک در ایران اسلامی - و یا لاقلاً سهولت این پیروزی - این بود که مردم به مساجد اقبال پیدا کردند؛ جوانان مساجد را پر کردند و علمای اعلام، مساجد را به عنوان مرکزی برای تعلیم، تربیت، روشنگری افکار و اذهان، مورد استفاده قرار دادند و مسجد، مرکزی برای حرکت، آگاهی، نهضت و افشای اسرار زمامداران فاسد و خودفروخته رژیم طاغوت شد. در دوره مشروطیت هم همین طور بوده است؛ در دوره ملی شدن صنعت نفت هم تا حدودی همین طور بود؛ در زمان انقلاب هم که این مسئله، به حدّ اعلی رسید. (۳)

۲-۳. جایگاه مسجد در تداوم انقلاب

۱-۳-۲. برکات عظیم مساجد برای حرکت انقلاب

مساجد از جمله عواملی است که در تداوم انقلاب نقش تعیین کننده داشته است؛

ص: ۲۲

۱- . پیام به ملت شریف ایران، در پایان چهلمین روز ارتحال حضرت امام خمینی ۲۳/۰۴/۱۳۶۸.

۲- . صحیفه امام، ج ۹، ص: ۲۶.

۳- . بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

شعائر اسلامی و مساجد و نمازهای جمعه و عزاداری ها، از جمله عواملی است که در پیروزی انقلاب و تداوم آن، نقش تعیین کننده ای داشته است. (۱)

هیچ یک نباید خود را از برکات عظیمی که مسجد طراز اسلامی به نظام و مردم هدیه می کند، محروم سازیم؛

هیچ یک از ما نباید... خود را از برکات عظیمی که مسجد طراز اسلامی به کشور و نظام و مردم هدیه می کند، محروم سازیم. (۲)

مساجد را آباد کنید؛ زیرا به حرکت انقلابی و بزرگ شما برکت خواهد داد؛

علاوه بر نماز جمعه، مردم نمازهای دیگر را هم در مساجد اجتماع کنند و بخوانند. مساجد را آباد کنید. اینها به حرکت انقلابی و بزرگ شما برکت خواهد داد. (۳)

اگر مسجد قوی باشد، ترس از فانتوم ها نداشته باشید؛ آن روز باید ترس داشته باشید که به مساجد پشت کنید؛

اگر این مسجد و مرکز ستاد اسلام قوی باشد ترس از فانتوم ها نداشته باشید. ترس از امریکا و شوروی و اینها نداشته باشید. آن روز باید ترس داشته باشید که شما پشت بکنید به اسلام. پشت کنید به مساجد. (۴)

اگر مسجد، کیفیت شایسته بیابد، هزینه های بسیاری از دوش مردم و مسئولان برداشته خواهد شد؛

اگر مسجد، کیفیت شایسته خود را بیابد، هزینه های مادی و معنوی بسیاری از دوش

ص: ۲۳

۱- پیام به ملت شریف ایران، در پایان چهلمین روز ارتحال حضرت امام خمینی ۲۳/۰۴/۱۳۶۸.

۲- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۳- خطبه های نماز جمعه ی تهران ۱۹/۱۱/۱۳۶۹.

۴- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۲۱.

جامعه و مردم و مسئولان برداشته خواهد شد. (۱)

۲-۳-۲. مساجد، پایگاه حرکت مردم در جهت دین

امروز جوان های فراوانی در مساجد کشور تلاش دینی می کنند و از معنویت آن الهام می گیرند؛

وقتی روزهای اعتکاف ماه رجب فرا رسید، مسجد دانشگاه تهران جزو شلوغ ترین مراکز اعتکاف [شد]... من خبر دارم که در رشت هم مساجد و مجامعی وجود دارد که قبله امید جوانان است؛ به آن جا می روند و استفاده معنوی می برند. (۲)

امروز جوان های فراوانی در این کشور هستند که بدون اینکه من و شما بدانیم و از آن ها خواسته باشیم، بدون اینکه یک ریال کمک مالی به آن ها بکنیم و یا یک آفرین به آنها بگوییم، در گوشه و کنار، در مساجد، در پایگاه های مقاومت، در مجموعه دانشگاه های کشور، در دانشگاه های تهران، در بخش های مختلف کارگری و غیره تلاش دینی می کنند و از همان معنویتی که وجود دارد، الهام می گیرند. (۳)

در همه مراحل تاریخ پُرافتخار انقلاب، مساجد پایگاه دین داری و حرکت مردم در جهت دین بوده است؛

مسئله مهمی که به نظر می رسد عرض بکنم، مسئله پایگاه های اسلامی یعنی مساجد و مجالس تبلیغ است. در همه مراحل این تاریخ پُرافتخار [انقلاب اسلامی]، مساجد همیشه پایگاه دین داری و حرکت مردم در جهت دین بوده است. (۴)

ص: ۲۴

۱- پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۹/۰۷/۱۳۹۰.

۲- بیانات در دیدار جوانان و فرهنگیان در مصلاّی رشت ۱۳۸۰/۰۲/۱۲.

۳- بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری ۲۷/۱۱/۱۳۷۹.

۴- سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴/۱۲/۱۳۷۰.

به خاطر لطف خداوند، در ماه رمضان دست های جوانان ما در مساجد به سوی آسمان بلند می شود؛

اگر می بینید در ماه رمضان دست های جوانان ما در مساجد به سوی آسمان بلند می شود و صدای «العفو» آنها فضای جامعه را پُر می کند، بدانید که نظر لطف خدا روی این ملت است؛ جذب الهی است؛ کششی است که خدای متعال ایجاد کرده است؛ چون می خواهد رحمت خود را بفرستد. (۱)

۲-۴. نقش انقلاب در ارتقا جایگاه مسجد

۱-۴-۲. آبادانی مساجد، هدف انقلاب

ما برای خدا انقلاب کردیم؛ انقلاب کردیم تا مسجد درست کنیم؛

ما انقلاب کردیم مسجد درست کنیم. ما برای خدا انقلاب کردیم. شما، ملت ما انقلاب کرده است و از زبان ملت است که «جمهوری اسلامی». جمهوری اسلامی باید همه چیزش اسلامی باشد. (۲)

هر چه قدرت اسلام و احکام الهی بیشتر باشد، مساجد آن آبادتر است؛

هر چه قدرت اسلام پیش مردم زیادتر باشد، مسجدها بهتر می شود و منبرها بهتر. یعنی اجتماع مسجد برای خداست و هر چه قدرت الهی،... قدرت احکام الهی در یک منطقه ای بیشتر باشد، مساجد آبادتر است. (۳)

از اول انقلاب تا امروز، مساجد بهتر و مسجدسازی بیشتر شده است؛

از اول انقلاب تا امروز، مردم در جهات دینی خیلی پیشرفت کرده اند. هر پدیده ای را

ص: ۲۵

۱- .بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۸۴/۰۸/۰۸.

۲- . صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۱۴.

۳- . صحیفه امام، ج ۹، ص: ۴۷۸.

نگاه کنید، می بینید که این طور است. مساجد بهتر شده است؛ ماه رمضان ها و مجالس روضه خوانی بهتر شده است؛ شوق مردم به عتبات مقدسه و صدقات جاریه بیشتر شده است؛ وجوهات برّیه و کمک به کارهای نیک، مسجدسازی، مدرسه سازی و ظواهر دینی بهتر شده است. (۱)

۲-۴-۲. رشد کمی و کیفی حضور مردم در مساجد

به برکت انقلاب در این سال های اخیر، حضور در مساجد زیاد شده و کیفیت پیدا کرده است؛

گرد آمدن بیش از پیش مردم و به ویژه جوانان در بسیاری از مساجد، ... نشانه ها و شاخص هایی هست که هرگاه و هرجا دیده می شوند می توان گفت: حق نماز، گزارده شده است. (۲) بحمدالله به برکت انقلاب در این سال های اخیر، این معنا زیاد شده و کیفیت پیدا کرده است. همه شنیدید که امسال در ایام اعتکاف در ماه مبارک رجب، در بسیاری از مساجد سراسر کشور، جوانان ما، زنان و مردان از قشرها و سنین مختلف، رفتند و در مسجد ماندند؛ سه روز روزه گرفتند و با خدا مانوس شدند. بعد از آن هم با گریه و اشک و آه، مسجد را وداع گفتند و بیرون آمدند، تا برای سال آینده آماده شوند. (۳)

مساجد با حضور نسل جوان پاک نهاد و روحانیون، کانون آمیختگی دنیا و آخرتند؛

دل های ما برای مسجد می تپد و از شوق و احساس مسئولیت، لبریز می گردد. امروز در میان مساجد ما کم نیستند آنهایی که می توانند نمایی از این تصویر زیبا و شوق انگیز [یعنی مظهر آمیختگی دنیا و آخرت] را به نمایش در آورند. حضور نسل جوان پاک نهاد

ص: ۲۶

۱- .بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

۲- . پیام به مناسبت گردهمایی سالیانه نماز در شیراز ۱۳۷۳/۰۶/۱۰.

۳- . بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

ما و حضور روحانیون و معلمان آگاه و دلسوز، مسجدهایی را به درستی، کانون ذکر و عبادت و اندیشه و معرفت ساخته و یاد‌های عزیز و گران‌بها را در دل‌های ما برانگیخته است. (۱)

قبل از انقلاب مردم در مساجد اعتکاف نمی‌کردند؛ اما امروز مساجد سرتاسر کشور مملو از معتکفین است؛

هیچ وقت در این کشور در طول سال‌های گذشته، از دوران جوانی و نوجوانی ما، به یاد نداریم که در ماه رمضان، در مساجد کشور یا در مسجد گوهرشاد مشهد، مردم بیایند اعتکاف بکنند. در ایام البیض سه روز متعارف ماه رجب یا ماه شعبان، ما تعداد معدودی در قم دیده بودیم که اعتکاف می‌کردند؛ آن‌ها غالباً طلبه‌ها. در غیر آن معمول نبود. امروز در ایام اعتکاف، دانشگاه‌ها و مساجد و سرتاسر کشور و مساجد جامع، مملو از معتکفین است؛ علاوه بر آن، در دهه آخر ماه رمضان، جمعیت عظیمی مشغول اعتکاف بودند. چه کسانی؟ پیرمردها؟ پیرزن‌ها؟ نه، همین جوان‌ها، جوان‌ترین‌ها. (۲)

چند سالی است که در ایام اعتکاف در خیلی از شهرها مساجد عمده پُر از معتکف می‌شود؛

سنت اعتکاف در میان مردم ما نبود؛ اما چند سال است که در ایام اعتکاف، در خیلی از شهرها مساجد عمده پُر از معتکفانی می‌شود که اغلب جوانند. (۳) در روزهای آخر ماه مبارک رمضان، در برخی از مساجد کشور، هزاران نفر اعتکاف کردند؛ شب و روز را به ذکر و عبادت گذراندند و هزاران ختم قرآن انجام گرفت. (۴)

ص: ۲۷

۱- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۲- بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار مردم گرمسار ۲۱/۰۸/۱۳۸۵.

۳- بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم ۱۱/۱۲/۱۳۷۸.

۴- خطبه‌های نماز عید سعید فطر ۰۲/۰۸/۱۳۸۵.

جوانان ما در شب های قدر از همه انواع سلايق گوناگون مردم به مساجد می روند؛

در مساجد تهران و شهرستان ها و در همه عبادتگاه های کشور، جوانان ما در شب های قدر از همه انواع سلايق گوناگون مردم، با هر هیئت و قیافه و ریختی، با هر احساس و گرایشی، این شب ها دل خودشان را برداشتند و به مساجد آمدند و با خدای خود راز و نیاز کردند. این صفای جوانی، این نورانیت دل های جوان، این میل به قرب الهی و توجه و تکلم با خدای متعال در میان جوانان ما، یک نعمت بسیار بزرگ است و بحمد الله این نعمت هست و روز به روز هم بیشتر شده است. (۱)

در ساعت تحویل عید، بیشتر مردم در مراکز دینی و در مساجد مشغول توجه و دعا و ذکرند؛

شما در ساعت تحویل اگر ملاحظه کنید، می بینید بیشتر مردم در مراکز دینی، در بارگاه ها، در زیارتگاه ها و مشاهد مشرفه و در مساجد مشغول توجه و دعا و ذکرند. معنای این حرکت عظیم این است که ملت ایران از این آئین و از این سنت هم برای دین بهره برداری می کند. (۲)

۳. جایگاه مسجد در جهان اسلام

اشاره

امروز حفظ مساجد از سوی مسلمانان، جزء اموری است که حفظ اسلام به آن وابسته است؛

من امروز باید بگویم که تکلیف است برای مسلمان ها. حفظ مساجد امروز جزء اموری است که اسلام به او بسته است. (۳)

ص: ۲۸

۱- . خطبه های نماز عید سعید فطر ۰۲ / ۰۸ / ۱۳۸۵.

۲- . بیانات در حرم مطهر رضوی ۰۱ / ۰۱ / ۱۳۹۰.

۳- . صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۹.

در سال های اخیر میزان گرایش به مسجد و شعائر اسلام در کشورهای اسلامی افزایش یافته است؛

نظرسنجی های مکرر آمریکائی ها در مصر و اکثر کشورهای اسلامی، واقعیت را به آنها گفته است. از ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۸ میزان گرایش به مسجد و شعائر اسلامی ... در ملت ها از مصر و اردن تا ترکیه و مالزی و ... افزایش یافته ... است. (۱)

۱-۳. مساجد، کانون بیداری اسلامی

مسجد، در نقاط مختلف عالم، منشأ آثار بزرگ و نهضت ها و حرکت های اسلامی بزرگی شده است؛

مسجد، نه فقط در زمان ما و نه فقط در کشور عزیز اسلامی ما، بلکه در نقاط مختلف عالم و در طول تاریخ، منشأ آثار بزرگ و نهضت ها و حرکت های اسلامی بزرگی شده است. (۲)

امروز به برکت انقلاب اسلامی، مساجد کشورهای اسلامی، جایگاه جوانان و کانون جنبش ها است؛

در جاهایی که امروز میلیون ها مسلمان توانسته اند سهم و حقی در حکومت ها به دست بیاورند، تا قبل از انقلاب اسلامی، کسی جرأت نمی کرد دم از اسلام بزند. در این کشورهای اسلامی که امروز ائمه جمعه و جماعاتشان، تشکیلات به وجود می آورند و مسجدها رونق پیدا می کنند و کانون تحریک می شوند، تا دیروز مسجدها متعلق به یک مشت پیرمرد از کار افتاده بود. امروز آن مسجدها، جای جوانان و کانون جنبش هاست. این را شما کردید. این را حرکت شما و قائد عظیم الشانتان - آن مرد الهی - بود که

ص: ۲۹

۱- . خطبه نماز جمعه درباره بیداری اسلامی ملت های منطقه، ۱۴/۱۱/۱۳۹۰ .

۲- . بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹ .

قیام مردم کشورهای مسلمان شمال آفریقا مثل الجزایر، از مساجد شروع شد؛

قیام مردم کشورهای شمال آفریقا که مسلمان هستند - مثل الجزایر و دیگر کشورهای که سال ها در زیر سلطه نظامی استعمار فرانسوی ها بودند - از مساجد شروع شد، که به پیروزی هم رسید و کشورها استقلال پیدا کردند. (۲)

انقلاب الجزایر، انقلاب مساجد و علمای دین بود؛

انقلاب الجزایر، انقلاب اسلامی، انقلاب مساجد و انقلاب علمای دین بود؛ انقلاب، از مساجد، از مدارس دینی و از حوزه های علمیه شروع شد. (۳)

نهضت فلسطین و بسی نهضت های دیگر، امروزه از مساجد نیرو و توان می گیرد؛

ملت های مسلمان اکنون در همه جای عالم، با بهره گیری از تجربه ملت ایران، به مساجد و شعائر دینی اهتمام خاصی نشان می دهند. نهضت فلسطین و بسی نهضت های دیگر، امروزه از مساجد و نمازهای جمعه و جماعت، نیرو و توان می گیرد. (۴)

در داخل سرزمین های غصب شده فلسطین مبارزات مردم، با شعارهای اسلامی و با مرکزیت مساجد، عرصه را بر صهیونیست ها تنگ کرده است. (۵)

ص: ۳۰

۱- در دیدار با خانواده های شهدای هفتم تیر و مکه مکرمه، اقشار مختلف مردم همدان، گناباد، رامیان و شرق تهران، مسئولان و کارکنان قوه قضاییه و سازمان تبلیغات اسلامی ۰۶/۰۴/۱۳۶۹.

۲- بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

۳- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار شرکت کنندگان در همایش آسیب شناسی انقلاب ۱۳۷۷/۱۲/۱۵.

۴- پیام به ملت شریف ایران، در پایان چهلمین روز ارتحال حضرت امام خمینی ۲۳/۰۴/۱۳۶۸.

۵- پیام به حجاج بیت الله الحرام ۱۳۷۲/۰۲/۲۸.

برائمه جماعت مساجد در همه ممالک اسلامی فرض است که مردم را بیدار کنند؛

همه ما و همه شما و همه نسل های آتیه، آنها باید چشم و گوششان را باز کنند که دوباره هی شیطان ها نیاند ترزق کنند که آقا، علما را چه به سیاست، علما را چه به دخالت در امور مملکتی، این یک نقشه شیطانی است که الآن هم مشغول پیاده کردن آن هستند و مشغول تبلیغاتش هستند و بناءً علیه، بر شما ائمه جمعه و جماعت و بر همه ائمه جمعه ها و جماعت ها در همه قُطرهای (۱) اسلامی، در همه ممالک اسلامی این مطلب لازم است بلکه فرض است که مردم را بیدار کنید و به مردم بفهمانید این معنا را که این نغمه ای که در همه ممالک اسلامی بلند است که علما نباید دخالت در سیاست بکنند، این یک نقشه ای است مال ابرقدرت ها. مجری اش اینها هستند که در داخل کشورها هستند. به حرف اینها گوش ندهید. و بخوانید به گوش ملت که ملت بفهمد این معنا را که این نغمه، نغمه ای است که می خواهند علما را از سیاست کنار بزنند، و آن بکنند که در زمان های سابق بر ما گذشته است. بیدار باشیم و همه توجه به این معنا داشته باشیم، و نسل های آینده هم توجه به این معنا داشته باشند که راهشان را یک وقت، این راهی که الآن مسلمین خودشان این راه را پیدا کرده اند، این راه را گم نکنند آنها. (۲)

انقلاب در کشورهای مسلمان شمال آفریقا، روزی رو به شکست رفت که رابطه خود را با مساجد قطع کردند؛

انقلاب در این کشورها [ی مسلمان شمال آفریقا]...، آن روزی رو به شکست رفت و دوباره ملت ها استقلال خودشان را از دست دادند که رابطه خود را با مساجد و با دین

ص: ۳۱

۱- . نواحی، سرزمین ها.

۲- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۴۳۴.

و ایمان مساجد قطع کردند.^(۱)

۲-۳. مساجد، محور اقدامات و مباحث سیاسی امت اسلامی

با محوریت مساجد، فضا و محیط امن و آرام در کشورهای بحرانی ایجاد خواهد شد؛

لازم است با دخالت افراد دلسوز و متدین و همکاری و همفکری علماء و روحانیون و سایر نخبگان و با محوریت مساجد جلوی هرگونه هرج و مرج و قتل و تجاوز و غارت اموال عمومی و خصوصی گرفته شود و فضای امن و محیط آرام برای کلیه شهروندان به وجود آید تا ملت عراق بتواند در سایه وحدت و یکپارچگی، توانائی و آگاهی خود را به نمایش بگذارد و تمدن اصیل اسلامی و فرهنگ ملی و جایگاه والای آن ملت قدرتمند و شجاع را بازیابد و موجبات رضای خداوند سبحان فراهم گردد.^(۲)

حجاج با حضور در نمازهای جماعت مسجد الحرام، مسجد النبی و مساجد دیگر وحدت را نشان دهند؛

این طور نباشد که در اعمال حج، بر اثر یک اختلاف فتوای کوچک و کم اهمیت، برادران از هم جدا شوند و هرکس به گونه ای عمل کند. اینجا باید همه چیز حاکی از وحدت و اتحاد باشد. امام رضوان الله علیه توصیه کردند، امر کردند، که در نمازهای جماعت شرکت کنید. بنده هم عرض می کنم: در نمازهای جماعت در مسجد الحرام، در مسجد النبی و نیز در مساجد دیگری که مقتضی است و متعلق به برادران اهل آن مناطق است، شرکت کنید. وحدت را نشان دهید.^(۳)

ص: ۳۲

-
- ۱- بیانات در دیدار علماء، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.
  - ۲- پیام به مردم رنج کشیده ی عراق ۱۳۸۲/۰۱/۲۴.
  - ۳- پیام به مناسبت پیروزی ملت مبارز و مسلمان افغانستان ۱۳۷۱/۰۲/۱۲.

مسلمان ها روز قدس در محافل و مساجد فریاد بزنند؛

امیدوارم که مسلمان ها روز قدس را بزرگ بشمارند و در همه ممالک اسلامی، در روز قدس، در روز جمعه آخر ماه مبارک، تظاهر کنند، مجالس داشته باشند، محافل داشته باشند، مسجد داشته باشند، در مساجد فریاد بزنند. وقتی یک میلیارد جمعیت فریاد کرد، اسرائیل نمی تواند، از همان فریادش می ترسد. (۱)

مسلمان ها مساجد را پر کنند و در آنجا مسائل روز را بگویند و فریاد کنند؛

الآن ماه مبارک رمضان جلو است، ماه بسیار شریف شعبان هم درش واقع هستیم، این مساجد را باید مسلمان ها پر کنند از جمعیت، این سنگرهای اسلامی را پر کنند از جمعیت ها و در آنجا مسائل روز را بگویند و فریاد کنند. الآن ما احتیاج به «الله اکبر» داریم. (۲)

۴. دشمنان و مسجد طراز اسلامی

۱-۴. ترس و کینه دشمنان از مساجد

دشمنان اسلام در نقاط مختلف جهان، به مساجد با بغض و کینه ای عمیق می نگرند؛

در نقاط مختلف جهان، دشمنان اسلام به مساجد... با بغض و کینه ای عمیق می نگرند و تا آن جا که بتوانند، با وجود و حضور و فعالیت آنها ستیزه می کنند. هم اکنون مسجد الاقصی، قبله دوم مسلمین - که بحمدالله پایگاه بیداری و مبارزه نیز شده است - مورد جسارت صهیونیست های پلید قرار گرفته، و در فرانسه و هند نیز مسجد در معرض اهانت و تخریب واقع شده است. (۳)

ص: ۳۳

۱- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۸۰.

۲- صحیفه امام، ج ۸، ص: ۵۰۸.

۳- پیام به گردهمایی سراسری فرماندهان بسیج، به مناسبت سالروز انتشار پیام رهبر فقید انقلاب برای تشکیل بسیج مستضعفان و گرامیداشت هفته بسیج ۱۳۶۸/۰۹/۰۲.

مخالفتان و ایادی دشمنان از مسجد می ترسند؛

اینها از مساجد می ترسند. اینها بیخ گوش شما می گویند که این آخوند، که از او کاری نمی آید، مسجد می روید چه کنید؟ خودمان می رویم فلان جا نماز می خوانیم. نماز نمی خواهند بخوانند، می خواهند نماز را بشکنند. نماز می خوانند؛ با این نمازهایی که در مسجدها می روند و نمی گذارند که مسلمان ها نماز درست خودشان را بخوانند؟ با این نمازها می خواهند نماز را بشکنند. (۱)

دشمن از مساجد پر از معتکفان می لرزد، زیرا یکی از ابعاد عظمت انقلاب اسلامی است؛

قشرهای مختلف مردم، چگونه مظاهر مذهب را، دین را و تعبد را بزرگ می شمارند! اینها را دشمن هم دید. دشمن هم اعتکاف دانشجویان در مسجد دانشگاه را دید؛ مساجد پر از معتکفان را که اکثر آنها جوانان بودند، دید. دشمن از اینها می لرزد. همه اینها ابعاد مختلف عظمت این انقلاب، عظمت آن پیام و عظمت آن امام است. (۲)

۲-۴. تلاش برای نابودی مساجد جهان اسلام

صهیونیست ها میخواهند قضیه فلسطین و قدس شریف و مسئله مسجدالاقصی به دست فراموشی سپرده شود؛

نگذارید قضیه ی فلسطین و قدس شریف و مسئله ی مسجدالاقصی به دست فراموشی سپرده بشود؛ آنها این را میخواهند. آنها میخواهند دنیای اسلام از قضیه ی فلسطین غفلت کند... در غفلت دنیای اسلام، در غفلت آحاد مردم و ملت های مسلمان، رژیم صهیونیستی به دنبال تصرف قدس شریف است، به دنبال تصرف

ص: ۳۴

۱- صحیفه امام، ج ۱۱، ص: ۵۰۲.

۲- بیانات در دیدار کارگران و معلمان در آستانه روز کارگر و روز معلم ۱۳۷۷/۰۲/۰۹.

تکفیری ها به عنوان عامل دشمنان اسلام، مساجد اهل سنت را هم به نفع رژیم صهیونیستی منفجر می کنند؛

امروز شما می بینید «تکفیر»، یک عاملی برای دشمنان اسلام و دشمنان امت اسلامی است؛ نه فقط شیعه، [بلکه] اهل سنت را هم تکفیر میکنند؛ اهل سنت را هم، مسجدشان را، نمازشان را منفجر میکنند به نفع رژیم صهیونیستی، برای اینکه مردم را و مسلمانها را به هم مشغول کنند تا غافل بشوند از مسئله ی مهم فلسطین و از حضور دشمن در دل دنیای اسلام غفلت کنند؛

هدف، اینها است. (۲) جریان تکفیر توانست حرکت بیداری اسلامی را منحرف کند... خطّ مقدّم مبارزات در این منطقه مرزهای فلسطین اشغالی بود. جریان تکفیر آمد این خطّ مقدّم را تبدیل کرد به خیابانهای بغداد و مسجد جامع سوریه و دمشق و خیابانهای پاکستان و شهرهای مختلف سوریه، و اینها شد خطّ مقدّم مبارزه!... جریان تکفیر جهت این مبارزه را تغییر داد و آورد داخل خانه، داخل شهرهای ما، داخل ممالک اسلامی. در داخل مسجد جامع دمشق انفجار به وجود می آورند... در مسجد دمشق یک عالم بزرگ مسلمان را به قتل میرساند. (۳)

دستهایی در کار است که شیعیان را به تعرض به مساجد اهل سنت وادار کند؛

از هرگونه عملی که به تعارض و دشمنی برادران مسلمان می انجامد جداً پرهیز کنند. یقیناً دست هایی در کار است که شیعیان را به تعرض به مساجد و مکان های مورد احترام اهل سنت وادار کند. هرگونه اقدامی در این جهت کمک به مقاصد دشمنان

ص: ۳۵

۱- . بیانات در دیدار شرکت کنندگان در «کنگره ی جهانی جریانهای افراطی و تکفیری از دیدگاه علمای اسلام» ۰۴/۰۹/۱۳۹۳.

۲- . بیانات در دیدار مسئولان و دست اندرکاران حج، ۱۶/۰۶/۱۳۹۳.

۳- . بیانات در دیدار شرکت کنندگان در «کنگره ی جهانی جریانهای افراطی و تکفیری از دیدگاه علمای اسلام» ۰۴/۰۹/۱۳۹۳.

اسلام و دشمنان ملت های مسلمان و شرعاً حرام است. (۱)

دشمنان اسلام یک عده را علیه مساجد تحریک می کنند تا زندگی را بر مسلمانان تلخ نمایند؛

ماجرای مسجد بامری، یکی از آن مسایلی است که اگرچه موضوع آن، یک مسجد است و شاید به نظر بعضی کوچک بیاید؛ اما کوچک نیست. این، نشان دهنده آن است که دشمنان اسلام، تا این جا ایستاده اند که یک عده را علیه مقدّسات اسلام تحریک کنند و زندگی را بر مسلمانان تلخ نمایند ... بی شک، حرکت هندوهای متعصب، ناشی از تحریکات دشمنان است. همه دیده اند که این مسجد، سال های متمادی در آنجا بود و بتخانه ای هم در کنارش وجود داشت. آنها مشغول کار خودشان بودند؛ اینها هم مشغول کار خودشان. دشمنان اسلام هستند که این تحریکات را درست می کنند و ماجرای مثل ماجرای مسجد بامری را مسئله روز مسلمانان می کنند. البته مسلمین هند در این مسئله محق هستند و همه باید بدانند که مسلمین دنیا در این مسئله، پشت سر مسلمانان هند هستند، حق را به آنها می دهند و از آنها دفاع و حمایت می کنند. (۲)

زمانی که کمونیست ها بر آذربایجان مسلط شدند، هیچ نشانه ای از مساجد و دیگر آثار اسلامی باقی نگذاشتند؛

آن زمان که کمونیست ها بر منطقه آذربایجان شوروی سابق مسلط شدند، همه آثار اسلامی را از آنجا محو کردند. مثلاً مساجد را به انبار تبدیل کردند، سالن های دینی و حسینیه ها را به چیزهای دیگری تبدیل کردند و هیچ نشانه ای از اسلام و دین و تشیع باقی نگذاشتند. (۳)

ص: ۳۶

۱- . پیام رهبر معظم انقلاب اسلامی به مناسبت هتک حرمت حرم مطهر حضرات عسکریین علیهما السلام ۰۳/۱۲/۱۳۸۴.

۲- . سخنرانی در دیدار با شرکت کنندگان در اولین کنفرانس اسلامی فلسطین ۱۳/۰۹/۱۳۶۹.

۳- . بیانات در اجتماع بزرگ مردم در صحن امام خمینی مشهد مقدّس رضوی ۰۱/۰۱/۱۳۷۶.

۱-۱. مسجد، مظهر آمیختگی دنیا و آخرت

مسجد، مظهر آمیختگی دنیا و آخرت است؛

مسجد، مظهر آمیختگی دنیا و آخرت... در دیدگاه و اندیشه مکتب اسلام است. (۱)

مسجد، ارتباط زمین و آسمان و جایی که انسان خود را به منبع لایزال فیض و قدرت الهی وصل می کند؛

مسجد... ارتباط زمین و آسمان است. جایی است که انسان خود را به منبع لایزال فیض و قدرت وصل می کند. انسان در

مسجد، خود را به خدا متصل می کند. (۲)

۱-۲. مسجد، جایگاه عبادت و پایگاه سیاست

مسجد، مظهر پیوستگی فرد و جامعه است؛

ص: ۳۹

۱- .بیانات در دیدار اعضا دفاتر نمایندگی رهبری در دانشگاه ها ۲۰/۰۴/۱۳۸۹.

۲- .بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

مسجد، مظهر ... پیوستگی فرد و جامعه در دیدگاه و اندیشه مکتب اسلام است. (۱)

مسجد، مظهري از درهم آميختگي ذکر و نماز و نيايش با سامان زندگي اجتماعي است؛

ذکر و نماز و نيايش آنگاه که با سامان زندگي اجتماعي درهم می آميزد معجزه اسلام را در آرايش منظومه احکام عبادي آن آشکار می سازد. مسجد، مظهري از اين درهم آميختگي است. (۲)

جاىگاه عبادت و پاىگاه سياست، تصوير مسجد اسلامي و نماد فاصله آن با عبادتگاه هاي اديان ديگر است

جاىگاه عبادت و پاىگاه سياست، دو گانه هاي به هم پيوسته اي است که تصوير مسجد اسلامي و فاصله آن با عبادتگاه هاي رايج اديان ديگر را نمايان می سازد. (۳)

خلوت انس با خدا و جلوت حشر با مردم، دو گانه هاي بهم پيوسته مسجد اسلامي است؛

خانه خدا و خانه مردم؛ خلوت انس با خدا و جلوت حشر با مردم، کانون ذکر و معراج معنوي و عرصه علم و جهاد و تدبير دنيوي. (۴)

۳-۱. مسجد، پاىگاه نشاط، معنويت و اخلاق

روح مسجد، کالبد زندگي را پرنشاط و پرانگيزه می سازد؛

مسجد را با اين نگاه بايد نگريست. روح مسجد، کالبد زندگي را پرنشاط و پرانگيزه

ص: ۴۰

۱- . بيانات در دیدار اعضا دفاتر نمایندگی رهبری در دانشگاه ها ۲۰/۰۴/۱۳۸۹.

۲- . پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۹/۰۷/۱۳۹۰.

۳- . بيانات در دیدار اعضا دفاتر نمایندگی رهبری در دانشگاه ها ۲۰/۰۴/۱۳۸۹.

۴- . پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۹/۰۷/۱۳۹۰.

در مسجد شور عبادت خالص با نشاط زندگی پاک و خردمندانه، در هم می آمیزد؛

در مسجد اسلامی، شور و بهجت عبادت خالص با نشاط زندگی پاک و خردمندانه و سالم، در هم می آمیزد و فرد و جامعه را به طراز اسلامی آن نزدیک می کند. (۲)

مساجد مراکزی هستند که به مردم معنویت می بخشند؛

مساجد ... مراکزی هستند که به مردم معنویت می بخشند. (۳)

مساجد پایگاههای معنویت، تزکیه و هدایت است؛

مساجد... پایگاه های معنویت و تزکیه و هدایت... است. (۴)

مساجد اصلی ترین پایگاه دین، معنویت و اخلاق است؛

مساجد ... اصلی ترین پایگاه دین و معنویت و اخلاق است. (۵)

مسجد مهبط رحمت و هدایت الهی است؛

مسجد ... مهبط رحمت و هدایت الهی ... است. (۶)

۴-۱. مسجد، سنگر اسلام و انقلاب

مساجد سنگرهای اسلام و محراب و محل حرب است؛

ص: ۴۱

-
- ۱- پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۹/۰۷/۱۳۹۰.
  - ۲- بیانات در دیدار اعضا دفاتر نمایندگی رهبری در دانشگاه ها ۲۰/۰۴/۱۳۸۹.
  - ۳- بیانات در دیدار مسئولین اجرائی استان کرمانشاه، ۲۸/۰۷/۱۳۹۰.
  - ۴- پیام به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی ۱۰/۰۳/۱۳۶۹.
  - ۵- حکم انتصاب آیت الله مهدوی کنی به سمت مسئول مرکز رسیدگی به امور مساجد ۰۷/۱۳۶۸.
  - ۶- پیام به اجلاس سراسری نماز ۱۶/۰۶/۱۳۸۱.

این مساجد سنگرهای اسلام است. محراب محل حرب است. اینها سنگرند برای اسلام. (۱)

«محراب» به آن می گویند؛ یعنی، آنجایی که حرب از آن شروع می شود؛ محل حرب. (۲)

مسجد مرکز ستاد اسلام است؛

مسجد... مرکز ستاد اسلام است. (۳)

مساجد، دژهای محکم اسلام است؛

مساجد... دژهای محکم اسلام است. (۴)

مساجد، پایگاه های انقلاب و اسلام هستند؛

مساجد... پایگاه های انقلاب و اسلام [هستند]. (۵)

مساجد سنگرهای اسلام در مقابل شیاطین است؛

مساجد و محافل دینیه ... سنگرهای اسلام در مقابل شیاطین است. (۶)

۵-۱. مسجد، پایگاه معرفت و روشنگری

مساجد، مراکز بسط حقیقت و فقه اسلام است؛

مراکزی که مراکز بسط حقیقت اسلام است، بسط فقه اسلام است و آن مساجد

ص: ۴۲

۱- صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۱۴.

۲- صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۳.

۳- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۹.

۴- صحیفه امام، ج ۹، ص: ۲۳۸.

۵- حکم انتصاب آیت الله مهدوی کنی به سمت مسئول مرکز رسیدگی به امور مساجد ۱۷/۰۷/۱۳۶۸.

۶- صحیفه امام، ج ۲، ص: ۴۵۱.

است. (۱)

مسجد، کانون ذکر و عبادت و اندیشه و معرفت است؛

مسجد ... کانون ذکر و عبادت و اندیشه و معرفت ... است. (۲)

مساجد پایگاه معرفت و روشن بینی و روشنگری و استقامت ملی است؛

مساجد ... پایگاه معرفت و روشن بینی و روشنگری و استقامت ملی به حساب [می آید]. (۳)

مساجد پایگاه حریت، جایگاه رابطه با خدا و مرکز آگاهی از شیطنت های شیاطین زر و زور است؛

مساجد ... پایگاه حریت انسان و جایگاه رابطه او با خدا و مرکزی برای کسب آگاهی از شیطنت های شیاطین زر و زور است.

(۴)

۲. شاخص ها

۲-۱. آباد و پررونق

۲-۱-۱. ملاک، آبادی مساجد

مساجد باید آباد باشد و همه نشانه های توجه به اقامه نماز در شهر اسلامی دیده شود؛

ما بارها، مکرر به آقایان ائمه جمعه، ائمه جماعت و روحانیون محترم در شهرستان ها، در تهران توصیه کردیم که مساجد باید آباد باشد؛ صدای اذان باید از مساجد بلند شود.

ص: ۴۳

۱- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۵.

۲- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۳- بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

۴- پیام به گردهمایی سراسری فرماندهان بسیج، به مناسبت سالروز انتشار پیام رهبر فقید انقلاب برای تشکیل بسیج مستضعفان و گرامیداشت هفته بسیج ۰۲/۰۹/۱۳۶۸.

باید همه نشانه های توجه به نماز و اقامه نماز را در شهر اسلامی - به خصوص در شهرهایی مثل تهران و شهرهای بزرگ کشور - ببینند، باید احساس کنند؛ هم مردم خودمان، هم کسانی که وارد این شهرها می شوند. (۱)

آبادی مساجد و افزایش نمازهای جماعت ... به معنای بروز برکات نماز در سطح همکاری و همدلی اجتماعی است. (۲)

آباد کردن مسجد ملاک است چون تأثیر بسزایی دارد؛

طبق بینش ما، یادگارهای اسلامی عزیزند. می شد اسلام به مردم بگوید بروید در زمین صافی بایستید و نماز بخوانید و عبادت کنید؛ در صورتی که به عمارت مسجد دستور داده است؛ «انما یعمر مساجد الله» (۳)

. آباد کردن مسجد ملاک است و تجسم و تجسد خارجی این کار مورد نظر اسلام می باشد؛ چون تأثیر بسزایی دارد. (۴)

بنای مسجد و حضور روحانی شایسته در آن امر مهمی است؛

نخستین مطلب مهم، بنای مسجد و حضور روحانی شایسته در آن است. هم اکنون با وجود ده ها هزار مسجد در کشور، جای هزاران مسجد دیگر در روستاها، شهرها، شهرک ها و مجتمع های مسکونی خالی است. (۵)

۲-۱-۲. مساجد، روزه روز گرمتر و سرشار از نمازگزار

مساجد روز به روز گرمتر و پررونق تر شود؛

ص: ۴۴

۱- . بیانات در دیدار شرکت کنندگان در هفدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۹/۰۸/۱۳۸۷.

۲- . پیام به مناسبت گردهمایی سالیانه نماز در شیراز ۱۰/۰۶/۱۳۷۳.

۳- . سوره توبه، آیه ۱۸.

۴- . سخنرانی در مراسم بیعت گروه کثیری از جانبازان و نیروهای جهادی احداث ساختمان مرقده مطهر رهبر کبیر انقلاب اسلامی، به همراه وزیر راه و ترابری، مسئولان بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، و مسئول حرم مطهر حضرت امام خمینی (۲/۰۴/۱۳۶۸).

۵- . پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

مساجد به عنوان پایگاه های معنویت و تزکیه و هدایت، روزه روز گرم تر و پررونق تر شود. (۱)

مساجد در وقت نماز، سرشار از انسان های ذاکر و ساجد و راکع باشد؛

مسجدها در وقت نماز، سرشار و مالا مال از انسان های ذاکر و ساجد و راکع باشد. (۲)

اگر اینجا قبه الإسلام است، وقت اذان حتی در سحرها باید در مساجد از طریق بلندگو اذان گفته شود؛

چرا باید در این شهر با این عظمت، با این همه هیاهوهای گوناگون از اطراف و اکناف، نغمه اذان در همه جای شهر شنیده نشود؟! اذان، علامت مسلمانی است. چه کسی گفته باید در پشت بام مساجد یا در مساجد بزرگ و عمده، حتی در سحرها ظهر و شب که جای خود را دارد از طریق بلندگو اذان نگویند؟ وقت اذان که می شود، باید تهران یکسره صدای اذان باشد. مگر اینجا قبه الإسلام نیست؟ مگر ما این حرف را نمی گوئیم؟ (۳)

نماز صبح در مساجد اقامه شود؛

نماز صبح در مساجد اقامه شود. (۴)

ص: ۴۵

۱- . پیام به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی ۱۳۶۹/۰۳/۱۰.

۲- . سخنرانی در دیدار با خانواده های معظم شهدا و جانبازان شهرهای خوی، بندرگناوه و استان های مازندران و آذربایجان غربی، گروه هایی از دانشجویان، جمعی از مهاجران جنگ تحمیلی، کشاورزان و مسئولان هیأت های هفت نفره واگذاری زمین ۱۳۶۹/۰۳/۰۲.

۳- . سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴/۱۲/۱۳۷۰.

۴- . پیام به مناسبت گردهمایی سالانه ی نماز در شهر زنجان ۱۳۷۵/۰۶/۳۱.

۲-۲. مرکز و کانون شهر و روستا

هر جا سامان زندگی است، باید مسجد مرکز و کانون اصلی باشد؛

در هر جا سامان زندگی است، مسجد، مرکز و کانون اصلی است. (۱)

در شهرها و شهرک های در حال ساخت، مسجد جامع به عنوان نخستین بنا و مرکز حقیقی شهر ساخته شود؛

در شهرها و شهرک هایی که تازه ساخته می شود، مسجد جامع، نخستین بنا و مرکز حقیقی شهر قرار گرفته و ساخته شود. (۲)

در بنای شهر و روستا باید مسجد را همچون قطب و محور بنا نهاد؛

در بنای شهر و روستا، در مدرسه و دانشگاه، در مراکز جمعیتی از بازارهای کسب و کار تا فرودگاه ها و جاده ها و پایانه های سفری و تا آسایشگاه ها و بیمارستان ها و بوستان ها و گردشگاه ها، در همه و همه باید مسجد را همچون قطب و محور بنا نهاد. (۳)

۲-۳. دارای آرایه های ظاهری و معنوی

۱-۳-۲. نمایش پاکیزگی و زیبایی در مساجد

عمران مساجد و پرداختن به آرایه های معنوی و ظاهری آن، وظیفه ی همگان است؛

عمران مساجد و پرداختن به آرایه های معنوی و ظاهری آن، وظیفه همگان است و هر کسی به اندازه توان و همت باید در آن سهم گردد. مردم، شهرداری ها و دستگاه های دولتی هر یک در آن باید سهمی ایفاء کنند و روحانی دانا و مسئولیت پذیر و پرهیزگار می تواند و می باید محور این منظومه تلاش مقدس باشد. (۴)

ص: ۴۶

۱- پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۹/۰۷/۱۳۹۰

۲- پیام به مناسبت گردهمایی سالانه ی نماز در شهر زنجان ۱۳۷۵/۰۶/۳۱.

۳- پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۹/۰۷/۱۳۹۰

۴- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

تنظیف و تطهیر و پاک سازی و غبارروبی و عطرافشان مساجد، جزو کارهای خوب است؛

سنت احیای مساجد، عطر افشانی و تنظیف مساجد،^(۱)

مسئله ی تنظیف و تطهیر و پاک سازی و غبارروبی و عطرافشان مساجد - کارهایی که این روزها انجام می گیرد - همه جزو کارهای خوبی است که بحمد الله انجام هم می گیرد و خوب است که انجام دهید.^(۲)

مسجد باید پاکیزه، زیبا و آرام بخش باشد؛

مسجد در همه جا باید پاکیزه، زیبا و آرام بخش باشد.^(۳)

مساجد، به شکل شایسته غبار روبی شود و خدمت به مسجد، کاری مردمی و همگانی شمرده شود.^(۴)

مساجد پاکیزه و مرتب و رغبت انگیز باشد؛

مساجد و نمازخانه ها، پاکیزه و مرتب و رغبت انگیز باشد. نماز در وقت فضیلت و به جماعت گزارده شود.^(۵)

ساختمان مساجد به اقتضای نیاز و تناسب با محیط و استفاده عملی، شکل های مهندسی مناسب پیدا کند؛

ساختمان های قدیمی ما در هر نقطه یی به تناسب نیاز آن نقطه ساخته شده، با توجه

ص: ۴۷

-
- ۱- .بیانات در دیدار روحانیون و مبلغان در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۳۷۷/۰۹/۲۳.
  - ۲- .بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.
  - ۳- . پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۳۹۰/۰۷/۱۹
  - ۴- . پیام به مناسبت گردهمایی سالانه ی نماز در شهر زنجان ۱۳۷۵/۰۶/۳۱.
  - ۵- . پیام به اولین اجلاس سالیانه ی اقامه ی نماز در مشهد مقدس ۱۳۷۰/۰۷/۱۵.

به جهات اسلامی ساخته شده. ساختمانی که در شمال کشور یا در جنوب می بینید، با ساختمانی که در منطقه ی شرق کشور- مثلاً خراسان - می بینید، باهم متفاوت است؛ هر کدام یک شکل و حالتی دارد. حتی مساجد و ساختمانهای قدیمی بزرگشان هم همین تفاوت ها را باهم دارند. به اقتضای نیاز و تناسب با محیط و استفاده عملی و کاربرد، شکل های مهندسی تغییر پیدا می کرده. خوب فکر می کردند، خوب عمل می کردند. (۱)

۲-۲-۳. مساجد، لبریز از نشاط و معنویت

مسجد را همچون دل های جوان، پاکیزه و پیراسته، و لبریز از شور و انگیزه و نشاط کنید؛

سفارش اینجانب آن است که مسجد را نیز همچون دل های جوان، پاکیزه و پیراسته، و لبریز از شور و انگیزه و نشاط کنید. (۲)

مسجد کانونی باشد که مشکات نماز در آن بدرخشد و نور معرفت و محبت و انس و صفا از آن ساطع شود؛

مسجد نیز باید کانونی باشد که مشکات نماز در آن بدرخشد و نور معرفت و محبت و انس و صفا از آن ساطع شود. امامان جماعت، هیئت های امناء، خادمان موظف و متبرع، هر یک باید بخشی از این کار بزرگ و اثرگذار را بر دوش خود حس کنند. (۳)

به برکت نماز، فضای مسجد نورانی و عطرآگین می گردد و آموزش دین و سیاست بیشتر بر دل می نشیند؛

به برکت نماز، فضای مسجد نورانی و عطرآگین می گردد و سخن حق و آموزش دین و

ص: ۴۸

۱- .بیانات در دیدار جمعی از مهندسان و محققان فنی و صنعتی کشور ۱۲/۰۵/۱۳۸۳.

۲- . پیام رهبر انقلاب به هجدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۲/۰۸/۱۳۸۸.

۳- . پیام رهبر انقلاب به هجدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۲/۰۸/۱۳۸۸.

اخلاق و سیاست در آن بیش از هر جای دیگر بر دل و جان می نشیند و به زندگی فرد و جامعه، سمت و سوی خدایی می دهد. (۱)

۴-۲. مایه برکت و به دور از زحمت

مسجد در هر محل، مأمن و مایه خیر و برکت باشد و وسیله زحمت و آزار مجاوران نگردد؛

مسجد باید در هر منطقه و محل؛ مأمن و مایه خیر و برکت باشد و به طریق اولی، وسیله زحمت و آزار مجاوران نگردد. (۲)

در سحرها، برای اذان صبح، از بلندگو استفاده نشود؛ البته با حنجره اشکالی ندارد؛

اذان، چیز خیلی خوبی است؛ «حی علی الصلوه»، «حی علی الفلاح»، «الله اکبر». چرا در جامعه اذان نیست؟ اذان با توجه، به دل ها امید می دهد. بانگ اذان، دل های افسرده را روشن می کند. البته در سحرها، برای اذان صبح، از بلندگو استفاده نکنند؛ با حنجره اشکالی ندارد. هر چند وقت بیداری است، اما بلندگو ممکن است اسباب زحمت بشود. (۳)

در هنگام سحر، همه مساجد با بلندگو اذان نگویند؛

چندی پیش، من راجع به اذان سفارش کردم و البته گفتم که صبح ها با بلندگو در همه جا اذان نگویند، تا مردم از خواب بیدار نشوند. مثل این که بعضی از مؤمنین، این قسمت دومش را بیشتر از قسمت اول گوش کردند! آنچه که مقصود ما بود، این بود که در سحرها، هر جایی یک بلندگو صدا نکند؛ ولی معنایش این نبود که به هنگام سحر،

ص: ۴۹

۱- پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۹/۰۷/۱۳۹۰.

۲- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۳- سخنرانی در دیدار با خانواده های معظم شهدا و جانبازان شهرهای خوی، بندرگناوه و استانهای مازندران و آذربایجان غربی، گروههایی از دانشجویان، جمعی از مهاجران جنگ تحمیلی، کشاورزان و مسئولان هیئت های هفت نفره واگذاری زمین ۰۲/۰۳/۱۳۶۹.

صدای اذان در شهری مثل تهران به گوش نرسد! نه، در جایی مثل تهران، اقلاً در چند مسجد از مساجد مهم، خوب است که با بلندگو اذان پخش بشود؛ حتی اذان صبح. در شهرهای کوچک هم به فراخور وسعت آن شهر، می‌بایست اذان صبح در چندجا پخش بشود. اما در ظهر و شب اذان بگویند؛ هم اذان بلندگو، هم جلوی مساجد، هم داخل مساجد و هم در خیابان‌ها، تا مردم به اذان گفتن عادت کنند. (۱)

تنها بانگ اذان، با صوت خوش و دلنواز طنین افکن شود؛

تنها صدایی که باید از مسجد در فضا طنین بیافکند بانگ اذان با صوت خوش و دلنواز است. (۲)

۵-۲. دارای روابط مستحکم با مردم

۱-۵-۲. برقراری ارتباط با همه اقشار

مسجد رابطه خود را با نخبگان علمی، اجتماعی، هنری و ورزشی و با غمدیدگان برقرار و مستحکم کند؛

مسجد باید رابطه خود را... با کسانی که به موفقیت‌های علمی و اجتماعی و هنری و ورزشی دست می‌یابند، با صاحب‌همتانی که کمک به دیگران را وجهه همت می‌سازند، با غمدیدگانی که غمگساری می‌جویند، برقرار و مستحکم کند. (۳)

دانش‌آموزان برجسته و ممتاز در هر محل، در مسجد و در برابر چشم مردم تشویق شوند؛

چه نیکوست که دانش‌آموزان برجسته و ممتاز در هر محل، در مسجد و در برابر

ص: ۵۰

۱- . خطبه‌های نماز جمعه ی تهران ۱۳۶۹/۱۱/۱۹.

۲- . پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۳- . پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

چشم مردم و از سوی امام جماعت، تشویق شوند. (۱)

مسجد رابطه خود را با جوانانی که ازدواج می کنند و نوزادانی که متولد می شوند، برقرار و مستحکم کند؛

مسجد باید رابطه خود را با جوانانی که ازدواج می کنند ... و حتی با نوزادانی که متولد می شوند، برقرار و مستحکم کند. (۲)

۲-۵-۲. افطاری در ماه رمضان، بستری برای ارتباط

مساجد در ماه رمضان، افطاری بدهند تا ارتباطات معنوی با مردم زنده شود؛

الآن در بعضی از کشورهای اسلامی سنت خوبی وجود دارد که در تمام ماه رمضان، اغلب مساجد افطاری می دهند؛ یعنی هرکس برود و وارد مسجد بشود، پذیرایی می شود ... در زمان رژیم گذشته، این ارتباطات معنوی، کم و یا منجمد شده بود؛ که البته متأسفانه بقایایش همچنان باقی است. ما بایستی در دوران اسلامی، این ارتباطات را زنده کنیم. (۳)

افطاری دادن های ساده و بی پیرایه در مساجد، سنتی بسیار خوب برای نزدیکی با فقرا و مستمندان است؛

یک سنت خوب هم امسال بیش از سال های دیگر دیده شد، که خوب است مورد توجه قرار بگیرد و آن، افطاری دادن های ساده و بی پیرایه در مساجد و در خیابان ها بود در بیشتر شهرهای کشور که بسیار کار شایسته ای است _ در مقابل افطاری های مسرفانه ای که شنیده شد، دانسته شد که بعضی ها به بهانه افطار، حرکات و عمل

ص: ۵۱

۱- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۲- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۳- بیانات در دیدار با اعضای شورای مرکزی و مسئولان کمیته ی امداد امام خمینی، به مناسبت سالگرد تأسیس این نهاد ۱۲/۱۳۷۰.

مصرفانه انجام می دهند و به جای اینکه در ماه رمضان وسیله ای بشوند برای نزدیکی روحی به فقرا و مستمندان، با این عمل، با این حرکت، خود را در لذات جسمانی غرق می کنند. (۱)

۶-۲. مکانی جذاب برای جوانان

نباید فقط پیرمردها و از کار افتاده ها به مساجد بروند؛ مساجد باید از جوان ها مجتمع شود؛

آقایان هم باید تبلیغ کنند که این مجالس بهتر بشود و مجالس جماعت است که مردم در هر روز مجتمع بشوند در مساجد، نه همان مجتمع بشوند، بگذارند این پیرمردها و از کار افتاده ها بروند. نه، مساجد باید مجتمع بشود از جوان ها. (۲)

زمزمه

محبت متولیان، مدیران و امنای مساجد، دل های پاک جوانان را مجذوب و مشتاق کند؛

زمزمه محبت متولیان و مدیران و امنای مساجد، باید دل های پاک جوانان را مجذوب و مشتاق کند. (۳)

برای مسجد، جاذبه درست کنید تا بچه ها، جوانان و زن و مرد، مجذوب مسجد شوند؛

برای مسجد، جاذبه درست کنید تا بچه ها، جوانان و زن و مرد محله، مجذوب مسجد ... شوند. (۴)

ص: ۵۲

۱- . خطبه های نماز عید فطر دانشگاه تهران، ۱۳۸۲/۸/۱۵.

۲- . صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۳۲۵.

۳- . پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۴- . بیانات در دیدار فرماندهان «بسیج» سراسر کشور ۲۷/۰۸/۱۳۷۱.

۳-۱. کارکرد عبادی

برای کیفیت یافتن نماز، آن را در مسجد و به جماعت برگزار کنید؛

کیفیت یافتن نماز بدین معنی است که نماز، با حال و حضور ادا شود؛ نماز گزار به نماز با چشم «میعاد ملاقات با خدا» بنگرد و در آن، با خدای خود سخن بگوید و خود را در حضور او ببیند؛ نماز را تا می تواند در مسجد و تا می تواند به جماعت بگذارد. (۱)

نماز در مسجد و با جماعت مؤمنان، بارش رحمت الهی را انبوه تر و دل نشین تر می سازد؛

نماز در مسجد و با جماعت مؤمنان، همگانی نشستن بر گرد سفره ی میهمانی خداوند است، و این خود، بارش رحمت الهی را انبوه تر و دل نشین تر می سازد. (۲)

مسجد فقط برای نماز نیست؛ در مسجد انواع عبادات از جمله تفکر وجود دارد؛

مسجد فقط برای نماز نیست؛ در مسجد انواع عبادات هست. از جمله آن عبادات، تفکر است که «تفکر ساعه خیر من عباده سنه». یا در بعضی از روایات است که «من عباده اربعین سنه»، یا «سبعین سنه» _ البته فکر کردن درست _ افراد مسجد برو، این فکر را به وسیله شنیدن سخنان عالم دین و فقیه به دست می آورند. (۳)

در مساجد، تلاوت و انس با قرآن و انس با ادعیه وارده از اهل بیت (علیهم السلام) را مغتنم بشمرید؛

ص: ۵۳

۱- . پیام به بیست و دومین اجلاس سراسری نماز، ۱۳/۶/۱۳۹۲.

۲- . پیام به بیستین اجلاس سراسری نماز، ۱۳۹۰/۰۷/۱۹.

۳- . بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

در مساجد، تلاوت قرآن، انس با قرآن، انس با ادعیه وارده از اهل بیت (علیهم السلام) _ که گنجینه معارف اسلامی است _ را مغتنم بشمرید. (۱)

۲-۳. کارکرد سیاسی اجتماعی

۱-۲-۳. مسجد، مرکز و کانون سیاست

مسجد مرکز اجتماع سیاسی و تبلیغ احکام سیاسی اسلام است؛

مسجد مرکز تبلیغ است. در صدر اسلام از همین مسجدها جیش ها، ارتش ها، راه می افتاده، مرکز تبلیغ احکام سیاسی اسلام بوده مسجد. هر وقت یک گرفتاری پیدا می شد، صدا می کردند که «الصَّلَاةُ بِالْجَمَاعَةِ»، اجتماع می کردند؛ آن گرفتاری را طرح می کردند، این صحبت ها را می کردند. مسجد، مرکز اجتماع سیاسی است. (۲)

در مسجد پیغمبر، مسائل سیاسی اجتماعی بیشتر از مسائل عبادی نماز و روزه بود؛

مسجد النبّی، مرکز سیاست اسلامی بوده است و ثقل قدرت اسلامی. (۳) مسجد الحرام و مساجد در زمان رسول اکرم مرکز جنگ ها و مرکز سیاست ها و مرکز امور اجتماعی و سیاسی بوده. این طور نبوده است که در مسجد پیغمبر (صلی الله علیه و آله وسلم) همان مسائل عبادی نماز و روزه باشد؛ مسائل سیاسی اش بیشتر بوده. هر وقت می خواستند به جنگ بفرستند اشخاص را و بسیج کنند مردم را برای جنگ ها، از مسجد شروع می کردند این امور را. (۴)

ص: ۵۴

۱- . خطبه های نماز عید سعید فطر ۲۹/۰۶/۱۳۸۸.

۲- . صحیفه امام، ج ۱۰، ص: ۱۷.

۳- . صحیفه امام، ج ۱۶، ص: ۳۸۸.

۴- . صحیفه امام، ج ۱۸، ص: ۵۲.

مسجد در صدر اسلام مرکز سیاست بود و از آنجا مسائل سیاسی طرح ریزی می شد؛

مسجد مسلمین در زمان رسول خدا(صلی الله علیه و آله وسلم) و در زمان خلفایی که بودند - هر جور بودند - مسجد مرکز سیاست اسلام بوده است. (۱)

چیزهایی که مسلمین، اجتماع مسلمین بر آن احتیاج دارند، خبری نیست. نماز جمعه ها را همان طوری که در صدر اسلام، مساجد، محافل و نمازها جنبه سیاسی داشته است، از مسجد راه می انداختند لشکر را به جنگی که باید بکنند و به آنجایی که باید بفرستند. از مسجد مسائل سیاسی طرح ریزی می شد - از مسجد - مسجد محل این بود که مسائل سیاسی در آن طرح بشود. (۲)

امیدواریم این محتوا دوباره برگردد که مسجد ابزار طرح کارهای مهم و اجرای مسائل سیاسی بود؛

همان طوری که در صدر اسلام، امام جمعه و مسجد، این دو ابزار در دست مسلمان ها بوده است و هر وقت می خواستند جنگ برونند از مسجد تجهیز می کردند، هر وقت می خواستند یک کار مهمی بکنند در مسجد طرح می کردند و اعلام می کردند که نماز جمعه است، نماز جماعت است، بیایید، برای کاری می رفتند آنجا، نمازشان را هم می خواندند و مسائل سیاسیشان را [هم] می گفتند و اجرا می کردند، ارتش می فرستادند و همه این کارها را آنجا می کردند و ما امیدواریم که این محتوا برگردد، و این فکر ناشی از اشتباه یا خطا یا احیاناً عمد، این فکر خطا برگردد که «آخوند را به سیاست چه! آخوند را به امور مسلمین چه!». (۳)

تدبیر شود تا مساجد مرکز سیاست باشد؛

ص: ۵۵

۱- صحیفه امام، ج ۲، ص: ۳۲.

۲- صحیفه امام، ج ۱۸، ص: ۴۲۵.

۳- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۰.

مساجد، باید مرکز [سیاست باشد] همان طوری [که] صدر اسلام مرکز سیاست بوده مساجد. مساجد مثل اینها نبوده است که فقط مرکز چه باشد. خطبه نماز جمعه خطبه سیاسی بوده همیشه. مساجد مرکز بسیج قشون بوده؛ مرکز تبلیغات اسلام بوده است. اینها ان شاء الله تدبیر می شود. (۱)

این از برکات مساجد است که هرگاه حرکت و بسیج سیاسی مردم مطرح می شود، مساجد کانونند؛

امروز ... در هنگامی که حرکت و بسیج مردم مطرح می شود چه سیاسی و چه نظامی باز مساجد کانونند؛ این برکت مساجد است. (۲)

۲-۲-۳. مسجد، محل رتق و فتق امور مردم

اینکه اهل یک بلد در مساجد مجتمع شوند و مشکلات خود را حل کنند، یک امر اجتماعی-سیاسی است؛

این جماعات در تمام کشورهای مسلمین، و در هر شهر و ده و روستا، این ها یک امور اجتماعی _ سیاسی است که اهل یک بلد در مساجد مجتمع بشوند و مشکلات خودشان را نسبت به آن بلد حل بکنند. (۳)

امیدواریم حالا هم مساجد ما برگردد به آن وقتی که، محلّ حل و عقد امور بود؛

امیدواریم حالا هم مساجد ما برگردد به آن وقتی که مسجد، محلّ حل و عقد امور باشد، و مسجد محل نقشه های جنگ باشد، همه چیز باشد. و مسجدی ها باشند که بتوانند کارها را بخوبی انجام بدهند. (۴)

ص: ۵۶

-
- ۱- صحیفه امام، ج ۸، ص: ۲۰۰.
  - ۲- سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴/۱۲/۱۳۷۰.
  - ۳- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۲۷۵.
  - ۴- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۲۳۳.

مسجد پایگاهی برای رتق و فتق امور مسلمین است؛

مسجد ... به عنوان پایگاهی برای رتق و فتق امور مسلمین ... در صدر اسلام بوده است. (۱)

در مسجد، مردم مجتمع می شوند و همه اموری که اسلام را به پیش می برد مطرح می شود؛

سپید مظلومان یک وسیله ای فراهم کرد برای ملت که بدون اینکه زحمت باشد برای ملت، مردم مجتمعند. اسلام مساجد را سنگر قرار داد و وسیله شد از باب اینکه از همین مساجد، از همین جمعیت ها، از همین جماعات، از همین جمعه ها و جماعات، همه اموری که اسلام را به پیش می برد. (۲)

مساجد، توجه مردم و هماهنگی بین آنها را ایجاد می کند؛

همین مساجد و همین روزه ها و همین روزه های هفتگی، همین ها توجه مردم را و همان هماهنگی را ایجاد می کند. اگر دولت های دیگر بخواهند هماهنگی بین تمام قشرها پیدا کنند میسر نیست برایشان. با صدها میلیارد تومان هم برایشان میسر نیست. (۳)

مسلمین روزی چند مرتبه در مساجد اجتماع می کنند تا از احوال خود و مستضعفین مطلع شوند؛

اسلام دین سیاست است، دینی است که در احکام او، در مواقف او، سیاست به وضوح دیده می شود. در هر روز اجتماعات در تمام مساجد کشورهای اسلامی، از

ص: ۵۷

۱- پیام به حجاج بیت الله الحرام ۱۳۶۸/۰۴/۱۴.

۲- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۵۵.

۳- صحیفه امام، ج ۱۱، ص: ۱۰۰.

شهرستان‌ها گرفته است تا دهات و قرا و قصبیات، روزی چند مرتبه اجتماع برای جماعت، و برای اینکه مسلمین در هر بلدی، در هر قصبه‌ای، از احوال خودشان مطلع بشوند؛ از حال مستضعفین اطلاع پیدا بکنند. (۱)

مساجد بهترین سنگرها و مناسب‌ترین میدان‌تَشکُل و بیان مصالح مسلمین می‌باشند؛

مساجد بهترین سنگرها و جمعه و جماعات مناسب‌ترین میدان‌تَشکُل و بیان مصالح مسلمین می‌باشند. (۲)

۳-۳. کارکرد تبلیغی

پایگاه عظیم تبلیغ مسجد را مغتنم بشمارید؛

شما این رسانه تبلیغی خودتان را مغتنم بشمارید... این منبر تبلیغ و این پایگاه عظیم تبلیغ مسجد و حسینیه و زیر خیمه امام حسین (علیه السلام) را قدر بدانید. این چیز بسیار نافذ و مؤثر و مبارکی است. (۳)

مساجد را محلی برای تبلیغ اسلام و حرکت اسلامی قرار دهید؛

شما که از اهالی مسجد و از علمای مساجد هستید، باید پیروی از پیغمبر اسلام و اصحاب آن سرور کنید و مساجد را برای تبلیغ اسلام و حرکت اسلامی و برای قطع ایادی شرک و کفر و تأیید مستضعفین در مقابل مستکبرین قرار بدهید. (۴)

ص: ۵۸

۱- صحیفه امام، ج ۹، ص: ۳۳۳.

۲- صحیفه امام، ج ۲۰، ص: ۳۳۸.

۳- بیانات در دیدار علما و روحانیون و مبلغان در آستانه ماه محرم الحرام ۱۳۷۸/۱/۲۳.

۴- صحیفه امام، ج ۷، ص: ۶۵ نقش اسلام در پیروزی مسلمان‌ها- رهنمودهایی به هیئت نمایندگی عربستان.

در سخنرانی های مساجد بارها معارف نماز همچون مسائل آن بازگو شود؛

در سخنرانی های دینی در مساجد و غیره بارها و بارها معارف نماز نیز همچون مسائل آن بازگو شود. نشانه دیگر آن است که در همه جای ها و ساختمان های عمومی و دولتی، نمازخانه ای در خور دیده شود و نماز گزاردن در همه جا برای همه، کاری در دسترس به شمار آید. (۱)

تبلیغ سنتی ما در مسجد بدیل ندارد؛

تبلیغ سنتی ما

- که مسجد و منبر و سخنرانی روبه روست - بدیل ندارد؛ این را باید حفظ کنیم. این که شما بنشینید با یک نفر رو به رو صحبت کنید؛ نگاه شما به او بیفتد، نگاه او به شما بیفتد و نفس گرم شما به او برسد، این چیز خیلی خوبی است؛ این را باید حفظ کنیم. (۲)

۴-۳. کارکرد آموزشی تربیتی

مساجد باید مرکز تربیت های صحیح اسلامی باشد؛

این مساجد باید مرکز تربیت صحیح باشد، و مساجد بحمد الله اکثراً این طوری است. اشخاصی که در مسجد می روند باید تربیت بشوند به تربیت های اسلامی. مساجد را خالی نگذارید. (۳)

مسجد، مدرسه و دانشگاه است؛ مرکز تفکر و تأمل و تصفیه روح است؛

مسجد، هم مدرسه است، هم دانشگاه، هم مرکز تفکر و تأمل، هم مرکز تصفیه روح، هم مرکز خلوص و مرکز اتصال بنده به خداست. (۴)

ص: ۵۹

۱- پیام به مناسبت گردهمایی سالیانه نماز در شیراز ۱۳۷۳/۰۶/۱۰.

۲- بیانات در دیدار علما و روحانیون کرمان ۱۳۸۴/۰۲/۱۱.

۳- صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۰.

۴- بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

مساجد، مدرّس تفسیر و حدیث و منبرِ معارف اجتماعی و سیاسی و کانون موعظه و پرورش اخلاق باشد؛

مساجد باید مدرّس تفسیر و حدیث و منبرِ معارف اجتماعی و سیاسی و کانون موعظه و پرورش اخلاق باشد. (۱)

در ماه مبارک، تربیت و تعلیم به تمام معنا و در همه بُعدهایش در مساجد باشد؛

باید در ماه مبارک تربیت و تعلیم به تمام معنا در همه بُعدهایش در مساجد باشد؛ در محافل دیگر باشد. مساجد را خالی نگذارید. (۲)

تشکیل کلاس سوادآموزی در مساجد و بدون چشم داشت، علم و سواد را به مردم یاد دادن، یک جهاد است؛

برادران و خواهران نهضت سوادآموزی بدانند که در حال جهادند. به شهرها و روستاهای دورافتاده رفتن و در خانه ها را زدن و در مساجد کلاس تشکیل دادن و بدون چشم داشتِ احسن و تشکری، علم و سواد را که ارزنده ترین هدیه هاست به مردم دادن، یک جهاد است. (۳)

در مساجد باید مردم را انداز کنیم؛ باید آگاهی بخشی به مردم داد و روح معنویت را در میان آنها بیدار کرد؛

ما در مساجد و منابر، در مجالس قرآن و در همه اجتماعات دینی که مردم دارند، باید مردم را انداز کنیم. بحمدالله حرکت آگاهی بخشی سیاسی و اجتماعی و دید وسیع

ص: ۶۰

۱- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۲- صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۱.

۳- سخنرانی در دیدار با مسئولان دفاتر نهضت سوادآموزی، رئیس و جمعی از مسئولان ادارات شهربانی، جمعی از ناظران و اعضای هیئت نظارت شورای نگهبان و هیئت اجرایی در انتخابات مجلس خبرگان و مسئولان وزارت کشور، به همراه گروهی از مردم استان لرستان و شهرهای آبادان، لاهیجان و شوشتر ۰۴/۰۷/۱۳۶۹.

سیاسی به مردم دادن، از پیش از انقلاب شروع شد؛ امروز هم هست و ادامه دارد و ادامه خواهد داشت. در کنار این آگاهی بخشی، باید روح معنویت را در مردم بیدار کرد. برای این کار، ماه رمضان بهترین فرصت است.^(۱)

۵-۳. کارکرد مبارزاتی و نظامی

مسجدها در صدر اسلام محلی بود که در آن روحیه مبارزه ایجاد می شد و ارتش برای جنگ راه می افتاد؛

از مسجد می رفتند به میدان، به میدان جنگ ها. در جمعه ها که خطابه می خواندند، یا غیر جمعه که می رفت آن سردارشان منبر و صحبت می کرد، از آنجا راهشان می انداخت برای اینکه بروند مبارزه کنند. و یک همچنین روحیه، که از مسجد تحقق پیدا می کند.^(۲)

مسجدها محلی بوده است که از همان مسجد ارتش راه می افتاد برای جنگ با کفار و با قلدرها؛ از همان توی مسجد. آنجا خطبه خوانده می شد، دعوت می شدند مردم به اینکه فلان - مثلاً - آدم متعدی در فلان جا قیام کرده بر ضد مسلمین یا مال مردم را چپاول می کند، قلدری می کند، انحرافات دارد، و از همان مسجد راه می افتادند و می رفتند طرف دشمن.^(۳)

مسجد در صدر اسلام همیشه مرکز جنبش و حرکت های اسلامی بوده است؛

از مسجد نهضت می شد.^(۴) مسجد در اسلام و در صدر اسلام همیشه مرکز جنبش و حرکت های اسلامی بوده؛ از مسجد تبلیغات اسلامی شروع می شده است و از مسجد

ص: ۶۱

۱- . سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور، در آستانه ماه مبارک رمضان
۲۲/۱۲/۱۳۶۹.

۲- . صحیفه امام، ج ۹، ص: ۸۹.

۳- . صحیفه امام، ج ۴، ص: ۴۴۷.

۴- . صحیفه امام، ج ۷، ص: ۶۵ نقش اسلام در پیروزی مسلمانها- رهنمودهایی به هیئت نمایندگی عربستان .

حرکت قوای اسلامی برای سرکوبی کفار و وارد کردن آنها در [زیر] بیرق اسلام بوده است. همیشه در صدر اسلام مسجد مرکز حرکات و مرکز جنبش ها بوده است. (۱)

هرگاه حرکت و بسیج نظامی مردم مطرح می شود، مساجد کانونند؛

امروز ... در هنگامی که حرکت و بسیج مردم مطرح می شود چه سیاسی و چه نظامی باز مساجد کانونند؛ این برکت مساجد است. (۲)

ص: ۶۲

۱- همان .

۲- سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴ / ۱۲ / ۱۳۷۰.

کمبود مسجد در شهر و روستا، نپرداختن به پاکیزگی و نپرداختن به رابطه با مأمومین، نقاط ضعف است؛

کمبود مسجد در شهر و شهرک و روستا؛ نبود جایگاه نماز در مراکز اجتماعات همچون ورزشگاه و بوستان و ایستگاه و مانند آن؛ مراعات نشدن وقت نماز در وسایل مسافرتی دور دست؛ نپرداختن شایسته به نماز در کتاب های درسی؛ نپرداختن به پاکیزگی و بهداشت در مساجد؛ نپرداختن امام جماعت به تماس و رابطه با مأمومین؛ و هر کمبود دیگری از این قبیل ها، نقاط ضعفی است که باید همت های بلند بر زدودن آن برانگیخته شود و نشانه ایمان صاحبان تمکن یعنی اقامه نماز، در جامعه اسلامی ما روز بروز نمایان تر گردد. (۱)

ص: ۶۵

نباید از خطری که از کمبود مسجد یا ضعف و نارسایی مساجد، جامعه را تهدید می کند، غافل بمانیم؛

هیچ یک از ما نباید و نمی توانیم خطری را که از کمبود مسجد یا ضعف و نارسایی مساجد، جامعه و جوانان و خانواده ها و نسل های آینده را تهدید می کند، غافل بمانیم. (۱)

۲-۱-۱. کم توجهی در اداره مساجد

عده ای خیال نکنند حالا که پیروز شدیم، دیگر مسجد می خواهیم چه کنیم؛ قیام ما برای اداره مسجد بود؛

اینهایی که هی صحبت این را می کنند که حالا ما انقلاب کردیم برویم سراغ کارهای دیگر، خیر؛ انقلاب از مساجد پیدا می شود. از مساجد این طور امور تحقق پیدا می کند. (۲)

این مساجد بود که این پیروزی را برای ملت ما درست کرد. این مراکز حساسی است که ملت باید به آن توجه داشته باشند. این طور نباشد که خیال کنند که حالا دیگر ما پیروز شدیم دیگر مسجد می خواهیم چه کنیم. پیروزی ما برای اداره مسجد است. ما اگر نماز نباشد و آداب اسلامی نباشد، چه داعی داریم که بیاییم خودمان را به مهلکه بیندازیم و وارد این امور بشویم؟ ما برای اسلام این کارها را می کنیم و شما، شما ملت برای اسلام قیام کردید، و برای اسلام این همه زحمت کشیدید و دارید می کشید. (۳)

قدر مساجد را بدانیم و مورد بی اعتنائی قرار ندهیم؛

قدر مساجد را بدانیم؛ قدر جلسات مذهبی را بدانیم. و مسجد مورد بی اعتنائی قرار نگیرد. (۴)

ص: ۶۶

۱- . پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۰۷/۲۰.

۲- . صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۱.

۳- . صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۵.

۴- . دیدار با روحانیون ۱۳۸۵/۰۸/۱۷.

اداره مساجد با افت کیفی و کمی نسبت به قبل از انقلاب مقتضای حق و مصلحت نیست؛

در دوره های پیش از انقلاب، عالمی به مسجد می رفت، نمازی می خواند و مسئله ای می گفت؛ در ایام مخصوص هم یک منبری دعوت می شد و سخنرانی می کرد. اگر امروز که روز حاکمیت اسلام و ارزش های اسلامی است. مساجد به همان شکل، بلکه در مواردی با افت کیفی و کمی اداره بشود، آیا این مقتضای حق و مصلحت است؟ آیا این پیشرفت است؟ پس «من استوی یوماه فھو مغبون» (۱) یعنی چه؟ (۲)

۳-۱-۱. کم رونق بودن حضور در مساجد

چرا وقت ظهر بازار را رها نمی کنید و به مسجد نمی روید؟

مسجدها را آباد کنید. من در مکه که مشرف بودم یک روز می خواستم یک کتابی بخرم که برای آن کتاب فروش هم فایده داشت، ایستاده بودم، اذان گفتند، یک دفعه رها کرد و گفت که: «سنه حنفیه» دیگر با من حرف نزد، رفت سراغ نماز. در مدینه بازار را که من دیدم بسته بود. یعنی باز بود لکن هیچ کس نبود. می رفتند سراغ نماز. چرا شما نمی روید سراغ نماز؟ چرا ظهر که می شود بازار را رها نمی کنید و بروید سراغ نماز؟ اگر بروید سراغ نماز، احیاء کنید این سنت سیاسی اسلام را، همان طوری که در روز جمعه حالا بحمد الله می روید، روز غیر جمعه هم بروید مساجد را پر کنید. (۳)

چرا برای نماز صبح، چندان مسجدی باز نیست و نماز جماعتی برقرار نمی شود؟!

چرا بنده باید بشنوم که در تهران با این عظمت، برای نماز صبح در اول اذان، چندان

ص: ۶۷

۱- بحار، ج ۷۲، ص ۱۷۳.

۲- سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴ / ۱۲ / ۱۳۷۰.

۳- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۹.

مسجدی باز نیست و چندان نماز جماعتی برقرار نمی شود؟!... چرا باید در این شهر با این عظمت، با این همه هیاهوهای گوناگون از اطراف و اکناف، نغمه ی اذان در همه جای شهر شنیده نشود؟! اذان، علامت مسلمانی است. (۱)

۴-۱-۱. زرق و برق و اشرافی گری در ظاهر مساجد

پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) نیازی به مساجد اشرافی و مناره های تزئیناتی ندارد؛

پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) نیازی به مساجد اشرافی و مناره های تزئیناتی ندارد. پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) دنبال مجد و عظمت پیروان خود بوده است که متأسفانه با سیاست های غلط حاکمان دست نشانده به خاک مذلت نشسته اند. (۲)

شدیداً از زرق و برق ساختمان های مساجد اسلام امریکایی جلوگیری شود؛

سادگی مصلماً باید یادآور سادگی محل عبادت مسلمانان صدر اسلام باشد و شدیداً از زرق و برق ساختمان های مساجد اسلام امریکایی جلوگیری شود. خداوند تمامی دست اندرکاران برپا کننده مساجد الله را تأیید فرماید. (۳)

۵-۱-۱. افراط و تفریط در استفاده از کارکردهای مساجد

حفظ قداست مساجد و تقویت هماهنگی جنبه های مختلف آن، نیازمند دور ماندن از مناقشات داخلی است؛

شک نیست که حفظ قداست مساجد و تقویت هماهنگی جنبه های معنوی و انقلابی

ص: ۶۸

۱- سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴/۱۲/۱۳۷۰.

۲- صحیفه امام، ج ۲۱، ص: ۸۰.

۳- صحیفه امام، ج ۲۱، ص: ۱۸۹.

و تعلیمی و تبلیغی آن، نیازمند سلامت و امتیّت محیط آن و دور ماندن از منازعات و مناقشات داخلی در آن است. (۱)

خطاست کسی خیال کند در مسجد فقط چند رکعت نماز می خوانند و بیرون می آیند؛

اگر کسی خیال کند که در مسجد، فقط چند رکعت نماز می خوانند و بیرون می آیند و این چه تأثیری دارد، خطاست. این طور نیست. (۲)

این طور نباشد که اگر امام جماعتی بخواهد در مورد اجتماع مسلمین صحبت کند مورد طعن واقع شود؛

ان شاءالله، امیدوارم که موفق به این امر بشوید و مساجدمان برگردد به حال مساجد صدر اول، که این طور نباشد که توی مسجد اگر یک امام جماعتی، جمعه ای بخواهد یک کلمه ای بگوید که مربوط به اجتماع مسلمین است، مورد طعن واقع بشود: «این چرا این طور کرده است؟» بیایند و او را طعنش بدهند. این جور نباشد دیگر. طعن به آن [کسی] وارد بشود که در امور مسلمین دخالت نمی کند، کناره گیری می کند، عزلت می کند. شما ببینید قضیه عزلت در اسلام اصلاً نبوده، اساس نداشته این عزلت _ و نمی دانم _ امور کناره گیری و رفتن کنار، و اصلاً کار به هیچ کار نداشتن، این در یک طوایفی بوده است غیر مسلمین، اما آمده است در مسلمین؛ یک وقت رسیده به آن جایی که «آقا خیلی آدم خوبی است، اصلاً توجه ندارد به اینکه فلان چیز چه جور می شود!» توجه نداشتن خودش جزء مدیحه بود! (۳)

ص: ۶۹

۱- حکم انتصاب آیت الله مهدوی کنی به سمت مسئول مرکز رسیدگی به امور مساجد ۱۷/۰۷/۱۳۶۸.

۲- بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

۳- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۱.

اگر مسجدی مسجد ضرار شد و نتوانستیم آن را اصلاح کنیم، خرابش می کنیم؛

اگر مسجدی شد که این مسجد دعوتش دعوت فاسد شد، پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله وسلم) خراب کرد «مسجد ضرار» را، مسجدی که درست کرده بودند در مقابل پیغمبر (صلی الله علیه و آله وسلم)، و تبلیغات می کردند بر ضد اخلاق و بر ضد امثال ذلک؛ پیغمبر داد خرابش کردند. اگر مسجدی باشد که مسجد ضرار باشد، مسجدی باشد که نتوانیم آن مسجد را اصلاحش کنیم، مسجدش [را] هم خراب می کنیم. (۱) حاکم می تواند مساجد را در موقع لزوم تعطیل کند؛ و مسجدی که ضرار باشد، در صورتی که رفع بدون تخریب نشود، خراب کند. (۲)

این خسارت است که برخی در مساجد فلسفه تدریس می کنند؛ مرکز فلسفه باید حوزه علمیه باشد؛

مرکز فلسفه هم باید حوزه علمیه باشد. یکی از بزرگترین خسارت هایی که ما کردیم، این بوده که مرکز فلسفه اسلامی از حوزه علمیه به مناطق مختلف منتقل شده است. بعضی از آقایان اساتید فلسفه، ماه رمضان پیش من بودند؛ می گفتند برخی از آقایانی که اصلاً اهلیت ندارند، در مساجد فلسفه تدریس می کنند و ناقص و سطحی و به عمق نرسیده و جویده جویده مطالبی را دست افراد می دهند. این ها خسارت است؛ ما نباید بگذاریم این کار ادامه پیدا کند. (۳)

پول گرفتن مسجد از مردم عیب ندارد، منتها مراقبت شود که به یک دستگاه پول سازی تبدیل نشود؛

من شنیده ام؛ بعضی از این مساجد کانه از این شوق و ذوق مردم [برای اعتکاف] استفاده می کنند، یک پول های زیادی از این کسانی که می روند می گیرند؛ این جور هم

ص: ۷۰

۱- صحیفه امام، ج ۴، ص: ۳۴.

۲- صحیفه امام، ج ۲۰، ص: ۴۵۲.

۳- بیانات در دیدار گروهی از فضلاء حوزه علمیه قم ۲۹/۱۰/۱۳۸۲.

نباید باشد. پول گرفتن از آنها عیب ندارد، بهتر همین است - کاری که مردم کمک مالی بکنند و اشتراک مالی پیدا کنند، اصلاً برکت پیدا می کند. از خصوصیات پول مردم و کمک مردم، برکت داشتن است

- متتها مراقبت کنند که این به یک دستگاه پول سازی و مانند اینها تبدیل نشود. (۱)

پخش صداهای آزاردهنده به ویژه در شب، کاری ناروا است؛

پخش صداهای آزاردهنده به ویژه در شب و هنگام آسایش مردم [از مناره های مسجد]، کاری ناروا و در مواردی خلاف شرع است. (۲)

۲-۱. موانع

۱-۲-۱. توطئه ی مسجد خالی

این یک توطئه است که می خواهند مسجدها را کم کم خالی کنند؛

این یک توطئه است که می خواهند مسجدها را کم کم خالی کنند. (۳)

دشمنان تلاش می کنند مسجدها را خالی کنند و بعد از خالی کردن این سنگرها، حمله کنند؛

اینها از مسجد می ترسند ... امروز از همه روزها برای ما - یعنی، «امروز» مقصود این وقت است، این عصر است - از همه وقت برای ما حساس تر است؛ برای اینکه همه چیز درست شده است و شیطان ها از اطراف می خواهند حالا که همه چیز درست شده و مایوس شدند، نگذارند اجرا بشود کارها؛ باز تهیه ببینند، ولو ده سال دیگر، و لو برای ده سال دیگر تهیه ببینند؛ برای اینکه، مسجدها را هی کم کم هی خالی کنند ... خالی

ص: ۷۱

۱- ۱۳۹۳/۰۲/۱۵. بیانات در دیدار اعضای ستاد مرکزی اعتکاف و اعضای سومین جشنواره سراسری علمی فرهنگی اعتکاف.

۲- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۳- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۵.

کنند این سنگرها را و بعد از خالی کردن این سنگرها، حمله کنند. (۱)

دشمنان می خواهند روحانی مسجد را کنار بزنند تا مساجد خالی شود؛

شیطان ها از اطراف می خواهند ... آخوند [ها] مسجد را کنار بگذارند و یک کسی [را] که وضو ندارد و به هیچ چیز هم معلوم نیست اعتقاد داشته باشد، بیاورند آنجا پهلوی آخوند و نگذارند این نمازش را بخواند و خالی کنند این سنگرها را. (۲)

آنهايي که می خواهند نقشه بکشند و شما را دور کنند از مساجد، دشمن های شما هستند؛

آنهايي که می خواهند نقشه بکشند و شما را دور کنند از مساجد، دور کنند از مراکز تعلیم و تربیت، آنها دشمن های شما هستند. (۳)

۲-۲-۱. توطئه مسجد ضرار

در صدر اسلام دشمنان از طریق مسجد سازی قصد ضربه به حکومت اسلامی را داشتند؛

در زمان آن بزرگواران، ایادی دشمنان خارجی در داخل بودند و حتی به صورت مسجد سازی (مسجد ضرار)، قصد ضربه به حکومت اسلامی را داشتند: «و ارضادالمن حارب الله و رسوله». (۴) آنها منتظر بودند که دشمن خارجی بیاید و به او کمک برسانند و حکومت پیامبر را از بین ببرند. (۵)

ص: ۷۲

۱- صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۳.

۲- صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۳.

۳- صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۰.

۴- سوره توبه، آیه ۱۰۷.

۵- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار فرماندهان نواحی، پایگاه ها و گردان های بسیج سراسر کشور به مناسبت هفته بسیج

۰۸/۰۹/۱۳۷۴.

می خواهند مساجد، این سنگرهای اسلامی و محل تهییج قیام بر ضد ظلم را از دست شما بگیرند؛

مسجد یک سنگر اسلامی است و محراب محل جنگ است، حرب است. این را می خواهند از دست شما بگیرند ... مسجد یک محلی بود که مردم را به نهضت و به قیام بر ضد ظلم تهییج می کرد. اینها می خواهند این سنگر را بگیرند. (۱)

دشمنان به منظور ضربه زدن به وحدت اسلامی، برای ساختن مسجد ضرار پول خرج می کنند؛

امروز در دنیا، برای ساختن مسجد ضرار، پول خرج می شود. برای ساختن دستگاه ها و ایجاد پایگاه هایی به مقصود و منظور ضربه زدن به وحدت اسلامی و ایجاد درگیری و اختلاف بین فرق اسلامی، پول خرج می شود. اشخاصی مثل شیطان هستند که همان گونه که او به پروردگار عالم عرض کرد: «لاغویئهم اجمعین» (۲) و وجود خود را وقف اغوا و اضلال بندگان خدا کرد، این ها هم وجود خود را برای ایجاد اختلاف، وقف کرده اند. متأسفانه در همه و یا اغلب کشورهای اسلامی، کسانی با تکیه به سیاست های امریکا، همین کار را می کنند. (۳)

۲. تکلیف شناسی

۱-۲. مردم و جوانان

۱-۱-۲. رونق بخشی به مساجد با نماز جماعت های باشکوه

ملت، مساجد را حفظ نمایند؛

ملت مبارز ... مساجد ... این سنگرهای اسلامی را حفظ نمایند. (۴)

ص: ۷۳

۱- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۳۶۲.

۲- سوره ص، آیه ۸۲.

۳- سخنرانی در دیدار با میهمانان خارجی مراسم اولین سالگرد ارتحال امام خمینی ۱۶/۰۳/۱۳۶۹.

۴- صحیفه امام، ج ۹، ص: ۲۶.

مردم، مساجد را با حضور در نمازهای جماعت رونق بخشند؛

مردم، مساجد را با حضور در نمازهای جماعت که بهترین شیوه نمازگزاردن است، رونق بخشند. (۱) سزاوار است که ملت عزیز ایران، نقش این شعائر را همواره به یاد داشته باشد. (۲)

حضور در مساجد و نماز جماعت را به جوانان توصیه می‌کنم؛

من به جوانان توصیه می‌کنم نماز جماعت را، حضور در مساجد... را... جدی بگیرید. (۳)

جوان‌ها این دل‌های نرم را، این دل‌های نورانی را مغتنم بشمرند. در سنین بالا کمتر پیش می‌آید، برای جوان‌ها بیشتر پیش می‌آید. این دل‌ها را حفظ کنید. نماز اول وقت، حضور در مساجد، تلاوت قرآن، انس با قرآن، انس با ادعیه وارده از اهل بیت (علیهم السلام) _ که گنجینه معارف اسلامی است _ را مغتنم بشمرید. (۴)

۲-۱-۲. حضور پررنگ در ایام مذهبی و انقلابی

ملت شریف در ماه مبارک رمضان اجتماعات خود را در مساجد هر چه بیشتر و باشکوه‌تر برپا کنند؛

مساجد را پر بکنند از جمعیت‌ها. (۵) در این موقع حساس سرنوشت ساز، که با ماه مبارک رمضان نیز مصادف است، باید اجتماعات در مساجد و محافل مذهبی هر چه بیشتر و باشکوه‌تر برپا شود، و اهل منبر و خطبای محترم به روشنگری و سازندگی هر چه بیشتر قیام و اقدام نمایند، و توطئه خیااتکاران و وابستگان به اجانب را خنثی نمایند،

ص: ۷۴

۱- . پیام به اجلاس نماز ۱۳۷۱/۰۶/۱۶.

۲- . پیام به ملت شریف ایران، در پایان چهلمین روز ارتحال حضرت امام خمینی ۱۳۶۸/۰۴/۲۳.

۳- . بیانات در اولین روز ورود به ساری ۱۳۷۴/۰۷/۲۲.

۴- خطبه‌های نماز عید سعید فطر ۱۳۸۸/۰۶/۲۹.

۵- . صحیفه امام، ج ۸، ص: ۳۶۱.

و نهضت اسلامی عظیم را حفظ نموده و به پیش ببرند؛ و ملت شریف با اجتماعات خود قطع طمع اجانب و مفتخوار را بنمایند. (۱)

جوان هایی که شب های قدر در مساجد گرد هم آمدند، این رابطه را حفظ کنند؛

آن جوان هایی که شب های قدر در مساجد، حسینیه ها و حرم های مطهر گرد هم آمدند، گریه کردند، دعا خواندند، قرآن سر گرفتند، احیاء گرفتند و دل هایشان را با نور محبت الهی نورانی کردند، این رابطه را حفظ کنند، که از آن بهره مند خواهند شد. إن شاء الله در طول زمان، در سال های دیگر، روز به روز این رابطه بیشتر خواهد شد؛ انسان از این راه هست که به کمال مطلوب و غایت خلقت خود دست خواهد یافت. موفقیت در همه میدان های زندگی هم به همین وابسته است. (۲)

انسان چقدر لذت می برد که می بیند به ابتکار مردم، افطارهای بی نام و نشان در مساجد داده می شود؛

این افطاری هایی که در شهرهای مختلف انسان می شنود که افراد خیر در مساجد، در معابر عمومی جمع می شوند، افطاری فراهم می کنند، مردم افطار می کنند، کارهای بسیار خوبی است؛ مایه صفا و صمیمیت و نزدیکی و در واقع حقّ ماه رمضان را ادا کردن است، که یکی از حقوق ماه رمضان، همین نیکی به برادران، همراهی با نزدیکان، با برادران مسلمان و کمک به یکدیگر است. (۳)

انسان چقدر لذت می برد که می بیند در شب ولادت امام مجتبی (علیه السلام) در نیمه ماه رمضان، بالای سر یک نانوائی تابلو زده اند که امشب به عشق امام حسن (علیه السلام)، نان از این نانوائی صلواتی است؛ هر که می خواهد بیاید نان برد. این انفاق هایی

که در افطارها _

ص: ۷۵

۱- صحیفه امام، ج ۹، ص: ۲۶.

۲- خطبه های نماز عید سعید فطر ۱۳۸۵/۰۸/۰۲.

۳- خطبه های نماز جمعه تهران در روز هجدهم رمضان ۱۴۲۹، ۳۰/۰۶/۱۳۸۷.

افطارهای بی نام و نشان، افطارهای در مساجد _ به وسیله همین گونه کارهای ابتکاری مردم ما دادند، این یک درس ... است، یک تمرین ... است. بر خود سخت بگیریم، به دیگران انفاق کنیم. (۱)

مساجد را در دهه فجر فعال کنید؛

رابعاً، مساجد را در این دهه [فجر] فعال کنید. آقایانی از روحانیت مبارز هم در اینجا هستند، که می توانید از آن ها کمک بگیرید. البته هر سال مراسمی هست؛ اما تأمین کننده آن مقصودی که در ذهن خود آقایان بوده و ما هم به همان مقصود نظر داریم، نبوده و یا کمتر بوده است. بعضی از مساجد، خوب بوده و بعضی هم خوب نبوده است. مساجد عمده شهرها تهران و بقیه شهرستان ها باید فعال بشوند. سخنرانی و دعوت از مسئولان را کنار بگذارید. سخنرانی کوتاه باشد. یک نفر که بیاید، ده دقیقه یا بیست دقیقه صحبت بکند، بس است. (۲)

۳-۱-۲. اقامه مجالس دعا و عزاداری در مساجد

جوانان حضور در مساجد و اقامه مجالس دعا و تضرع را جدی بگیرند؛

من به جوانان توصیه می کنم ... حضور در مساجد، اقامه مجالس دعا و تضرع و فهمیدن مفاهیم این دعاها را - که بفهمید با خدا چه می گوئید و چه صحبت می کنید - جدی بگیرید. (۳)

قدر مساجد را بدانید و آنها را هر چه بیشتر گرم و مجهز نگه دارید؛

ص: ۷۶

۱- . خطبه های نماز عید سعید فطر ۲۱/۰۷/۱۳۸۶.

۲- . بیانات در دیدار با اعضای شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی و مسئولان ستاد برگزاری دهه فجر ۱۱/۱۰/۱۳۶۹.

۳- . بیانات در اولین روز ورود به ساری ۲۲/۰۷/۱۳۷۴.

باید قدر مساجد را دانست. باید در مساجد حضور پیدا کرد.^(۱) مساجد و محافل دینیه را ... هر چه بیشتر گرم و مجهز نگه دارید.^(۲)

همه مردم، به خصوص جوانان را به پر کردن مساجد و گرم نگهداشتن مراسم عزاداری توصیه می کنم؛

این جانب همه مردم - به خصوص جوانان - را به پر کردن مساجد و حضور در نمازهای جمعه و جماعت و گرم نگه داشتن مراسم عزاداری سالار شهیدان حسین بن علی (علیه السلام) توصیه می کنم.^(۳)

۲-۲. مسئولین و نهادهای نظام

۱-۲-۲. لزوم اهتمام مسئولین به مساجد

از چیزهایی که حتماً باید مورد توجه قرار گیرد و مسئولین به آن توجه کنند، پرداختن به مساجد است؛

یکی از چیزهایی که حتماً بایستی مورد توجه قرار بگیرد و مسئولین محترم به آن توجه کنند، پرداختن به مساجد است ... مساجد ... مراکزی هستند که به مردم معنویت می بخشد.^(۴)

باید به مساجد خیلی اهتمام شود؛

به مساجد باید خیلی اهتمام بشود.^(۵)

ص: ۷۷

۱- .بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

۲- .صحیفه امام، ج ۲، ص: ۴۵۱.

۳- . پیام به ملت شریف ایران، در پایان چهلمین روز ارتحال حضرت امام خمینی ۱۳۶۸/۰۴/۲۳.

۴- .بیانات در دیدار مسئولین اجرائی استان کرمانشاه، ۱۳۹۰/۰۷/۲۸.

۵- .بیانات در دیدار با اعضای شورای مرکزی نمایندگان ولی فقیه در دانشگاه های کشور و مسئولان دفاتر نمایندگی ۱۳۶۹/۰۷/۰۸.

حمایت از فیلمهایی که صفوف جماعت و آنها که از کار دست کشیده و به مسجد می روند را نشان می دهند؛

نمایش نماز جماعت مهجوری با جمع معدودی آن هم از فرسودگان بی نشاط، ترویج نماز جماعت نیست، همچنان که پخش صدای اذان از رسانه های صوت و تصویر، کافی نیست. جوان های ما هزاران صف جماعت پر شور و حال در سراسر کشور تشکیل می دهند، مردم زیادی از آنان که فیلم های سینمایی در گزارش واقعیت های زندگی آنان ساخته می شود، اهل نماز و نیاز و تهجدند، حنجره های بسیاری از روی ایمان و تعبد در هنگام اذان، صدا به این سرود معنوی بلند می کنند، گروه های انبوهی در هنگام نماز از کار روزانه دست کشیده به مسجد رو می آورند، اینها می تواند در ساخت های هنری، چهره زیبا و ترغیب کننده این فریضه نجات بخش را به همه نشان دهد. (۱)

۲-۲-۲. سهولت دسترسی به مسجد در محل اجتماع مردم

مسجدسازی و مسجدپردازی، در ردیف اول اعتبارات فوق برنامه مدیران آموزش و پرورش و علوم قرار گیرد؛

به مدیران آموزش و پرورش و علوم یادآوری می کنم که سهم مسجدسازی و مسجدپردازی باید در اعتبارات فعالیت های فوق برنامه، در ردیف اول و بیش از سهم دیگر بخش های این سرفصل باشد. (۲)

دسترسی آسان به مسجد، نیاز ضروری مؤمنان و جوانان و نوجوانان ما است؛

دسترسی آسان به مسجد، نیاز ضروری مؤمنان و جوانان و نوجوانان ما است. (۳)

ص: ۷۸

۱- . پیام به اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۰/۰۶/۱۵.

۲- . پیام به اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۰/۰۶/۱۵.

۳- . پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۰۷/۲۰.

در همه بناهای عمومی و جای هایی که مردم در آن گرد می آیند مسجد بنا شود؛

در همه بناهای عمومی و جای هایی که همواره به طبع حال، مردمی در آن گرد می آیند مانند فرودگاه ها و ایستگاه های قطار و بندرها و عزیمت گاه های خودروهایی همگانی و ادارات دولتی و بوستان های شهری و مانند اینها نمازخانه ها یا مساجدی بنا کنند. (۱)

در جاده های بیابانی مسجد به قدر کافی ساخته شود؛

در میان جاده های بیابانی، مسجد به قدر کافی ساخته شود. (۲)

در شهرهای سر راه، در بیست و چهار ساعت، مسجد باز و آماده وجود داشته باشد؛

در شهرهای سر راه در همه بیست و چهار ساعت، مسجد باز و آماده وجود داشته باشد. (۳)

۲-۳. متولیان و امام مسجد

۱-۳-۲. حفظ و فعال کردن مساجد

علما و ائمه جماعات با آن سنگرهایی که دارند، مردم را در سنگر حفظ کنند؛

علما و ائمه جمعه و جماعات با آن سنگرهایی که دارند، مردم را در سنگر حفظ کنند ... خداوند، همه شما را حفظ کند و در این سنگرها محکم پابرجا نگه دارد و مجالس را، مجالس عزرا را، دسته جات را به طور کامل و شایسته ان شاء الله، حفظ کنیم. (۴)

ص: ۷۹

۱- . پیام به اجلاس نماز ۱۳۷۱/۰۶/۱۶.

۲- . پیام به مناسبت گردهمایی سالانه نماز در شهر زنجان ۱۳۷۵/۰۶/۳۱.

۳- . پیام به مناسبت گردهمایی سالانه نماز در شهر زنجان ۱۳۷۵/۰۶/۳۱.

۴- . صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۶۱.

ائمه جماعات، مساجد را محکم نگه دارند و فعال تر کنند؛

ائمه جماعت باید این مساجد را محکم نگه دارند. (۱) ائمه محترم جماعات، مساجد را از همیشه فعال تر کنند. (۲)

۲-۲-۳. برنامه ریزی برای اداره بهتر و پیشرفت مساجد

باید از سوی علما و مسئولان روحانی، نظمی برای مساجد به وجود آید؛ تا خوب اداره شوند؛

مساجد و حسینیه ها و مجالس عزاداری را بایستی خوب اداره کرد. باید از سوی خود علما و مسئولان روحانی، نظمی برای این مراکز به وجود آید. (۳)

روحانیون و ائمه جماعات برای مساجد برنامه ریزی کنند؛

ما باید برای مساجد برنامه ریزی کنیم. غیر از خود علما و روحانیون و ائمه جماعات، چه کسی باید برنامه ریزی کند؟ (۴)

برای تحوّل بخشیدن و پیشرفت دادن به مساجد باید برنامه ریزی کرد

ما با مساجد و مجالس تبلیغ چه کرده ایم و چه می خواهیم بکنیم؟ این سؤالی است که ما باید از خودمان بکنیم ... مساجد که فقط در و دیوار نیست. این سؤال واجبی است که ما باید از خودمان بکنیم، و اگر نکنیم، دیگران از ما سؤال می کنند که شما برای تحوّل بخشیدن و پیشرفت دادن به مساجد چه کارهایی می خواهید بکنید و چه

ص: ۸۰

۱- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۲.

۲- پیام به اجلاس نماز ۱۳۷۶/۰۷/۰۷.

۳- سخنرانی در دیدار با اعضای جامعه روحانیت مبارز و مجمع روحانیون مبارز تهران، علما و ائمه جماعت و جامعه و عاظ تهران و اعضای شورای هماهنگی سازمان تبلیغات اسلامی، در آستانه ماه محرم ۱۳۶۸/۰۵/۱۱.

۴- سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و عاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴/۱۲/۱۳۷۰.

مسئولین مساجد مراقب باشند برنامه های جنبی جوری نباشد که با خلوت معتکفین منافات پیدا کند؛

اگرچه که اجتماع هزاران نفر در جاهای مختلف یک فرصت خوبی است و شنیده ایم بعضی از مسئولین مساجد، در این فرصت ها برنامه های جمعی می گذارند که مثلاً افراد، بیشتر استفاده بکنند؛ لکن من می خواهم عرض بکنم این برنامه های جنبی مراکز اعتکاف، جوری نباشد که با خلوت هر کدام از معتکفین منافات پیدا کند. (۲)

۳-۲-۳. اهتمام به ابعاد تبلیغی، آموزشی و فرهنگی - هنری

اگر امام جماعت مصلحت دانست می تواند از وسایل تبلیغاتی جدید استفاده کند؛

من نمی گویم حتماً بیاییم در مساجد از وسایل و دستگاه های تبلیغاتی جدید مثل فیلم و این طور چیزها استفاده کنیم حالا اگر در موردی امام جماعتی مصلحت دانست، بحث دیگری است اما من عرض می کنم که همان شیوه گذشته را هم می توان با محتوای بهتر ادامه داد؛ این کار را باید بکنیم. (۳)

در هر محل، میان مسجد و مراکز آموزشی همکاری و پیوند تعریف شده و شایسته ای برقرار گردد؛

میان مسجد و مراکز آموزشی در هر محل، همکاری و پیوند تعریف شده و

ص: ۸۱

۱- سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴/۱۲/۱۳۷۰.

۲- دیدار اقشار مختلف مردم به مناسبت میلاد حضرت علی ۱۳۸۷/۰۴/۲۶. g

۳- همان.

روحانی مسجد با همکاری بسیج، کانون های فرهنگی-هنری مساجد را مؤثر کنند؛

من سفارش می کنم که کانون های فرهنگی - هنری مساجد را فراموش نکنید؛ البته با همکاری بسیج ... روحانی مسجد ... با همکاری بسیج، این کانون های فرهنگی - هنری مساجد را مؤثر کنید، برایش کار کنید. بنشینید فکر کنید، مطالعه کنید و سخنی که متناسب با نیاز آن جوانی است که آنجا حضور پیدا می کند، فراهم کنید. مطالعه کنید. کتاب هایی وجود دارد که می شود از این کتاب ها استفاده کرد. کتاب هایی هست؛ بروید پرسید، تحقیق کنید از کسانی که اهلش هستند. خودتان را مجهز کنید، مسلح به سلاح معرفت و استدلال کنید، بعد به این کانون های فرهنگی - هنری بروید و پذیرای جوان ها باشید.

(۲)

۴-۲. نیروی مقاومت بسیج

مساجد را رها نکنید و مساجد را مسجد نگه دارید؛

مساجد را رها نکنید. نیروی مقاومت بسیج، بهترین جایی که دارد، همین مساجد است. منتها مساجد را مسجد نگه دارید. (۳)

نماز را به جماعت در مسجد بخوانید و در مراسم دینی مسجد و تبلیغات آن شرکت کنید؛

اول وقت، نماز را به جماعت، پشت سر پیش نماز هر مسجدی که در آن هستید،

ص: ۸۲

۱- . پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۲- . در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۱۹.

۳- . بیانات در دیدار فرماندهان «بسیج» سراسر کشور ۱۳۷۱/۰۸/۲۷.

بخوانید. در مراسم دینی مسجد و تبلیغات آن شرکت کنید. در مراسم دعا و قرآن و مراسم مذهبی شرکت کنید. (۱)

با امام جماعت و عبادت کنندگان مسجد، صمیمی باشید و این صمیمیت را بیشتر کنید؛

با امام جماعت مسجد، با عبادت کنندگان مسجد و با مؤمنینی که در مسجدند، برادرانه صمیمی باشید - که بحمدالله هستید - و آن را حفظ کنید و بیشتر کنید. (۲)

شما و امام جماعت مشترکاً مسجد را حفظ کنید؛

شما و امام جماعت آن مسجد - هر کس که هست - مشترکاً مسجد را حفظ کنید. (۳)

حضور روحیه های بسیجی باید محیط مسجد را زنده، پرنشاط، آینده پو و لبریز از امید سازد؛

حضور جوانان و روحیه های بسیجی باید محیط مسجد را زنده و پرنشاط و آینده پو و لبریز از امید سازد. (۴)

۵-۲. حوزه های علمیه و روحانیون

حوزه های علمیه، روحانیان را برای مدیریت خردمندان و مسئولان و عاشقانه در مسجد آماده نمایند؛

مدیریت محتوایی و معنوی مسجد که بر دوش روحانی مسجد است باید خردمندان و مسئولان، و حتی عاشقانه باشد. حوزه های علمیه برای آماده سازی روحانیان در این

ص: ۸۳

۱- .بیانات در دیدار فرماندهان «بسیج» سراسر کشور ۲۷/۰۸/۱۳۷۱.

۲- .بیانات در دیدار فرماندهان «بسیج» سراسر کشور ۲۷/۰۸/۱۳۷۱.

۳- .بیانات در دیدار فرماندهان «بسیج» سراسر کشور ۲۷/۰۸/۱۳۷۱.

۴- .پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

طراز، وظیفه ای ذاتی و طبیعی دارند. (۱)

حوزه های علمیه و مراکز رسیدگی به امور مساجد در همه جا باید امامان جماعت را یاری دهند؛

امامان جماعت باید آماده سازی خویش برای طبابت معنوی را وظیفه حتمی خود بدانند و مراکز رسیدگی به امور مساجد و حوزه های علمیه در همه جا ... [امامان جماعت] را یاری دهند. (۲)

علمای دینی و فضلا، امامت مسجد را وظیفه ای بزرگ بشمرند؛

علمای دینی و فضلا ... امامت در مسجد را نیز وظیفه ای بزرگ بشمرند. (۳)

علمای دینی و فضلا به عمران معنوی مساجدی که در آنها نماز جماعت اقامه نمی شود، پردازند؛

علمای دینی و فضایی که در بخش های گوناگون دولتی به خدماتی اشتغال دارند، شایسته است که به عمران معنوی مساجدی که در آنها نماز جماعت اقامه نمی شود، پردازند. (۴)

فضایی که در بخش های گوناگون دولتی مشغولند، امامت در مسجد را وظیفه ای بزرگ بشمرند؛

علمای دینی و فضایی که در بخش های گوناگون دولتی به خدماتی اشتغال دارند،

ص: ۸۴

۱- پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۹/۰۷/۱۳۹۰.

۲- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۳- پیام به اجلاس نماز ۱۳۷۷/۰۶/۱۸.

۴- پیام به اجلاس نماز ۱۳۷۷/۰۶/۱۸.

... امامت در مسجد را نیز وظیفه ای بزرگ بشمرند. (۱)

فضایی که برای فراگیری علم به قم رفته اند به شهرهای خود بروند و مساجد را آباد کنند؛

[فضایی که برای فراگیری علم به قم رفته اند] بیایند هجرت کنند، یا اگر هم به کلی نمی آیند، در ایام خاص بیایند. سالی دو ماه، سه ماه، چهار ماه اینجا بیایند. بین مردم بروند، به روستاها بروند، به شهرها بروند، مساجد را آباد کنند. بنابراین مسئله علم، مسئله مهمی است. (۲)

۶-۲. دانشگاه و دانشگاهیان

در دانشگاه پرچم اسلام را بالا ببرید و مسجد بسازید؛

آقایان سعی کنید در دانشگاه پرچم اسلام را بالا ببرید؛ تبلیغات مذهبی بکنید؛ مسجد بسازید؛ اجتماعاً نماز بخوانید؛ تظاهر به نماز خواندن بکنید. وحدت مذهبی لازم است. (۳)

من تکلیفم را باید ادا کنم و به شما دانشگاهی ها بگویم بروید مساجد را پر کنید؛

من تکلیفم را باید ادا کنم، به شما بگویم. شما دانشگاهی ها، شما دانشجوها، همه تان مساجد را بروید پر کنید. سنگر است اینجا. سنگرها را باید پر کرد. (۴)

منافات ندارد که دانشگاهی باشید و مسجد هم بروید؛

هم دانشگاه ها را حفظ کنید، هم مساجد را حفظ کنید، منافات با هم ندارد. دانشگاهی

ص: ۸۵

۱- . پیام به اجلاس نماز ۱۸ / ۰۶ / ۱۳۷۷.

۲- . بیانات در جمع روحانیون شیعه و اهل سنت کرمانشاه، ۲۰ / ۰۷ / ۱۳۹۰.

۳- . صحیفه امام، ج ۱، ص: ۲۶۷.

۴- . صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۳.

باشید، مسجد هم بروید. مساجد را هم تعمیر کنید. (۱)

مسجد دانشگاه ها و مدارس، جایگاه امن و صفا باشد؛

در دانشگاه ها و دیگر مراکز انسانی انبوه، مسجد می تواند جایگاه امن و صفا باشد، و امام جماعت، غمگساری و راهنمایی و همدلی را در کنار اقامه نماز، در آن مهبط رحمت و هدایت الهی به نمازگزاران هدیه کند.

مجامع دانشجویی و دانش آموزی در آن صورت، جذاب ترین مرکز تجمع خود را مسجد دانشگاه و مدرسه خواهند یافت و پایگاه تقوا، پایگاه فعالیت جوانان خواهد شد. (۲)

ص: ۸۶

۱- صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۱.

۲- پیام به اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۱/۰۶/۱۶.

۱-۱. اهمیت پیش نماز و پیش نمازی

به سنت پیش نمازی، خیلی معتقدم؛ کار خوب، مؤثر، پرفعالیت و پرتلاشی است؛

من به این سنت پیش نمازی، خیلی معتقدم. شاید بعضی ها هم واقعاً قبول نداشته باشند؛ اما خود من چون مدت ها پیش نماز بوده ام و پیش نمازی کرده ام، می دانم که پیش نمازی، چقدر کار خوب و مؤثر و پرفعالیت و پرتلاشی است. غالباً کسانی که پیش نمازی نکرده اند، نمی دانند پیش نمازی یعنی چه! بعضی ها هم که در مسجد نمازی خواندند و فوری بیرون دویدند و دنبال کار دیگری رفتند، آنها هم طعم پیش نمازی را نمی فهمند. (۱)

اگر خلی در موقعیت ائمه جماعت وارد شود، اجانب چپاولگر به آمال خود خواهند رسید؛

کراراً سفارش علمای اعلام و ائمه جماعت محترم و خطبای ارجمند و سایر

ص: ۸۹

۱- .بیانات در دیدار با اعضای شورای مرکزی نمایندگان ولی فقیه در دانشگاه های کشور و مسئولان دفاتر نمایندگی

خدمتگزاران به شریعت مطهره را نموده ام. لازم است ملت معظم بدانند که اگر خدای نخواستہ خللی در موقعیت این جماعت - که پاسداران اسلام و قرآن هستند - وارد شود، اجانب چپاولگر به آمال خود خواهند رسید و رشته امور از دست خواهد رفت. روشنگری این قشر محترم بود که ملت را با روحیه اسلامی به هیجان آورد. خدمت این طبقه را نباید فراموش کرد و اکنون نیز با کمک این طبقه است که در تمام کشور، اوضاع رو به آرامش است. (۱)

امروز اسلام به شما ائمه جماعات که شاخص و اولی هستید، سپرده شده است؛

روحانیون در هر جا که هستند، چه ائمه جمعه و چه ائمه جماعات و چه کسان دیگری که مشغول شغل روحانی هستند، اسلام امروز به ملت ما و به شما که شاخص هستید و اولی هستید سپرده شده است. ما امروز همه پاسدار اسلام هستیم. (۲)

امروز اسلام در دست ائمه جماعت و دیگر روحانیون امانت است؛

روحانیون در سرتاسر کشور، چه جوان ها که در میدان ها می روند و فداکاری می کنند و چه آن هایی که در مدارس مشغول تحصیل علوم هستند و چه آنهایی که مشغول به تدریس هستند و چه آنهایی که ائمه جمعه و جماعات هستند و چه آنهایی که در دادگاه ها و مقامات قضایی هستند و چه آنهایی که در کمیسیون ها و جاهای دیگر هستند، توجه کنند که اسلام در دست شما طایفه بالخصوص امانت است. (۳)

۲-۱. نقش تاثیرگذار ائمه جماعت

روحانی پرهیزگار، خردمند، کارشناس و دلسوز در مسجد، روح و مایه حیات

ص: ۹۰

۱- صحیفه امام، ج ۶، ص: ۲۶۴.

۲- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۴۳۵.

۳- صحیفه امام، ج ۱۴، ص: ۱۸۸.

روحانی پرهیزگار، خردمند، کارشناس و دلسوز در مسجد، همچون پزشک و پرستار در بیمارستان، روح و مایه حیات مسجد است. (۱)

ائمه جمعه و جماعت پدر ملت هستند؛

ائمه جمعه، ائمه جماعت، روحانیون محترم، اینها باید توجه به این معنا داشته باشند که اینها پدر هستند از برای ملت. (۲)

آنچه مردم را مجتمع می کند همین ائمه جماعت و جمعه هاست؛

آنچه مردم را مجتمع می کند همین ائمه جماعت و جمعه هاست. شما در کرمان و دیگران در سایر شهرها سعی کنید مسائل خودتان را مطرح کنید و با یکدیگر تفاهم داشته باشید، مردم هم که در صحنه حاضر و ناظرند، دیگر هیچ ترسی نیست. (۳)

مدیریت محتوایی و معنوی مسجد بر دوش روحانی مسجد است؛

مدیریت محتوایی و معنوی مسجد... بر دوش روحانی مسجد است. (۴)

۳-۱. لزوم توجه مردم به ائمه جماعت

ائمه جماعت در مساجد را محترم و مهم بشمارید؛

امامت جماعت در مساجد را محترم بشمارید، مهم بشمارید. کسانی که شایستگی دارند، امامت مساجد خیلی مهم است. (۵)

ص: ۹۱

۱- پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۲۰/۰۷/۱۳۸۹.

۲- صحیفه امام، ج ۱۹، ص: ۲۵۰.

۳- صحیفه امام، ج ۱۶، ص: ۲۶۰.

۴- پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز، ۱۹/۰۷/۱۳۹۰.

۵- در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی، ۱۹/۰۷/۱۳۹۱.

چشم و گوش و همه هوش مردم به امام جماعت توجه دارد؛

من در جوانی در یکی از شهرهای اینجا وقتی که رفتم دیدم که - محلات، محلات معروف رفتم دیدم که - مردم اینجا صالحند. فرق دارند با جاهای دیگر. خوبند مردمشان. کم در آنها پیدا می شود که منحرف باشد. بعد که توجه پیدا کردم دیدم که عالم آنجا - آن وقتی که من بودم - عالم آنجا عالم خوب، علمای آنجا علمایی بودند که خیلی خوب بودند. مردم چشمشان و گوششان و همه هوششان توجه دارد به اینکه این آقا! این امام جماعت، این چه جور است. (۱)

۲. آسیب ها و چالش ها

۱-۲. آفات

۱-۲-۱. کوناھی و ضعف در وظایف اصلی

متأسفانه حضور روحانی در مسجد و انجام وظیفه پیش نمازی مسجد ضعیف شده است؛

ما باید صبح ها و ظهرها و شب ها برویم و با مردم نماز بخوانیم؛ این اولی ترین و ضروری ترین کار ما در مساجد است... اینکه ظهر بشود، از ظهر یک ساعت هم بگذرد، کسی در خیابان راه برود، اما احساس نکند که ظهر شده است، آیا این قضیه با آن ادعا می سازد؟! اگر ما مساجد را گرم نگه نداریم، در مساجد حضور نداشته باشیم و در حدّ توان و امکان یک روحانی و پیش نماز به مسجد نرسیم، چطور می توانیم توقع کنیم که به هنگام اذان ظهر مردم دکان هاشان را ببندند و بیایند پشت سر ما نماز بخوانند؟! ما باید آنجا باشیم تا زمینه برای آمدن مردم فراهم بشود. البته آمدن مردم هم تبلیغات و گفتن می خواهد؛ اما زمینه و مقتضی آن، عبارت از حضور ما در آنجاست، که متأسفانه

ص: ۹۲

۱- .. صحیفه امام، ج ۱۱، ص: ۲۵۰.

ضعیف شده است؛ ما باید این ها را علاج کنیم. (۱)

با روحانیونی که در یک اداره ای مشغول کار می شوند، در حالی که پیش نماز مسجد هم هستند، مخالفم؛

من با روحانیونی که در یک اداره ای مشغول کار می شوند، در حالی که پیش نماز فلان مسجد هم هستند، مخالفم؛ چون یک روز در هفته، دو روز در هفته، سه روز در هفته برای اقامه نماز جماعت به مسجد نمی روند. می گوییم چرا؟ می گوید گرفتار شدم؛ سرم شلوغ بود. یا می رود نماز، ولی دیر می رود؛ مردم در صف جماعت منتظر نشسته اند؛ حالا آقا بعد از مدتی دوان دوان می آید؛ گاهی یک کیف سامسونت هم دستش است! من با این روش موافق نیستم. (۲)

اگر ائمه جماعت وظایفی که محول به آنهاست را فراموش کنند، کم کم ملت از آنها جدا می شوند؛

چنانچه بین روحانیون، تمام طبقاتی که روحانیت شامل آنهاست، از علما و فقها، از محصلین، از خطبا، ائمه جماعت، همه اینها، اگر آن وظایفی که محول به خودشان است، آن وظایف را فراموش کنند، و یک راه دیگری که محول به آنها نیست بروند، این هم یک خلاف نظمی است، و این خلاف نظم موجب این می شود که اولاً شما را در بین ملت یک جور دیگری، غیر از آنکه واقعیت هست معرفی کنند و ملت را از شماها کم کم جدا کنند. همین مسئله ای که در اوایلی که رضا خان آمد و کودتا کرد و بعد مستقر شد، همان برنامه ها دارد حالا شروع می شود. (۳)

ص: ۹۳

۱- . سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط مختلف کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۴/

۱۲/۱۳۷۰.

۲- . دیدار با روحانیون ۱۷/۰۸/۱۳۸۵.

۳- . صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۹.

اگر ائمه جماعات در عمل شخصی کوتاهی کنند، ایمان مردم به روحانیت و اسلام سست خواهد شد؛

آقایانی که در شهرها به تدریس، یا امامت جمعه، یا امامت جماعات، یا منبر مشغولند ... [بدانند] اگر خدای نکرده ما در تکلیف [شخصی در عمل] ... سستی کنیم و کوتاهی بخرج بدهیم، ایمان مردم به معنویت روحانیت سست خواهد شد. (۱) اگر خدای نخواستہ در منبر شما چیزی بگویید که خودتان عاملش نیستید و مسجد چیزی بگویید که خودتان بر خلاف او عمل می کنید، مردم دلهاشان از شما منصرف می شود و این کم کم موجب شکست اسلام می شود و این به عهده همه ماست. (۲)

منش روحانی مسجد نباید فرماندهی باشد و با امر و نهی و پسر و پیشرو رفتار کند؛

منش روحانی نباید فرماندهی باشد؛ هر چند تشریفات فرماندهی اصلاً مردمی محض است. شما فرض کنید در فلان محله تهران یا هر شهر دیگری پیش نماز یک مسجد هستید. پیش نماز یک مسجد چگونه رفتار می کند؟ با امر و نهی و پسر و پیشرو رفتار می کند؟ اگر بکند، مردم به نمازش نمی آیند. (۳)

نباید بین روحانی و بسیج مسجد، اختلاف به وجود آید؛

بد است که بین روحانی مسجد و بسیج مسجد، اختلاف به وجود بیاید. (۴)

ائمه جماعات بر سر یک چیزهایی که مربوط به نفسانیت است نزاع نکنند؛

به مردم، به دستجات مختلف، به همه ائمه جمعه، ائمه جماعات، روحانیون سراسر

ص: ۹۴

۱- سخنرانی در جمع علما و روحانیون استان لرستان ۳۰/۰۵/۱۳۷۰.

۲- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۹۴.

۳- بیانات در دیدار مسئولان عقیدتی، سیاسی نیروی انتظامی ۲۳/۱۰/۱۳۸۳.

۴- در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی، ۱۹/۰۷/۱۳۹۱.

کشور و سایر قشرها این معنا توصیه بشود که در سر یک چیزهایی که مربوط به نفسانیت است نزاع نکنند. آن طور نیست که بعضی نزاع‌ها مربوط به اسلام باشد، به خدا باشد. برای خدا انسان نمی‌شود اهانت کند به مؤمن، برای خدا انسان نمی‌شود که کشف ستر مؤمن بکند، این‌ها همه برای این است که نفسیت انسان این‌جوری است. (۱)

۲-۲-۱. تضعیف انقلاب و نظام اسلامی

ائمه جماعات توجه کنند که در رفتار، کردار و گفتارشان چیزهایی که مضر به جمهوری اسلامی است نزنند؛

ائمه جمعه و جماعات و روحانیون دیگری که با مردم سرو کار دارند ... توجه بکنند به اینکه این جمهوری اسلامی ربطش به آنها بیشتر از دیگران است و این جمهوری اسلامی اگر از - خدای نخواست - یک نفر روحانی صدمه ببیند، بیشتر از دیگران مؤاخذه دارد. باید آقایان توجه بکنند، در رفتارشان، در کردارشان، در گفتارشان؛ چیزهایی که مضر به حال جمهوری اسلامی [است] نزنند. (۲)

از ائمه جماعات قابل پذیرش نیست که بگویند، انقلاب به اینجا رسیده و دیگر ما بی طرف باشیم و کنار برویم؛

امروز آن چیزی که وظیفه همه مآمت ما هست و این وظیفه بر دوش روحانیون بیشتر است و بر دوش خطبای اسلام - گویندگان - هم بیشتر است، این است که کوشش کنند که باقی بماند این جنبش و جلو برود. توده‌های مردم آن طور که ملاحظه می‌کنید، حاضرند برای پذیرایی حرف‌هایی که گفته می‌شود از روحانیون یا از خطبا. و لهذا، حجت بر روحانیون و بر خطبا و بر گویندگان، بر ائمه جماعت و همه قشرهای

ص: ۹۵

۱- صحیفه امام، ج ۲۰، ص: ۳۰۰.

۲- صحیفه امام، ج ۱۶، ص: ۴۱۵.

روحانی از طرف خدا، تمام است. شما در زمان محمّد رضا و رضا عذر داشتید که ما چه بکنیم؟ ما که با دست خالی نمی توانیم به جنگ مسلحانه اینها برویم. مردم هم که به ما گوش نمی دهند که ما حرف بزنیم. حرف ها را هم نمی گذارند گفته بشود. اینها عذرهایی بود که در آن وقت بود، لکن امروز این عذر هست؟ پیش خدا پذیرفته است؟ امروز گویندگان، نویسندگان، علما، در هر جا که هستند، پذیرفته است از آنها که این انقلاب اسلامی به اینجا که رسیده، دیگر ما بی طرف باشیم، کنار برویم؟ (۱)

ائمه جماعات توجه داشته باشند که اگر دخالت های بیجا انجام دهند، جمهوری اسلامی لکه دار می شود؛

همه آقایانی که در هر جای از این کشور هستند و صدای من را می شنوند، چه از طبقه علما و ائمه جماعات و جمعه و چه از طبقه خطبا - که آنها هم از علما هستند - و کسانی که در بلاد - از روحانیون - متصدّی این امور هستند، توجه به این معنا داشته باشند که امروز آبروی جمهوری اسلامی به دست شما بسته است. اگر - خدای نخواست - یک دخالت های بیخود و بیجا، یک کارهایی که از روحانیون صحیح نیست، انجام بدهید، این جمهوری اسلامی لکه دار می شود. (۲)

اگر ائمه جماعت، قدم و کلامی بر خلاف مصالح اسلام بردارد، معاقب است؛

اگر ائمه جمعه و ائمه جماعت و کسانی که در این جمهوری اسلامی از روحانیین مشغول یک کاری هست، اگر - خدای نخواست - یک قدمی، یک کلامی بر خلاف مصالح اسلام بردارد، معاقب است.... متصدیان همه امور که مشغول به خدمت هستند، اگر - خدای نخواست - یک خلافتی در کار باشد و لو اشتباهاً باشد، باید با کمال دقّت

ص: ۹۶

۱- . صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۳۲۷.

۲- . صحیفه امام، ج ۱۶، ص: ۳۴۸.

ملاحظه کنند و مذاقه کنند که مبادا یک مطلبی واقع بشود بر خلاف آنچه که باید واقع بشود. (۱)

ائمه جمعه و جماعات کوشش فرمایند از هر سخنی که موجب نگرانی و تفرقه شود خودداری نمایند؛

ائمه جمعه و جماعات

- ایدهم الله تعالی - در خطبه ها و منابر و سایر گویندگان کوشش فرمایند که آرامش در کشور برقرار باشد و از هر سخنی که موجب نگرانی مردم و تفرقه شود خودداری نمایند. (۲)

اگر از مسئول دولتی مطلبی که بر خلاف ذائقه شما یا اسلام است صادر شود، تضعیف نکنید، نصیحت کنید؛

ائمه جماعات ... توجه به این معنا داشته باشند که ... مأمورینی که از دولت می آیند، در همه جا، مأمورین دولت اسلامی هستند. اگر - خدای نخواست - از یک مأمور که من حیث اینکه درست اطلاع بر مسائل ندارد یا اشتباه می کند، یک مطلبی که بر خلاف ذائقه شماست یا بر خلاف مسائل اسلامی است، از او صادر بشود، مقابله نکنید، تضعیف نکنید، او را نصیحت کنید. (۳)

۲-۲. توطئه ها

سلطه گران در بلاد اسلامی با جدا کردن مردم از امام جماعت می خواهند ملت ها را تحت سلطه در بیاورند؛

اینها با مطالعه های طولانی که از مردم شرق و مسلمانان و بلاد اسلامی دارند

ص: ۹۷

۱- . صحیفه امام، ج ۱۶، ص: ۲۷۹.

۲- . صحیفه امام، ج ۱۴، ص: ۲۰۲.

۳- . صحیفه امام، ج ۱۶، ص: ۳۴۸.

و داشته اند، و کارشناس های آنها در این بلاد اسلامی با شکل های مختلف آمده اند و مطالعه کرده اند و بررسی کرده اند، این را یافتند که توده های مسلمین با روحانین نزدیکند، و روحانین در آنها نفوذ دارند. در هر شهری ملای آن شهر، امام جماعت آن شهر با مردم روابط دارد و مردم از او حرف شنوی دارند، پس اگر بخواهند این ملت را بشکافند و تحت سلطه بیاورند باید مردم را از این روحانین جدا و آنها را از آنها جدا کنند. (۱)

انحراف ائمه جماعات موجب می شود مخالفان دائماً انحرافات را بگویند و مردم را نسبت به علما اغفال کنند؛

امانت [اسلام] به دست ماهاست چنانچه به این امانت خیانت بکنیم؛ خیانت به اسلام است خیانت به احکام نورانی خداست؛ و خیانت به ملت های ضعیف است... روحانیون در سرتاسر کشور... و چه آنهایی که ائمه جمعه و جماعات هستند و چه آنهایی که در دادگاه ها و مقامات قضایی هستند و چه آنهایی که در کمیسیون ها و جاهای دیگر هستند، توجه کنند که... انحراف شما ولو بعضی از شما موجب می شود که اشخاصی که با شما و با اسلام دشمن هستند با قلم های خودشان و گفتار خودشان به شما حمله کنند و یک مطلب را بزرگ کنند: مجاهدات شما یک کلمه از آن گفته نشود، لکن انحراف شما دائماً گفته بشود و به گوش مردم خوانده بشود؛ مردم را از مجاهدات شما اغفال کنند. (۲)

۳. شاخص ها و ویژگی ها

۱-۳. الگو و سرمشق

ائمه جماعت در کیفیت و کمیت نمازهای فریضه و نافله سرمشق دیگران باشند؛

ص: ۹۸

۱- صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۳۰.

۲- صحیفه امام، ج ۱۴، ص: ۱۸۸.

ائمه جماعت ... مانند اصحاب معروف ائمه (عليهم السلام) در کیفیت و کمیت نمازهای فریضه و نافله سرمشق دیگران باشند. (۱)

اگر امام جماعت، آقای وارسته ای باشد و توجه به دنیا نداشته باشد، مردم از او تبعیت می کنند؛

اگر این امام جماعت و آقا، آقای وارسته ای باشد، توجه به دنیا نداشته باشد، توجه به خدا داشته باشد، مردم تبعیت از او می کنند. از این جهت یک تکلیف زاید بر همه تکالیف به عهده طبقه روحانین است. (۲)

ائمه جماعت خیلی توجه داشته باشند که ترک اولی نکنند؛

آنهایی که مخالفند با روحانیت، می خواهند که یک نقطه ضعفی پیدا بکنند، این نقطه ضعف را بزرگ بکنند. اگر فرض کنید که از یک کسی که متکفل قضا هست یا از کسی که متکفل یکی از امور اجرایی - مثلاً - اگر هست، بخواهد یا حتی از ائمه جمعه و جماعت اگر یک وقت یک چیزی که به خیال آنها خلاف است یا ترک اولی هست، بدانند، این را بزرگش می کنند، دامن به آن می زنند، روی همین مقصدی که دارند که این طایفه وجه خودشان را از دست بدهند. آقایان باید این معنا را هم خیلی توجه بکنند که - خدای نخواست - از بعض - مثلاً - جوان ها، از بعض طلبه های جوان، از بعض علمای جوان، یک وقت یک چیزی که بر خلاف مذاق است و - خدای نخواست - بر خلاف شرع است این، پیدا نشود که اسباب دست بشود برای آنهایی که می خواهند نگذارند این کشور آرام باشد. (۳)

ص: ۹۹

۱- . پیام به نهمین سمینار نماز ۱۸ / ۰۶ / ۱۳۷۸.

۲- . صحیفه امام، ج ۱۱، ص: ۲۵۰.

۳- . صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۳۷۹.

یک واجب عینی بر ائمه جماعت است و آن اینکه باید هم خود و هم شعاعی که دارند را تربیت کنند؛

یک تکلیف الهی بزرگ معیناً بر هر یک از ماست. نه من تنها؛ نه آقای تنها؛ نه شما تنها؛ یک تکلیف الهی به طور وجوب عینی بر همه افراد ما طلبه ها و روحانیین است و آن حفظ خودمان؛ که یک وقت قدم خلاف نگذاریم؛ و حفظ کسانی که با ما رابطه دارند. هر کس به اندازه خودش؛ یکی امام جماعت است آن جمعیت را، یعنی آقای یک شهر است به همان مقداری که هست. یکی طلبه است و توی مدرسه است، با آنهایی که تماس دارد. همه ما الآن موظفیم در این زمانی که ما مدّعی هستیم که می خواهیم آن رژیم نباشد و یک رژیم روحانی، یک رژیم انسانی، یک رژیم اسلامی باشد. اگر در این وقت که ما این ادّعا را داریم که ما آن رژیم را کنار گذاشته ایم و می خواهیم اسلام را بیاوریم روی کار، اسلام را هم ماها باید معرفی اش بکنیم، اگر در یک همچو مقطع از زمانی، خدای نخواستہ ملت از ما یک چیزی دید که نباید ببیند، یک مسائلی دید که نباید باشد، این اسباب این می شود که روحانیت شکست بخورد. با شکست روحانیت، اسلام شکست خورده است. این تکلیفی است که بر همه ماست، و هر کدام باید هم شخص خودمان را و هم شعاعی که داریم تربیت بکنیم. (۱)

ائمه جماعات با دیده رحمت به نظام و متصدیان امور نظاره و با موعظه حسنه، خطاکاران را تربیت کنند؛

از عموم علمای عظیم الشان و ائمه جمعه و جماعات تقاضا دارم که با دیده رحمت و عطف به جمهوری اسلامی و متصدیان امور نظاره کنند و با ارشاد و موعظه حسنه،

ص: ۱۰۰

خطاکاران را تربیت کنند و کجی ها را راست فرمایند که این شیوه انبیای عظام و اولیای خداوند است. و تأثیر موعظه حسنه در نفوس بسیار زیادتر است از عیبجویی و بدگویی، و ممکن است قلم ها و زبان های عیجو در بعضی از نفوس عصیان بیاورد و به جای اثر مثبت و نیکو اثر منفی و بد به جا گذارد و به جای اصلاح، موجب افساد شود. باید حضرات اعلام بدانند که با وجود اشتباه و خطا در متصدیان امور آثار نیک و مثبتی که در کشور به دست متصدیان و به کمک ملت عزیز انجام گرفته بسیار بیشتر است از اشتباهات و خطاها، و چنانچه تمام قلم ها و زبان ها به ارشاد آنان به کار افتد و با دیده رحمت و سنت انبیاء(علیهم السلام) با آنان رفتار شود، بزودی با تأیید خداوند رحمان، امور اصلاح و نقیصه ها مرتفع می شود. (۱)

۳-۳. پرتلاش و پرکار

پیش نمازی یعنی روحانی، مسجد را واقعاً محل کار خود بداند؛

پیش نمازی، یعنی آدم مسجد را واقعاً محل کار خودش بداند؛ قبل از وقت، حتی قبل از دیگران، به آن جا برود؛ اوضاع مسجد را ببیند؛ اگر اشکالاتی در وضع ظاهری مسجد هست، برطرف کند. (۲)

پیش نماز باید مسجد را خانه، جایگاه و اداره خود بداند و وقتی وارد مسجد شد، «کالسمک فی الماء» باشد؛

پیش نماز مسجد، باید مسجد را خانه خود، جایگاه خود و اداره خود بداند؛ وقتی وارد مسجد شد، «کالسمک فی الماء» باید باشد؛ احساس کند که اینجا جای اوست و عجله ای برای بیرون رفتن از مسجد نداشته باشد؛ این درست است. جلسات مذهبی

ص: ۱۰۱

۱- صحیفه امام، ج ۱۴، ص: ۲۱۷.

۲- بیانات در دیدار با اعضای شورای مرکزی نمایندگان ولی فقیه در دانشگاه های کشور و مسئولان دفاتر نمایندگی.

هم همین طور است. البته در درجه اول مسجد، بعد هم در درجه بعد، جلسات مذهبی و عرفیات فراوانی که ما در این زمینه بحمدالله داریم. این اولین وظیفه ماست و این را باید قدر بدانیم. (۱)

ائمه جماعت در تحصیل شرایط نماز مقبول مجاهدت بلیغ کنند؛

ائمه جماعت و کسانی که در عمل، خود مقتدای دیگرانند، در تحصیل شرایط نماز مقبول مجاهدت بلیغ کنند. (۲) ائمه جماعت ... نماز را که ده ها سال پیش از انقلاب در کشور ما مورد بی مهری و تهاجم تبلیغات گوناگون قرار گرفته بود، در کیفیتی شایسته همگانی کنند. (۳)

۴-۳. مردمی و جوان گرا

پیش نماز باید مردمی باشد؛ یعنی با مردم گرم بگیرد، جواب مسئله شان را بدهد و مشکل مردم را تسکین دهد؛

همیشه گرم ترین نماز جماعت ها متعلق به پیش نمازهای مردمی است. با مردم گرم می گیرند؛ با مردم خوش اخلاقی می کنند؛ بی حوصلگی نشان نمی دهند؛ بدخلقی نشان نمی دهند، جواب مسئله شان را می دهند؛ یک وقت اگر کسی بیماری و مشکلی داشته باشد، اگر با پول نتوانند، با اخلاق آن مشکل را تسکین می دهند. (۴)

پیش نماز باید خود را بر مردم عرضه کند و در معرض مراجعات مردم قرار دهد؛

پیش نماز ... [باید] سجاده اش را پهن نماید؛ منتظر مردم بماند که بیایند؛ با یک یک افرادی که می آیند، تا آن جایی که می تواند، تماس بگیرد؛ به آنها محبت بکند؛ از آنها

ص: ۱۰۲

۱- دیدار با روحانیون ۱۳۸۵/۰۸/۱۷.

۲- پیام به نهمین سمینار نماز ۱۳۷۸/۰۶/۱۸.

۳- پیام به نهمین سمینار نماز ۱۳۷۸/۰۶/۱۸.

۴- بیانات در دیدار مسئولان عقیدتی، سیاسی نیروی انتظامی ۱۳۸۳/۱۰/۲۳.

احوال پرسى نمايد؛ اگر مشكلى دارند، در آن حدّى كه برايش ميّسر است، برطرف كند، نه اين كه پادوى كارهاى خدماتى مردم بشود - در بعضى از مساجد، چنين چيزهايى وجود دارد كه قطعاً غلط است - در آن جا بنشيند، مردم به او مراجعه بكنند، درد دل بكنند، خودش را بر مردم عرضه كند، در معرض مراجعات مردم قرار بدهد؛ نماز را كه تمام كرد، براى مردم مسئله و تفسيرى بگويد، حرفى بزند و بلند شود، بيرون برود؛ يعنى اين طور، ساعتى از وقت خودش را در اين جا صرف بكد.

به نظر من، اين طور پيش نمازى، يك فرد خيلى مفيد و مؤثر و با بركت و جلب كننده عواطف است. در سايه چنين پيش نمازى اى است كه وقتى او به آن كسانى كه با مسجدش سروكار و رفت و آمد دارند؛ حتى كسانى كه وقت هم نمى كنند به مسجد بروند، اما دورادور مى دانند و از ديگران شنيده اند كه اين آقا، چه آقاى خوبى است، اشاره كند كه فلان كار بايد انجام بگيرد، نه بودجه مى خواهد، نه قدرت قانونى مى خواهد و نه بخش نامه لازم دارد؛ آن كار طبق نظر و گفته او انجام خواهد گرفت. (۱)

رفتار ائمه جماعت با مردم بايد رفتار پدران و برادران باشد؛

ائمه جمعه، ائمه جماعت ... با مردم بايد سمت پدرى داشته باشند، اينها با مردم بايد رفتارشان رفتار پدران باشد. بين خودشان برادر باشند، رفتار، رفتار برادرى باشد. (۲)

پيش نماز بايد ابرويش گشاده و با مردم و جوانان مرتبط باشد؛

به عنوان آخوندى، دست ما گشاده نيست؛ اما ابرويمان كه مى تواند گشاده باشد. بنده خودم سال ها پيش نمازى کرده ام؛ مى دانم انسان چگونه بايد با مردم رفتار كند. وقتى نماز تمام مى شد، بر مى گشتم رو به مردم مى نشستم. تسيحات حضرت زهرا را

ص: ۱۰۳

۱- . بيانات در ديدار با اعضاى شوراي مركزى نمايندگان ولى فقيه در دانشگاه هاى كشور و مسئولان دفاتر نمايندگى .۰۸/۰۷/۱۳۶۹

۲- . صحيفه امام، ج ۱۹، ص: ۲۵۰.

هم که می گفتم، افراد می آمدند و می دیدند راه باز است. جوان می آمد، مزلف می آمد، بازاری می آمد، ریش دار می آمد، بی ریش می آمد. آن زمان، پوشیدن پوستین های وارونه در میان جوان های بیتل مد شده بود. یک روز رفتم نماز، دیدم یکی از همین جوان های آلامد که موهایش را روغن زده، آمده و صف اول کنار متدینین و بازاری های خوب و افراد محاسن سفید نشسته. احساس کردم این جوان با من حرفی دارد. نشستم و به او پاسخ نگاه دادم؛ یعنی اجازه دادم بیاید حرفش را بزند. جلو آمد و گفت آقا! من صف اول بنشینم، اشکال دارد؟ گفتم نه، چه اشکالی دارد؟ شما هم مثل بقیه. گفت: این آقایان می گویند اشکال دارد. گفتم: این آقایان بیخود می گویند! این جوان، دیگر از این مسجد پا نمی کشد. این جوان، دیگر از این پیش نماز دل نمی کند. همین طور هم بود؛ از ما دل نمی کردند. بنده وقتی مسجد می رفتم، در میان صد نفر، اقلأ نود نفرش جوان ها بودند. بنده هیچ چیز خاصی نداشتم؛ نه یک مایه آنچنانی معنوی، نه یک مایه دنیوی؛ اما با مردم بودم. (۱)

با روی خوش و مدارا، پذیرای جوان ها باشید؛ حتی اگر ظاهر زننده ای داشته باشند؛

[شما ائمه جماعت] پذیرای جوان ها باشید. با روی خوش هم پذیرا باشید؛ با سماحت، با مدارا. فرمود: «و سته من نیه»، که ظاهراً عبارت است از «مداراه الناس»؛ مدارا کنید. ممکن است ظاهر زننده ای داشته باشد؛ داشته باشد. بعضی از همین هایی که در استقبال امروز بودند و شما - هم جناب آقای مهمان نواز، هم بقیه آقایان - الان در این تریبون از آنها تعریف کردید، خانم هایی بودند که در عرف معمولی به آنها می گویند «خانم بدحجاب»؛ اشک هم از چشمش دارد می ریزد. حالا چه کار کنیم؟ ردش کنید؟ مصلحت است؟ حق است؟ نه، دل، متعلق به این جبهه است؛ جان، دلباخته به این

ص: ۱۰۴

اهداف و آرمان هاست. او یک نقصی دارد. مگر من نقص ندارم؟ نقص او ظاهر است، نقص های این حقیر باطن است؛ نمی بیند. «گفتا شیخا هر آنچه گویی هستم / آیا تو چنان که می نمایی هستی؟» ما هم یک نقص داریم، او هم یک نقص دارد. با این نگاه و با این روحیه برخورد کنید. البته انسان نهی از منکر هم می کند؛ نهی از منکر با زبان خوش، نه با ایجاد نفرت. (۱)

امامان جماعت در صورت کهولت سن، برای ارتباط با جوانان، در کنار خود فضیلتی جوان را به کار گیرند؛

امامان محترم جماعت اگر خود بر اثر کهولت و غیره نمی توانند وظیفه رابطه و انس و راهنمایی را برای نمازگزاران به ویژه جوانان فراهم کنند، در کنار خود فضیلتی جوان و پرنشاط را به کار گیرند و آنان را در کار با خود شریک سازند. (۲)

۵-۳. بصیر و انقلابی

پیش نماز باید سیاسی باشد؛ یعنی آگاهی سیاسی، قدرت تحلیل سیاسی، قطب نمای سالم سیاسی داشته باشد؛

اینکه ما می گوئیم روحانیون - حالا- روحانیونی که درگیر کار سیاسی هم نیستند؛ روحانی است، مدرّس است، پیش نماز است، مشغول یک شأنی از شئون روحانی است - سیاسی باشند، یعنی چه؟ این، آن نکته اساسی است؛ یعنی قدرت تحلیل سیاسی داشته باشد. من همیشه به دانشجویها و طلبه ها می گویم، به شما هم عرض می کنم، و این به همه روحانیت مربوط می شود: باید سیاسی باشید؛ منتها نه به معنای ورود در باندها و جناح های سیاسی؛ نه به معنای ملعبه و آلت شدن این یا آن حزب

ص: ۱۰۵

۱- . در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۱۹.

۲- . پیام به اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۰/۰۶/۱۵.

یا گروه سیاسی، یا سیاست بازان حرفه ای؛ این مطلقاً مورد نظر نیست؛ بلکه به معنای آگاهی سیاسی، قدرت تحلیل سیاسی، داشتن قطب نمای سالم سیاسی که جهت را درست نشان بدهد. گاهی ما طلبه ها اشتباه می کنیم؛ قطب نمای ما درست کار نمی کند و جهت یابی سیاسی را درست نشان نمی دهد. این، چیزی نیست که به خودی خود و یک شبه به وجود بیاید؛ نه، این مُزاوت در کار سیاست لازم دارد؛ باید با مسائل سیاسی آشنا شوید، حوادث سیاسی کشور را بدانید و حوادث سیاسی دنیا را بدانید. طلبه ها امروز به این ها نیاز دارند. یک گوشه ای نشستن، سر خود را پایین انداختن، به هیچ کار کشور و جامعه کاری نداشتن و از هیچ حادثه ای، پیشامدی، اتفاق خوب یا بدی خبر نداشتن، انسان را از جریان دور می کند. ما مرجع مردم هم هستیم؛ یعنی مورد مراجعه مردمیم و اگر خدای نکرده یک علامت غلط نشان بدهیم، یا یک چیزی که مطلوب دشمن است بر زبان ما جاری بشود، ببینید چقدر خسارت وارد می کند. بنابراین، یک وظیفه مهمی که امروز ماها داریم، ارتباط با سیاست است. کناره گیری از سیاست درست نیست و کار روحانی شیعه نیست. (۱)

ائمه جماعت باید مستقیم باشند تا بتوانند دیگران را مستقیم کنند؛

ائمه جماعت باید مستقیم باشند تا بتوانند مستقیم کنند دیگران را. بنابراین، ما باید وظیفه خودمان را که بزرگترین وظیفه است، بدانیم، و بعد از اینکه مطلبمان حق است، مستقیم باشیم در این مطلب حق. اشکالی در کار نیست که مطلب ما حق است؛ ما به حق هستیم؛ ما در مقابل باطل هستیم؛ رژیم شاهنشاهی باطل بود و شما در مقابل رژیم شاهنشاهی ایستادید، پس شما حق هستید؛ در مقابل باطل ایستاده اید؛ استقامت می خواهد. تا استقامت در کار نباشد، نمی توانید به پیروزی نهایی برسید. ما بین راه هستیم الآن. این طور نیست که ما صد درصد پیروز شدیم. ما یک سدی را شکستیم؛

ص: ۱۰۶

شماها شکستید؛ قدرت ملت شکست؛ اسلام شکست؛ قرآن شکست؛ ماها چیزی نیستیم؛ ایمان مردم شکست این سد را؛ این سد شکسته شد، پشت سد وقتی که وارد شدید، دیدید که همه چیز آشفته است. نه فقط دانشگاه آشفته است، دانشگاه شما هم آشفته است؛ منبرهایمان هم آشفته است؛ محراب هایمان هم آشفته است. - عرض کردم چون خودمانی هستیم باید بگویم - مجامع علمیمان هم آشفته است. پشت این سد همه چیز را ما آشفته دیدیم و باید همه در سازندگی این آشفستگی ها شرکت کنیم. به عهده یکی گذاشتن یا یک جمعی گذاشتن یک امری است که نخواهد شد. اگر شما بخواهید که این آشفستگی ها را به عهده دولت بگذارید، به عهده مثلاً مراجع عظام بگذارید، نمی شود. (۱)

روحانی اهل مسجد به گونه ای رفتار کند که همه بدانند این روحانی، خود را خادم انقلاب می داند؛

باید مثل عمّار هوشیار بود و فهمید که وظیفه چیست. نمی شود گفت به من ربطی ندارد. امروز هر روحانی و هر عمّامه به سر، به مقتضای تلبس به این لباس، موظف است از حکومت اسلام و حاکمیت قرآن دفاع کند؛ هر کس هر طور می تواند. یکی شمشیر به دست می گیرد و به جبهه می رود؛ یکی زبان گویایی دارد، به منبر می رود؛ یکی پست قضاوتی یا غیر قضاوتی از عهده اش برمی آید، آن را انجام می دهد؛ یکی این کارها را نمی تواند بکند، اما اهل مسجد و اهل محراب است اشکالی ندارد همه بدانند که این روحانی، خود را خادم این انقلاب می داند. این، افتخار است. خدمت به این انقلاب، افتخار است. (۲)

ص: ۱۰۷

۱- صحیفه امام، ج ۹، ص: ۴۷۹.

۲- سخنرانی در جمع علما و روحانیون استان لرستان ۳۰/۵/۱۳۷۰.

تکلیف ائمه جماعات همگامی با انقلاب و خدمت در جهت پیشبرد انقلاب است؛

آقایانی که در شهرها به تدریس، یا امامت جمعه، یا امامت جماعات، یا منبر مشغولند... [بدانند تکلیف آنها] همگامی با انقلاب و خدمت در جهت پیشبرد انقلاب است. (۱)

آقایان در مساجدشان کارهایی که این انقلاب کرده به مردم گوشزد کنند؛

آقایان باید در منابرشان، در مساجدشان، در خطبه هایشان به این مسائل رسیدگی بکنند و کارهایی که این انقلاب کرده گوشزد کنند به مردم. در هر - فرض کنید - جمعه ای یک بحث را اطلاع پیدا کنند و گوشزد کنند که تا حالا چه شده است؛ در طول مدت پنجاه سالی که اینها سلطنت می کردند و غارت می کردند کشور را. شما در این روستاها ببینید؛ هیچ چیز نبود، یک چیز کمی. بله، بعضی جاهایی که اعلی حضرت! می خواستند از آنجا عبور کنند، آنجا را یک کارش می کردند. (۲)

در مساجد مسائلی که لازمه انقلاب است به مردم گوشزد شود و مسائل واقعی به مردم گفته شود؛

تبلیغاتی که در داخل هست، این تبلیغات داخلی که می شود، شما در مساجد بگویید مسائلی که شده است، مردم ببینند، و مسائلی که لازمه یک انقلاب است به مردم گوشزد بشود که مردم را نریزند - هی عرض بکنم - که چه بکنند، چه بشود. (۳)

ائمه جماعت ارشادات ملت را محکم حفظ کنند و در عین حال مراقب اوضاع مملکت باشند؛

ائمه جماعت محکم مساجد خودشان را و ارشاد ملت را حفظ کنند. و خطبای ملت هم باید منابر خودشان را و موعظه های خودشان را و ارشاد خودشان را حفظ کنند. و در عین

ص: ۱۰۸

۱- سخنرانی در جمع علما و روحانیون استان لرستان ۳۰ / ۵ / ۱۳۷۰.

۲- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۶.

۳- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۴.

حال مراقب اوضاع مملکت خودشان باشند. (۱)

امام جماعت از جماعت خود دلسرد نشود و برای امور سیاسی حاضر باشد؛

هر مؤمنی حفظ عرض خودش برایش واجب است، لکن علما بیشتر مأمورند به این امور. حجت بر علما تمام تر است. این وظیفه ماهاست که باید هر کسی شغل خودش را محترم بشمارد. دلسرد نشود امام جماعت از جماعتش، اهل منبر از منبرش، و - عرض می کنم که - مراجع از مرجعیتشان، علمای بلاد از مسائلی که خودشان دارند. اینها باید حفظ کنند آن چیزهایی که مال خودشان است و حاضر باشند برای امور سیاسی. (۲)

ائمه جماعت با تفاهم با مردم و مسئولین امور، محیط خود را اصلاح کنند؛

الآن یک مسئولیت بزرگی به دوش همه ماها هست؛ همه ائمه جمعه، همه ائمه جماعت و همه علمای بلاد؛ یعنی، خدا دیگر عذر را برداشته است. اگر ما در چند سال پیش از این عذر داشتیم که خوب با سرنیزه که ما نمی توانیم مقابله کنیم، یک کلمه بگوییم جس است، اینها خوب، یک عذر بود. امروز دیگر تمام عذرهای منقطع شده است؛ یعنی، خدا حجت را بر ماها تمام کرده است. نمی توانیم بگوییم که ما نکردیم چون نمی توانستیم. الآن همه شما توانایی دارید که هر کدام در محیط خودتان، آن محیط را اصلاح کنید. به اصلاح خودتان، و با تفاهم با مردم و تفاهم با مسئولین امور می توانید اصلاح کنید مسائل را. (۳)

ائمه جماعت همانند دیگر اقشار مسئولیت دارند که مصالح و استقلال کشور را حفظ کنند و مسامحه نکنند؛

ص: ۱۰۹

۱- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۳.

۲- صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۴.

۳- صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۴۸۴.

امروز قدرت دارید برای اینکه حفظ کنید حیثیت اسلام را و حفظ کنید مصالح کشور را و حفظ کنید استقلال خودتان را و حفظ کنید آزادی خودتان را. اگر مسامحه کنید، مسئول هستید پیش خدای تبارک و تعالی. اگر نروید و رأی ندهید و آنها که جدیت دارند به اینکه وارد بشوند در مجلس و به هم بزنند اوضاع ایران را، آنها خدای نخواسته بروند، مسئولیتش به عهده شماست مستقیماً. مسئولیت همه طبقات دارند. مراجع مسئولند. علما مسئولند. ائمه جماعت مسئولند، خطبا مسئولند. تجار مسئولند. بازرگانان مسئولند. دانشگاهی ها مسئولند. طلاب علوم دینیه مسئولند. کارگرا مسئولند. همه مسئولند. تمام قشرهای مملکت امروز مسئولند. امروز روزی است که آنهايي که از اول تا حالا مخالف با جمهوری اسلامی بودند، مخالف با اسلام بودند، اسلام را مخالف مقاصد خودشان می دیدند، آنها به دست و پا افتاده اند و دارند تبلیغات می کنند. اگر مؤمنین کنار بروند، آنهايي که متعهد به اسلام هستند کنار بروند و اینها بیایند و قبضه کنند، مثل صدر مشروطه که رفتند کنار اشخاصی که متعهد بودند، و قبضه کردند مشروطه را آنهايي که متعهد به اسلام نبودند. اسلام را به آنجا کشاندند که همه دیدید. (۱)

ائمه جماعت محترم گویندگانی را دعوت نمایند که معتقد و علاقه مند به نهضت اسلامی باشند؛

حضرات ائمه جماعت محترم

- دامت برکاتهم - گویندگانی را دعوت نمایند که معتقد و علاقه مند به نهضت اسلامی و با هدفی اصیل روشنگری مردم را بر عهده گیرند ... و فداکاری در راه اسلام و مصالح مسلمین را در رأس برنامه خود قرار دهند. (۲)

ص: ۱۱۰

۱- صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۱۸۲.

۲- صحیفه امام، ج ۳، ص: ۴۳۴.

امام جماعت، با ذکر حقایق دین افکار را باز کند و با ذکر مناقب ائمه دلها را روشن نماید؛

امامت جماعت ... در هر وعده نماز، یا لااقل در هر شبانه روزی یک وعده نماز، با مردم حرف بزنید و افکار را باز کنید. با ذکر حقایق دین و مناقب ائمه (علیهم السلام) دل ها را روشن کنید؛ دل ها روشن می شود. (۱)

ائمه جماعات، ترجمه و مفهوم و روح نماز را به شکل نوین و جذاب آموزش دهند؛

ائمه محترم جماعات، ... آموزش ترجمه و مفهوم و روح نماز را به شکل نوین و جذاب، در برنامه های خود بگنجانند. (۲)

تکلیف ائمه جماعت این است که قیام حضرت سید الشهداء را به مردم درست بفهمانند؛

تکلیف همه روحانیون، چه خطبایی که منبر تشریف می برند، یا ائمه جمعه و جماعت و هر کس که با مردم سر و کار دارد و با آنها صحبت می کند، این است که وضعیت قیام حضرت سید الشهداء (علیه السلام) را به مردم درست بفهمانند که قیام برای چی بود، چه بود و با چه عده ای قیام شد و با تحمل چه مصیبتی آن قیام به آخر رسید که به آخر نخواهد رسید. (۳)

ائمه محترم جماعات تا سرحد امکان برای محتوا بخشیدن به مراسم عزاداری سالار شهیدان تلاش کنند؛

ص: ۱۱۱

۱- . در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۱۹.

۲- . پیام به اجلاس نماز ۱۳۷۶/۰۷/۰۷.

۳- . صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۵۵.

اینجانب همه مردم - به خصوص جوانان - را به پُر کردن مساجد و حضور در نمازهای جمعه و جماعت و گرم نگهداشتن مراسم عزاداری سالار شهیدان حسین بن علی (علیه السلام) توصیه می‌کنم. البته روح و مضمون حقیقی این شعائر و مراسم باید به طور شایسته

حفظ شود و معنویت و توجه و فراگیری بر آن حاکم باشد. حضرات ائمه محترم جمعه و جماعات و گویندگان مذهبی نیز تا سرحد امکان باید برای پُربار کردن و محتوا بخشیدن به این مراسم تلاش کنند و این کانون‌های معنویت و صفا را گرم نگهدارند. (۱)

ائمه جماعات مسائل را به ملت بگویند و مردم را به مسائل سیاسی و اجتماعی توجه دهند؛

باید ائمه جماعات و ائمه جُمعات همه شان توجه کنند به اینکه تکلیفشان این است که مسائل را به ملت بگویند. توجه بدهند مردم را به مسائل سیاسی، به مسائل اجتماعی، خصوصاً، ائمه جمعه که بحمد الله امروز در سرتاسر کشور جمعه‌ها بسیار خوب است و مردم هم باید بیشتر باز توجه کنند. مردم خودشان را غنی ندانند راجع به مسائل. این مسائل، مسائلی است که باید بروند و گوش کنند و عمل کنند. (۲)

ائمه جماعات، مردم را به حضور در صحنه دعوت کنند؛

علمای بلاد، ائمه جمعه و جماعات، مبلغین، مردم را دعوت کنند به حضور در صحنه. (۳)

مردم را به صلاح و اینکه دنبال مسائل نظام باشند و استقامت کنند دعوت کنید؛

مردم را مجهز نگه دارند، و اسلام را با دست مردم نگه دارید و خودتان هم در مساجد،

ص: ۱۱۲

۱- . پیام به ملت شریف ایران، در پایان چهلمین روز ارتحال حضرت امام خمینی ۲۳/۰۴/۱۳۶۸.

۲- . صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۴۱۵.

۳- . صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۱۱۹.

در منابع مردم را دعوت به صلاح بکنید، و دعوت به اینکه دنبال مسائل باشند، و بگویید به آنها که فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَ مَنْ تَابَ مَعَكَ، آنی که پیغمبر (صلی الله علیه و آله وسلم) را نگران کرده است. الآن بدانید که اولیای خدا توجه دارند و نگرانند از اینکه خدای نخواستہ، این ملت ما از این راهی که رفته است یک وقت خدای نخواستہ سستی کند. (۱)

مردم را به استقامت دعوت کنید؛ استقامت اهل هر مسجدی به عهده امام مسجد است؛

الآن استقامت ملت با شما روحانیون است؛ یعنی خطابِ فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ. یک نهضت حاصل شده، استقامت لازم دارد. یک جمهوری اسلامی تحقق پیدا کرده، استقامت در مقابل او لازم است، باید نگهش دارید؛ و همه اشخاصی که با شما هستند هم به عهده شماست که استقامتشان را حفظ کنید. اهل مسجدید، اهل مسجد را. امام جماعتید، اهل مسجد را باید استقامتشان را حفظ کنید. خطیب هستید، مستمعین را باید حفظ بکنید. هر چه هستید و در هر جا هستید، زمام امور مردم به دست شماست. و پیغمبر اکرم می فرماید که شَیْئَتِنِی سوره هود. پیرم کرد سوره هود؛ برای اینکه استقامت امت را هم به عهده من گذاشته اند. این یک چیز بزرگی است. استقامت هر مسجدی و اهل هر مسجدی به عهده امام مسجد است. استقامت هر شنونده ای به عهده گوینده است. گوینده ها باید مستقیم باشند تا بتوانند مستقیم کنند. (۲)

برای مردم این قضیه ساده را روشن کنید که در اسلام مصلحت نظام مقدم بر هر چیز است؛

طلّاب عزیز، ائمه محترم جمعه و جماعات، روزنامه ها، و رادیو - تلویزیون، باید برای

ص: ۱۱۳

۱- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۹۷.

۲- صحیفه امام، ج ۹، ص: ۴۷۹.

مردم این قضیه ساده را روشن کنند که در اسلام مصلحت نظام از مسائلی است که مقدم بر هر چیز است، و همه باید تابع آن باشیم. (۱)

باید از طرف ائمه جماعات همه چیزها در دنیا منتشر شود؛

باید ما وضع را در نماز جمعه ها، در مساجد، در ائمه جمعه و جماعات، در همه جا [روشن کنیم] که از اینجا از طرف ائمه جمعه و جماعات باید همه چیزها در دنیا منتشر بشود. (۲)

۷-۳. وحدت آفرین

علما در مساجد مردم را به وحدت دعوت کنند؛

علما در مساجد مردم را دعوت به وحدت کنند، این جمهوری باقی می ماند و امور به تدریج درست می شود. ما هم میل داریم که احکام اسلام صد در صد اجرا شود. (۳) شما هم باید در مساجدتان، در منابرتان - عرض می کنم - مردم را دعوت به اجتماع بکنید. این اجتماعات است که اسلام را حفظ کرده، این اجتماعات، این فریادها، این زنده بادها، این مرده بادها، اینهاست که ما را پیش برد. (۴)

آقایان ائمه جماعت مسائل مردم را حل کنند و آنها را به اتحاد و همبستگی دعوت کنید؛

در هر صورت من راجع به آقایان، هم خیلی ملتمس دعا هستم و هم مردم را دعوت کنید به اتحاد، دعوت کنید به بستگی به هم، همبستگی به هم. اگر یک اختلافی دارند

ص: ۱۱۴

۱- صحیفه امام، ج ۲۱، ص: ۳۳۵.

۲- صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۰.

۳- صحیفه امام، ج ۱۹، ص: ۳۰۴.

۴- صحیفه امام، ج ۸، ص: ۵۳۶.

حل کنید شما آقایان. ممکن است حالا در هر جایی اختلافات کوچکی هست، آقایان ائمه جماعت و جمعه باید حل بکنند مسائل مردم را، باید بروند با مردم تفاهم کنند، با هم صحبت کنند. (۱)

زبان و عمل کسانی که پشت تریبون مساجد قرار می گیرند باید در خدمت وحدت و یکپارچگی باشد؛

کسانی که پشت تریبون ها قرار می گیرند ... مثل مساجد و حسینیه ها ...، باید زبان و عملشان در خدمت وحدت و یکپارچگی باشد. هیچ کس به هیچ عنوانی نباید حرکتی بکند که مردم یا عده ای از مردم را در مقابله با یکدیگر برانگیخته کند. (۲)

ائمه جماعات مردم را به پشتیبانی از ملت و تمام ارگان ها و نهادهای انقلابی و قوای مسلح تشویق فرمایند؛

ائمه جمعه و جماعات ... مردم را در پشتیبانی از ملت و تمام ارگان های جمهوری اسلامی و نهادهای انقلابی و قوای مسلح و مردمی تشویق فرمایند. (۳)

لزوم تشریک مساعی در تمام امور کشوری، لشکری، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را به مردم گوشزد نمایید؛

علمای اعلام و ائمه جماعت و خطبای محترم بر حجم ارشاد و رهنمودهای خود بیافزایند و قشرهای میلیونی مردم را متوجه طرق نگرهبانی از اسلام و احکام مقدسه و حراست از جمهوری اسلامی نمایند، و به توده های متعهد میلیونی اسلامی لزوم تشریک مساعی در تمام امور کشوری و لشکری و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی

ص: ۱۱۵

۱- صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۴۵.

۲- سخنرانی در مراسم اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی ۱۳۶۹/۰۳/۱۴.

۳- صحیفه امام، ج ۱۴، ص: ۲۰۲.

را گوشزد نمایند و به آنان توصیه کنند که برای کمک به اقتصاد کشور

- که امروز از اهم مسائل است - از اسراف، تبذیر و استعمال امور تشریفاتی و تجملی اجتناب نمایند، و از سپردن پول های خود اگر چه اندک باشد به بانک های دولتی برای به راه افتادن چرخ های اقتصاد و کمک به دولت اسلامی دریغ نمایند، و از کمک کردن به جنگ و جنگ زدگان غفلت نمایند، و از شرکت در بسیج مستضعفان و تعلیم و تربیت دیدن برای حراست از اسلام عزیز کوشا باشند. (۱)

ائمه جماعت شهر بروند نزد دیگر روحانیون و از آنها خواهش کنند که اختلاف نداشته باشند و رفیق باشند؛

اختلافاتی که در بلاد مختلفه من می شنوم که گاهی بین بعضی از مثلاً اشخاص هست، اشخاص روحانی هست، بسیار ناراحت کننده است... اگر شما فرض کنید که در یک جایی که تشریف دارید دیدید که بعضی از اشخاص مخالف با بعضی هستند، خوب، ممکن است یک سوء تفاهمی باشد؛ ممکن است یک اشتباهاتی باشد. خود آقایان شهر و خود ائمه جماعت شهر و خود اهل منبر و خطبای شهر بروند پیش آقایان، از آقایان خواهش بکنند که اختلاف نداشته باشند؛ رفیق باشند؛ برادر باشند؛ با هم باشند. (۲)

ائمه جماعت نگذارند عده ای بین روحانی و مردم اختلاف بیندازند و این اختلاف ریشه دار شود؛

خود آقایان توجه بکنند در هر جا که تشریف دارند که اگر یک همچو دست هایی پیدا شد که به واسطه یک فضولی هایی که می کنند، بخواهند اختلاف بین روحانی و روحانی بیندازند، یا روحانی و مردم بیندازند و اینها توجه بکنند به اینکه نگذارند این کار

ص: ۱۱۶

۱- صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۳۸۸.

۲- صحیفه امام، ج ۹، ص: ۴۷۷.

بشود، از اوّل جلویش را بگیرند؛ نگذارند ریشه دار بشود. این از مسائل بسیار مهمی است که باید به آن توجه بشود؛ هم از طرف ائمه جمعه که هر جمعه خطبه می خوانند برای مردم تته داده بشود و هم بر ائمه جماعت [است] که با مردم تماس دارند، و توجه [کنند] به اینکه مبدا یک وقتی ما بیدار بشویم و اختلاف حاصل شده باشد. باید از حالا جلویش را، اوّلی که می خواهند یک کاری، یک فضولی می خواهند بکنند، جلویش را بگیرند. (۱)

ص: ۱۱۷

۱- . صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۳۷۹.

فهرست تفصیلی

اشاره

ص: ۱۱۹

فصل اول: اهمیت و جایگاه مسجد

۱. منزلت مسجد در صدر اسلام

پدید آوردن هویتی به نام مسجد، در شمار زیباترین و پرمغزترین ابتکارهای اسلام در آغاز تشکیل جامعه اسلامی است.

ارتش اسلام هر جا رفته است اول مسجد درست کردند و برای آباد کردن مساجد کوشش می کردند.

پیغمبر (صلی الله علیه و آله وسلم) همه کارهای بزرگ دنیا را در مساجد انجام می دادند.

مسجد در صدر اسلام، مرکز همه تصمیم گیری های مهم و کارهای بزرگ بود.

در صدر اسلام مسجد ابزاری بود در دست کسانی که می خواستند در امور کشوری فعالیت کنند.

۲. تأثیر متقابل مسجد و انقلاب اسلامی

۲-۱. وضعیت مساجد در قبل از انقلاب

ص: ۱۲۱

عمال استعمار با تظاهر به مسلمانی، کمر به نابودی اسلام بسته اند و می خواهند مساجد را قبضه کنند.

رژیم پهلوی دست به کار شده که مساجد را تحت نظارت سازمان ضد اسلامی اوقاف قرار دهد و یا سنگرهای اسلام را به انزوا و تسلیم وادارد.

غایت آمال رضاخان این بود که مسجدی ها دست از کار خود بردارند و متدینین میدان را برای جولان آنها خالی کنند .

قبل از انقلاب، روحانی جرأت نداشت در گوشه مسجد علیه امریکا یک کلمه حرف بزند.

۲-۲. نقش مساجد در پیروزی انقلاب

مساجد نهضت را درست کرده است.

انقلاب از خانه مذهب یعنی مسجد شروع شد.

مساجد از جمله عواملی است که در پیروزی انقلاب نقش تعیین کننده داشت.

اقبال مردم به مساجد و تبدیل آن به مرکزی برای آگاهی، نهضت و افشای اسرار زمامداران طاغوت، یکی از علل پیروزی انقلاب است.

بسیج عمومی در نهضت که منجر به پیروزی شد، از سنگرهای الهی مساجد انجام می شد.

ما برای خدا انقلاب کردیم؛ انقلاب کردیم تا مسجد درست کنیم.

۲-۳. جایگاه مسجد در تداوم انقلاب

مساجد از جمله عواملی است که در تداوم انقلاب نقش تعیین کننده داشته است.

هیچیک از ما نباید خود را از برکات عظیمی که مسجد طراز اسلامی به کشور و نظام و مردم هدیه می کند، محروم سازیم.

در همه مراحل تاریخ پُرافتخار انقلاب اسلامی، مساجد همیشه پایگاه دین داری و حرکت مردم در جهت دین بوده است.

مساجد را آباد کنید؛ زیرا به حرکت انقلابی و بزرگ شما برکت خواهد داد.

اگر مسجد قوی باشد، ترس از فانتوم‌ها نداشته باشید؛ آن روز باید ترس داشته باشید که به مساجد پشت کنید.

اگر مسجد، کیفیت شایسته بیابد، هزینه‌های مادی و معنوی بسیاری از دوش مردم و مسئولان برداشته خواهد شد.

امروز جوان‌های فراوانی در مساجد کشور تلاش دینی می‌کنند و از معنویت آن الهام می‌گیرند.

به خاطر لطف خداوند به این ملت، در ماه رمضان دست‌های جوانان ما در مساجد به سوی آسمان بلند می‌شود.

۴-۲. نقش انقلاب در ارتقاء جایگاه مسجد

هر چه قدرت اسلام و احکام الهی بیشتر باشد، مساجد آن آبادتر است.

امروز دل‌های ما برای مسجد می‌تپد و مساجد ما با حضور نسل جوان پاک‌نهاد و روحانیون، مظهر آمیختگی دنیا و آخرتند.

از اوّل انقلاب تا امروز، مساجد بهتر و مسجدسازی بیشتر شده است.

به برکت انقلاب در این سال‌های اخیر، حضور در مساجد زیاد شده و کیفیت پیدا کرده است.

به یاد نداریم که در سال‌های قبل از انقلاب مردم در مساجد کشور اعتکاف کنند؛ اما امروز مساجد سرتاسر کشور مملو از معتکفین است.

چند سالی است که در ایام اعتکاف در خیلی از شهرها مساجد عمده پُر از معتکف می‌شود.

ص: ۱۲۳

جوانان ما در شب های قدر از همه انواع سلايق گوناگون مردم به مساجد می روند.
در ساعت تحویل عید، بیشتر مردم در مراکز دینی و در مساجد مشغول توجه و دعا و ذکرند.

۳. جایگاه مسجد در بیداری اسلامی

مسجد، در نقاط مختلف عالم، منشأ آثار بزرگ و نهضت ها و حرکت های اسلامی بزرگی شده است.

امروز به برکت انقلاب اسلامی، مساجد کشورهای اسلامی، جایگاه جوانان و کانون جنبش هاست.

نهضت فلسطین و بسی نهضت های دیگر، امروزه از مساجد نیرو و توان می گیرد.

قیام مردم کشورهای مسلمان شمال آفریقا مثل الجزایر، از مساجد شروع شد.

انقلاب الجزایر، انقلاب مساجد و علمای دین بود.

انقلاب در کشورهای مسلمان شمال آفریقا آن روزی رو به شکست رفت که رابطه خود را با مساجد قطع کردند.

با محوریت مساجد و همکاری و همفکری روحانیون و نخبگان، فضا و محیط امن و آرام در کشورهای بحرانی ایجاد خواهد شد. برائمه جماعت مساجد در همه ممالک اسلامی فرض است که مردم را بیدار کنند.

حجاج با حضور در نمازهای جماعت مسجد الحرام، مسجد النبی (صلی الله علیه و آله وسلم) و مساجد دیگر وحدت را نشان دهند.

مسلمان ها روز قدس در محافل و مساجد فریاد بزنند.

مسلمان ها مساجد را پر کنند و در آنجا مسائل روز را بگویند و فریاد کنند.

امروز حفظ مساجد از سوی مسلمانان، جزء اموری است که حفظ اسلام به آن وابسته است.

در سال های اخیر میزان گرایش به مسجد و شعائر اسلام در ملت ها از مصر و اردن تا ترکیه و مالزی و ... افزایش یافته است .

۴. ترس و کینه دشمنان از مسجد طراز اسلامی

دشمنان اسلام در نقاط مختلف جهان، به مساجد با بغض و کینه ای عمیق می نگرند.

دشمنان اسلام یک عده را علیه مساجد تحریک می کنند تا زندگی را بر مسلمانان تلخ نمایند.

زمانی که کمونیست ها بر آذربایجان شوروی مسلط شدند، مساجد را به انبار تبدیل کردند.

مخالفان و ایادی دشمنان از مسجد می ترسند.

دشمن از مساجد پر از معتکفان می لرزد؛ زیرا یکی از ابعاد عظمت انقلاب اسلامی است.

***

فصل دوم: چیستی مسجد طراز اسلامی

۱. ماهیت

مسجد، فرد و جامعه را به طراز اسلامی نزدیک می کند.

مسجد، مظهر آمیختگی دنیا و آخرت و پیوستگی فرد و جامعه است.

مسجد، ارتباط زمین و آسمان و جایی است که انسان خود را به منبع لایزال فیض و قدرت الهی وصل می کند.

مسجد، مظهری از درهم آمیختگی ذکر و نماز و نیایش با سامان زندگی اجتماعی

ص: ۱۲۵

است.

خلوت انس با خدا و جلوت حشر با مردم و جایگاه عبادت و پایگاه سیاست، دو گانه های بهم پیوسته مسجد اسلامی است.

روح مسجد، کالبد زندگی را پرنشاط و پرانگیزه می سازد.

مساجد مراکزی هستند که به مردم معنویت می بخشند.

مساجد پایگاه های معنویت، تزکیه و هدایت است.

مساجد اصلی ترین پایگاه دین، معنویت و اخلاق است.

مسجد مهبط رحمت و هدایت الهی است.

مساجد، مراکز بسط حقیقت و فقه اسلام است.

مسجد مرکز ستاد اسلام است.

مساجد، پایگاه های انقلاب و اسلام هستند.

مسجد، کانون ذکر و عبادت و اندیشه و معرفت است.

مساجد پایگاه معرفت و روشن بینی و روشنگری و استقامت ملی است.

مساجد پایگاه حرّیت، جایگاه رابطه با خدا و مرکز آگاهی از شیطنت های شیاطین زر و زور است.

مساجد سنگرهای اسلام در مقابل شیاطین است.

مساجد، دژهای محکم اسلام است.

مساجد سنگرهای اسلام و محراب و محل حرب است.

۲. شاخص ها

۱-۲. آباد و پر رونق

آباد کردن مسجد ملاک است چون تأثیر بسزایی دارد.

مساجد باید آباد باشد و همه نشانه های توجه به اقامه نماز در شهر اسلامی دیده

شود.

بنای مسجد و حضور روحانی شایسته در آن امر مهمی است.

مساجد روزبه روز گرم تر و پررونق تر شود.

مساجد در وقت نماز، سرشار از انسان های ذاکر و ساجد و راکع باشد.

اگر اینجا قبه الإسلام است، وقت اذان حَتّی در سحرها باید در پشت بام مساجد یا مساجد بزرگ از طریق بلندگو اذان گفته شود.

نماز صبح در مساجد اقامه شود.

۲-۲. مرکز و کانون شهر و روستا

هر جا سامان زندگی است، باید مسجد مرکز و کانون اصلی باشد.

در شهرها و شهرک های در حال ساخت، مسجد جامع به عنوان نخستین بنا و مرکز حقیقی شهر ساخته شود.

در بنای شهر و روستا باید مسجد را همچون قطب و محور بنا نهاد.

۲-۳. دارای آرایه های ظاهری و معنوی

عمران مساجد و پرداختن به آرایه های معنوی و ظاهری آن، وظیفه همگان است.

مسجد باید پاکیزه، زیبا و آرام بخش باشد.

تنظیف و تطهیر و پاک سازی و غبارروبی و عطرافشان مساجد، جزو کارهای خوب است.

مسجد را همچون دل های جوان، پاکیزه و پیراسته، و لبریز از شور و انگیزه و نشاط کنید.

مساجد پاکیزه و مرتب و رغبت انگیز باشد.

ساختمان مساجد باید به اقتضای نیاز و تناسب با محیط و استفاده عملی و کاربرد،

شکل های مهندسی مناسب پیدا کند.

مسجد باید کانونی باشد که مشکات نماز در آن بدرخشد و نور معرفت و محبت و انس و صفا از آن ساطع شود.

به برکت نماز، فضای مسجد نورانی و عطرآگین می گردد و آموزش دین و اخلاق و سیاست بیش از هر جای دیگر بر دل می نشیند.

۴-۲. مایه برکت و به دور از زحمت

مسجد در هر محل، مأمن و مایه خیر و برکت باشد و وسیله زحمت و آزار مجاوران نگردد.

در سحرها، برای اذان صبح، از بلندگو استفاده نشود؛ البته با حنجره اشکالی ندارد.

در هنگام سحر، همه مساجد با بلندگو اذان نگویند.

تنها بانگ اذان، با صوت خوش و دلنواز طنین افکن شود.

۵-۲. دارای روابط مستحکم با مردم

مسجد رابطه خود را با کسانی که به موفقیت های علمی، اجتماعی، هنری و ورزشی دست می یابند و با غمدیدگان برقرار و مستحکم کند.

دانش آموزان برجسته و ممتاز در هر محل، در مسجد و در برابر چشم مردم تشویق شوند.

مسجد رابطه خود را با جوانانی که ازدواج می کنند و حتی نوزادانی که متولد می شوند، برقرار و مستحکم کند.

مساجد در ماه رمضان، افطاری بدهند تا ارتباطات معنوی با مردم زنده شود.

افطاری دادن های ساده و بی پیرایه در مساجد، سنتی بسیار خوب برای نزدیکی با فقرا و مستمندان است.

۶-۲. مکانی جذاب برای جوانان

نباید فقط پیرمردها و از کار افتاده ها به مساجد بروند؛ مساجد باید از جوان ها مجتمع شود. زمزمه محبت متولیان، مدیران و امنای مساجد، دل های پاک جوانان را مجذوب و مشتاق کند. برای مسجد، جاذبه درست کنید تا بچه ها، جوانان و زن و مرد، مجذوب مسجد شوند.

۳. آثار و برکات

۱-۳. کارکرد عبادی

برای کیفیت یافتن نماز، آن را در مسجد و به جماعت برگزار کنید. نماز در مسجد و با جماعت مؤمنان، بارش رحمت الهی را انبوه تر و دل نشین ترمی سازد. مسجد فقط برای نماز نیست؛ در مسجد انواع عبادات از جمله تفکر وجود دارد. در مساجد، تلاوت و انس با قرآن و انس با ادعیه وارده از اهل بیت (علیهم السلام) را مغتنم بشمرید.

۲-۳. کارکرد سیاسی اجتماعی

اینکه اهل یک بلد در مساجد مجتمع شوند و مشکلات خود را حل کنند، یک امر اجتماعی - سیاسی است. در مسجد پیغمبر (صلی الله علیه و آله وسلم)، مسائل سیاسی اجتماعی بیشتر از مسائل عبادی نماز و روزه بود. مسجد مرکز اجتماع سیاسی و تبلیغ احکام سیاسی اسلام است. مسجد در صدر اسلام مرکز سیاست بود و از آنجا مسائل سیاسی طرح ریزی می شد.

امیدواریم این محتوا دوباره برگردد که مسجد ابزار طرح کارهای مهم و اجرای مسائل سیاسی بود.

در مسجد، مردم مجتمع می شوند و همه اموری که اسلام را به پیش می برد مطرح می شود.

تدبیر شود تا مساجد مرکز سیاست باشد.

مساجد، توجه مردم و هماهنگی بین آنها را ایجاد می کند.

مسلمین روزی چند مرتبه در مساجد اجتماع می کنند تا به برپایی نماز جماعت پردازند و از احوال خود و مستضعفین مطلع شوند.

این از برکات مساجد است که هرگاه حرکت و بسیج سیاسی مردم مطرح می شود، مساجد کانونند.

امیدواریم حالا هم مساجد ما برگردد به آن وقتی که مسجد، محلّ حل و عقد امور بود.

مسجد پایگاهی برای رتق و فتق امور مسلمین است.

مساجد بهترین سنگرها و مناسبترین میدان تشکل و بیان مصالح مسلمین می باشند .

۳-۳. کارکرد تبلیغی

پایگاه عظیم تبلیغ مسجد را مغتنم بشمارید.

مساجد را محلی برای تبلیغ اسلام و حرکت اسلامی قرار دهید.

تبلیغ سنتی ما در مسجد بدیل ندارد.

۳-۴. کارکرد آموزشی تربیتی

مساجد باید مرکز تربیت های صحیح اسلامی باشد.

مسجد، مدرسه و دانشگاه است؛ مرکز تفکر و تأمل و تصفیه روح است.

مساجد، مدرّس تفسیر و حدیث و منبرِ معارف اجتماعی و سیاسی و کانون موعظه و پرورش اخلاق باشد.

در ماه مبارک، تربیت و تعلیم به تمام معنا و در همه بُعدهایش در مساجد باشد.

تشکیل کلاس سواد آموزی در مساجد و بدون چشم داشت، علم و سواد را به مردم یاد دادن، یک جهاد است.

در مساجد و منابر، باید مردم را انداز کنیم؛ باید آگاهی بخشی به مردم داد و روح معنویت را در میام آنها بیدار کرد.

در سخنرانی های مساجد بارها معارف نماز همچون مسائل آن بازگو شود.

۳-۵. کارکرد مبارزاتی و نظامی

مسجدها در صدر اسلام محلی بود که در آن روحیه مبارزه ایجاد می شد و ارتش برای جنگ با کفار و قلدرها راه می افتاد .

مسجد در صدر اسلام همیشه مرکز جنبش و حرکت های اسلامی بوده است. هرگاه حرکت و بسیج نظامی مردم مطرح می شود، مساجد کانونند.

***

فصل سوم: چگونگی مسجد طراز اسلامی

۱. آسیب شناسی

۱-۱. آفات

این طور نباشد که عده ای خیال کنند حالا که پیروز شدیم، دیگر مسجد می خواهیم چه کنیم؛ قیام ما برای اداره مسجد بود.

قدر مساجد را بدانیم و مورد بی اعتنائی قرار ندهیم.

ص: ۱۳۱

اداره مساجد با افت کیفی و کمی نسبت به قبل از انقلاب مقتضای حق و مصلحت نیست.

کمبود مسجد در شهر و روستا، نپرداختن به پاکیزگی مساجد و نپرداختن امام جماعت به رابطه با مأمومین، نقاط ضعف است.

هیچیک از ما نباید از خطری که از کمبود مسجد یا ضعف و نارسائی مساجد، جامعه را تهدید می کند، غافل بمانیم.

چرا وقت ظهر بازار را رها نمی کنید و به مسجد نمی روید.

چرا بنده باید بشنوم برای نماز صبح در اول اذان، چندان مسجدی باز نیست و نماز جماعتی برقرار نمی شود؟!!

پیامبر اسلام نیازی به مساجد اشرافی و مناره های تزئیناتی ندارد.

شدیداً از زرق و برق ساختمان های مساجد اسلام امریکایی جلوگیری شود.

پول گرفتن مسجد از مردم عیب ندارد، منتها مراقبت شود که به یک دستگاه پول سازی تبدیل نشود.

پخش صداهای آزاردهنده به ویژه در شب، کاری ناروا است.

حفظ قداست مساجد و تقویت هماهنگی جنبه های معنوی، انقلابی، تعلیمی و تبلیغی آن، نیازمند دور ماندن از منازعات و مناقشات داخلی است.

خطاست کسی خیال کند در مسجد فقط چند رکعت نماز می خوانند و بیرون می آیند.

این طور نباشد که اگر امام جماعتی بخواهد در مورد اجتماع مسلمین صحبت کند مورد طعن واقع شود.

اگر مسجدی مسجد ضرار شد و نتوانستیم آن را اصلاح کنیم، خرابش می کنیم.

این خسارت است که برخی در مساجد فلسفه تدریس می کنند؛ مرکز فلسفه باید حوزه علمیه باشد.

تعرّض شیعیان به مساجد اهل سنت کمک به مقاصد دشمنان اسلام و ملت های مسلمان است.

در مشروطیت، همان گرایش ضد کلیسائی در غرب به عنوان ضد مسجد و ضد روحانیت و دین بروز پیدا کرد.

۲-۱. موانع

این یک توطئه است که می خواهند مسجدها را کم کم خالی کنند.

دشمنان تلاش می کنند مسجدها را خالی کنند و بعد از خالی کردن این سنگرها، حمله کنند.

دشمنان می خواهند روحانی مسجد را کنار بزنند تا مساجد خالی شود.

آنهايي که می خواهند نقشه بکشند و شما را دور کنند از مساجد، دشمن های شما هستند.

می خواهند مساجد، این سنگرهای اسلامی و محل تهییج قیام بر ضد ظلم را از دست شما بگیرند.

در صدر اسلام دشمنان از طریق مسجد سازی قصد ضربه به حکومت اسلامی را داشتند.

دشمنان به منظور ضربه زدن به وحدت اسلامی، برای ساختن مسجد ضرار پول خرج می کنند.

۲. تکلیف شناسی

۲-۱. مردم و جوانان

ملت، مساجد را حفظ نمایند.

مردم، مساجد را با حضور در نمازهای جماعت رونق بخشند.

قدر مساجد را بدانید و آنها را هر چه بیشتر گرم و مجهز نگه دارید.

ملت شریف اجتماعات خود را در مساجد هر چه بیشتر و باشکوه تر برپا کنند.

حضور در مساجد و نماز جماعت را به جوانان توصیه می‌کنم.

جوانان حضور در مساجد و نماز اول وقت را مغتنم بشمارند.

جوان‌هایی که شب‌های قدر در مساجد گرد هم آمدند و دل‌هایشان را با محبت الهی نورانی کردند، این رابطه را حفظ کنند.

ائمه جماعت در مساجد را محترم و مهم بشمارید.

خدمت به مسجد، کاری مردمی و همگانی شمرده شود.

انسان چقدر لذت می‌برد که می‌بیند به ابتکار مردم، افطاری بی‌نام و نشان در مساجد داده می‌شود.

۲-۲. مسئولین و نهادهای نظام

از چیزهایی که حتماً باید مورد توجه قرار گیرد و مسئولین به آن توجه کنند، پرداختن به مساجد است.

باید به مساجد خیلی اهتمام شود.

مراکز رسیدگی به امور مساجد در همه جا باید امامان جماعت را یاری دهند.

سهم مسجدسازی و مسجدپردازی، در ردیف اول اعتبارات فعالیت‌های فوق برنامه مدیران آموزش و پرورش و علوم قرار گیرد.

دسترسی آسان به مسجد، نیاز ضروری مؤمنان و جوانان و نوجوانان ما است.

در همه بناهای عمومی و جاهایی که مردم در آن گرد می‌آیند مسجد بنا شود.

در جاده‌های بیابانی مسجد به قدر کافی ساخته شود.

در شهرهای سر راه، در بیست و چهار ساعت، مسجد باز و آماده وجود داشته باشد

ساخت‌های هنری، هزاران صف جماعت پر شور و حال و گروه‌های انبوهی که از کار روزانه دست کشیده و به مسجد می‌روند را نشان دهند.

مساجد را در دهه فجر فعال کنید.

۳-۲. متولیان و امام مسجد

این سؤالی است که باید از خودمان بکنیم که برای تحول بخشیدن و پیشرفت دادن به مساجد و مجالس تبلیغ چه می خواهیم بکنیم؟

باید از سوی علما و مسئولان روحانی، نظمی برای مساجد به وجود آید؛ تا خوب اداره شوند.

روحانیون و ائمه جماعات برای مساجد برنامه ریزی کنند.

می توان شیوه گذشته را با محتوای بهتر ادامه داد؛ البته اگر امام جماعت مصلحت دانست می تواند از وسایل تبلیغاتی جدید هم استفاده کند.

مسئولین مساجد مراقب باشند برنامه های جنبی جوری نباشد که با خلوت معتکفین منافات پیدا کند.

علما و ائمه جماعات با آن سنگرهایی که دارند، مردم را در سنگر حفظ کنند.

ائمه جماعات، مساجد را محکم نگه دارند و فعال تر کنند.

در هر محل، میان مسجد و مراکز آموزشی همکاری و پیوند تعریف شده و شایسته ای برقرار گردد

روحانی مسجد با همکاری بسیج، کانون های فرهنگی - هنری مساجد را مؤثر کنند.

۴-۲. نیروی مقاومت بسیج

مساجد را رها نکنید و مساجد را مسجد نگه دارید.

نماز را به جماعت در مسجد بخوانید و در مراسم دینی مسجد و تبلیغات آن شرکت کنید.

ص: ۱۳۵

با امام جماعت و عبادت کنندگان مسجد، صمیمی باشید و این صمیمیت را بیشتر کنید.

شما و امام جماعت مشترکاً مسجد را حفظ کنید.

حضور روحیه های بسیجی باید محیط مسجد را زنده، پرنشاط، آینده پو و لبریز از امید سازد.

۵-۲. حوزه های علمیه و روحانیون

حوزه های علمیه، روحانیان را برای مدیریت خردمندان و مسئولانه و عاشقانه در مسجد آماده نمایند.

حوزه های علمیه در همه جا باید امامان جماعت را یاری دهند.

علمای دینی و فضلا، امامت مسجد را وظیفه ای بزرگ بشمرند.

شایسته است علمای دینی و فضلا به عمران معنوی مساجدی که در آنها نماز جماعت اقامه نمی شود، بپردازند.

فضلائی که در بخشهای گوناگون دولتی مشغولند، امامت در مسجد را وظیفه ای بزرگ بشمرند.

فضلائی که برای فراگیری علم به قم رفته اند به شهرهای خود بروند و مساجد را آباد کنند.

۶-۲. دانشگاه و دانشگاهیان

در دانشگاه پرچم اسلام را بالا ببرید و مسجد بسازید.

من تکلیفم را باید ادا کنم و به شما دانشگاهی ها بگویم بروید مساجد را پر کنید.

منافات ندارد که دانشگاهی باشید و مسجد هم بروید.

مسجد دانشگاه ها و مدارس، جایگاه امن و صفا باشد.

فصل چهارم: امام جماعت طراز اسلامی

۱. منزلت و جایگاه

به سنت پیش نمازی، خیلی معتقدم؛ کار خوب، مؤثر، پر فعالیت و پرتلاشی است.

کراراً سفارش علمای اعلام و ائمه جماعت را نموده ام؛ اگر خللی در موقعیت آنها وارد شود، اجانب چپاولگر به آمال خود خواهند رسید.

روحانی پرهیزگار، خردمند، کارشناس و دلسوز در مسجد، روح و مایه حیات مسجد است.

چشم و گوش و همه هوش مردم به امام جماعت توجه دارد.

امروز اسلام به شما ائمه جماعات که شاخص و اولی هستید، سپرده شده است.

امروز اسلام در دست ائمه جماعت و دیگر روحانیون امانت است.

ائمه جمعه و جماعت پدر ملت هستند.

آنچه مردم را مجتمع می کند همین ائمه جماعت و جمعه هاست.

مدیریت محتوایی و معنوی مسجد بر دوش روحانی مسجد است.

۲. آسیب ها و چالش ها

۲-۱. آفات

از ائمه جماعات قابل پذیرش نیست که بگویند، انقلاب اسلامی به اینجا رسیده و دیگر ما بی طرف باشیم و کنار برویم.

اگر ائمه جماعت وظایفی که محول به آنهاست را فراموش کنند، و راه دیگری بروند، این خلاف نظم است.

اگر ائمه جماعات در عمل شخصی خود کوتاهی کنند، ایمان مردم به روحانیت و

اسلام سست خواهد شد.

متأسفانه حضور روحانی در مسجد و انجام وظیفه پیش نمازی مسجد ضعیف شده است.

اگر ائمه جماعت، قدم و کلامی بر خلاف مصالح اسلام بردارد، معاقب است.

ائمه جماعات توجه کنند که در رفتار، در کردار و در گفتارشان چیزهایی که مضر به حال جمهوری اسلامی است نزنند.

ائمه جماعات توجه داشته باشند که اگر دخالت های بیخود و بی جا انجام دهید، جمهوری اسلامی لکه دار می شود.

ائمه جمعه و جماعات کوشش فرمایند از هر سخنی که موجب نگرانی و تفرقه شود خودداری نمایند.

اگر مطلبی که بر خلاف ذائقه شما یا مسائل اسلامی است، از سوی مسئول دولتی صادر شود، او را تضعیف نکنید؛ بلکه نصیحت کنید.

نباید بین روحانی و بسیج مسجد، اختلاف به وجود آید.

ائمه جماعات بر سر یک چیزهایی که مربوط به نفسانیت است نزاع نکنند.

منش روحانی مسجد نباید فرماندهی باشد و با امر و نهی و پسرو و پیشرو رفتار کند.

با روحانیونی که در یک اداره ای مشغول کار می شوند، در حالی که پیش نماز مسجد هم هستند، مخالفم.

۲-۲. توطئه ها

سلطه گران در بلاد اسلامی با جدا کردن مردم از امام جماعت آن شهر می خواهند ملت ها را تحت سلطه در بیاورند.

انحراف ائمه جمعه و دیگر روحانیون موجب می شود مخالفان دائماً انحرافات را بگویند و مردم را از مجاهدات علما اغفال کنند.

ص: ۱۳۸

۳. شاخص ها و ویژگی ها

۱-۳. الگو و سرمشق

ائمه جماعت در کیفیت و کمیت نمازهای فریضه و نافله سرمشق دیگران باشند. اگر امام جماعت، آقای وارسته ای باشد و توجه به دنیا نداشته باشد، مردم از او تبعیت می کنند. ائمه جماعت خیلی توجه داشته باشند که ترک اولی نکنند.

۲-۳. مربی دلسوز

یک واجب عینی بر همه ائمه جماعت است و آن اینکه باید هم خودمان را و هم شعاعی که داریم تربیت کنیم. از ائمه جماعات تقاضا دارم با دیده رحمت به جمهوری اسلامی و متصدیان امور نظاره کنند و با موعظه حسنه، خطاکاران را تربیت کنند.

۳-۳. پرتلاش و پرکار

پیش نمازی یعنی روحانی، مسجد را واقعاً محل کار خود بداند. پیش نماز باید مسجد را خانه، جایگاه و اداره خود بداند و وقتی وارد مسجد شد، «کالسمک فی الماء» باشد. ائمه جماعت در تحصیل شرایط نماز مقبول مجاهدت بلیغ کنند.

۴-۳. مردمی و جوان گرا

پیش نماز باید مردمی باشد؛ یعنی با مردم گرم بگیرد و خوش اخلاقی کند، جواب مسئله شان را بدهد و مشکل مردم را تسکین دهد.

پیش نماز باید خود را بر مردم عرضه کند و در معرض مراجعات مردم قرار دهد.

رفتار ائمه جماعت با مردم باید رفتار پدران و برادران باشد.

پیش نماز باید ابرویش گشاده و با مردم و جوانان مرتبط باشد.

با روی خوش و مدارا، پذیرای جوانان باشد؛ حتی اگر ظاهر زننده ای داشته باشند.

امامان جماعت در صورت کهولت سن، برای ارتباط با جوانان، در کنار خود فضایی جوان و پرنشاط را به کار گیرند.

۵-۳. بصیر و انقلابی

پیش نماز باید سیاسی باشد؛ یعنی آگاهی سیاسی، قدرت تحلیل سیاسی، قطب نمای سالم سیاسی داشته باشد.

ائمه جماعت باید مستقیم باشند تا بتوانند دیگران را مستقیم کنند.

روحانی اهل مسجد و اهل محراب به گونه ای رفتار کند که همه بدانند این روحانی، خود را خادم انقلاب می داند.

تکلیف ائمه جماعات همگامی با انقلاب و خدمت در جهت پیشبرد انقلاب است.

آقایان در مساجدشان کارهایی که این انقلاب کرده به مردم گوشزد کنند.

در مساجد مسائلی که لازمه انقلاب است به مردم گوشزد شود و مسائل واقعی به مردم گفته شود.

ائمه جماعت ارشادات ملت را محکم حفظ کنند و در عین حال مراقب اوضاع مملکت باشند.

امام جماعت از جماعت خود دلسرد نشود و برای امور سیاسی حاضر باشد.

ائمه جماعت با تفاهم با مردم و مسئولین امور، محیط خود را اصلاح کنند.

ائمه جماعت همانند دیگر اقدار مسئولیت دارند که مصالح و استقلال کشور را حفظ کنند و مسامحه نکنند.

ائمه جماعت محترم گویندگانی را دعوت نمایند که معتقد و علاقه مند به نهضت اسلامی باشند.

۶-۳. معرفت بخش و بصیرت دهنده

امام جماعت در هر وعده نماز، یا در یک وعده از شبانه روز، با ذکر حقایق دین افکار را باز کند و با ذکر مناقب ائمه: دل ها را روشن نماید.

ائمه جماعات، ترجمه و مفهوم و روح نماز را به شکل نوین و جذاب آموزش دهند.

تکلیف ائمه جماعت این است که قیام حضرت سید الشهداء(علیه السلام) را به مردم درست بفهمانند.

ائمه محترم جماعات تا سرحد امکان برای پُربار کردن و محتوا بخشیدن به مراسم عزاداری سالار شهیدان(علیه السلام) تلاش کنند.

ائمه جماعات مسائل را به ملت بگویند و مردم را به مسائل سیاسی و اجتماعی توجه دهند.

ائمه جماعات، مردم را به حضور در صحنه دعوت کنند.

مردم را به صلاح و اینکه دنبال مسائل نظام باشند و استقامت کنند، دعوت کنید.

مردم را به استقامت دعوت کنید؛ استقامت اهل هر مسجدی به عهده امام مسجد است.

ائمه محترم جماعات باید برای مردم این قضیه ساده را روشن کنند که در اسلام مصلحت نظام از مسائلی است که مقدم بر هر چیز است.

باید از طرف ائمه جماعات همه چیزها در دنیا منتشر شود.

۷-۳. وحدت آفرین

علما در مساجد مردم را به وحدت دعوت کنند.

آقایان ائمه جماعت مسائل مردم را حل کنند و آنها را به اتحاد و همبستگی دعوت کنید.

زبان و عمل کسانی که پشت تریبون مساجد قرار می گیرند باید در خدمت وحدت و یکپارچگی باشد.

ائمه جماعات مردم را به پشتیبانی از ملت و تمام ارگان های جمهوری اسلامی و نهادهای انقلابی و قوای مسلح تشویق فرمایند.

ائمه جماعت لزوم تشریک مساعی در تمام امور کشوری و لشکری و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی را به مردم گوشزد نمایند.

ائمه جماعت شهر بروند نزد دیگر روحانیون و از آنها خواهش کنند که اختلاف نداشته باشند و رفیق باشند.

ائمه جماعت نگذارند عده ای بین روحانی و مردم اختلاف بیندازند؛ از اول جلویش را بگیرند و نگذارند ریشه دار شود.

ص: ۱۴۲

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

